

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

**Η συγκρότηση των ταυτοτήτων στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας
Σωφρονιστική Πολιτική και Παράγοντες Διαβίωσης**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

του

Φρόνιμου Ηρακλή

A.M.:ΠΓ2019315

Επιβλέπουσα: Παριανού Αναστασία

Μέλη εξεταστικής επιτροπής: Καρράς Ιωάννης, Λίβας Σωτήριος

Δηλώνω υπεύθυνα η ότι η εργασία είναι πρωτότυπη και δεν είναι αντιγραφή άλλης δημοσιευμένης εργασίας. Οι βιβλιογραφικές πηγές αναγράφονται λεπτομερειακά στις βιβλιογραφικές αναφορές και δίνονται όλες οι παραπομπές εντός του κειμένου.

Ο βεβαίω

Φρόνιμος Ηρακλής

Περιεχόμενα

Abstract	iv
Περίληψη.....	v
Ευχαριστίες.....	vii
Αντί προλόγου.....	ix

Θεωρητικό πλαίσιο

Κεφάλαιο Πρώτο

1.0 Εισαγωγή.....	1
1.1 Τα ερευνητικά ερωτήματα.....	1
1.2 Η περιγραφή των περιεχομένων.....	2

Κεφάλαιο Δεύτερο

2.0 Η διάκριση των φυλακών και τα όργανα άσκησης σωφρονιστικής πολιτικής..	4
2.1 Το Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας.....	5
2.2 Το Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας την δεκαετία του 1980.....	8
2.3 Η σημερινή κατάσταση στις Ελληνικές Φυλακές.....	10
2.4 Η περίπτωση της Κέρκυρας.....	13
2.5 Ατομική και συλλογική ταυτότητα στις Φυλακές.....	15
2.6 Η ταυτότητα των κρατουμένων της Κέρκυρας.....	17

Ερευνητικό Πλαίσιο

Κεφάλαιο Τρίτο

3.0 Εισαγωγή.....	19
3.1 Η μεθοδολογία της έρευνας.....	20
3.2 Τα εργαλεία της ποσοτικής έρευνας.....	20

Κεφάλαιο Τέταρτο

4.0 Εισαγωγή.....	24
4.1 Ανάλυση δεδομένων και Ερευνητικά Αποτελέσματα για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα.....	24

4.1.1 Οι κρατούμενοι και το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας.....	24
4.1.2 Η ακτίνα διαμονής και η συγκατοίκηση στο κελί.....	27
4.1.3 Η ταυτότητα του εργαζόμενου.....	29
4.1.4 Η Εθνοτική ταυτότητα.....	32
4.1.5 Η Θρησκευτική ταυτότητα.....	34
4.1.6 Κρατούμενοι και επισκεπτήρια.....	36
4.1.7 Ο αδειούχος κρατούμενος.....	39
4.1.8 Η γλωσσική ταυτότητα.....	41
4.1.9 Το διαπραχθέν αδίκημα.....	43
4.1.10 Η οικονομική ταυτότητα.....	44
4.1.11 Κρατούμενοι και ζητήματα υγείας.....	46
4.2 Ανάλυση δεδομένων και αποτελέσματα για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα..	50
4.3 Ανάλυση δεδομένων και αποτελέσματα για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα.....	54
Κεφάλαιο Πέμπτο	
5.0 Εισαγωγή.....	57
5.1 Συμπεράσματα και προτάσεις για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα.....	57
5.2 Συμπεράσματα και προτάσεις για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα.....	67
5.3 Συμπεράσματα και προτάσεις για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα.....	68
5.4 Τα Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας.....	70
5.5 Οι περιορισμοί της έρευνας.....	72
5.6 Οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	73
Επίλογος	74
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία.....	76
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	78
Άλλες Πηγές.....	82
Παράρτημα:	
Ερωτηματολόγιο και Δεδομένα Ερωτηματολογίων.....	84

Abstract

The purpose of this project was to investigate the importance of some factors in the living and welfare of 230 male prisoners at the prison of Corfu Greece. The objective of this quantitative study was to explore prisoner's identity through their perceptions of some living factors. The investigator formed a questionnaire of fifteen factors that he believes could affect the identity of this population. Moreover, he proposed five dichotomous/binary questions about their working, health, educational, furlough and visiting status. Much of the present work is based on the researcher's personal experience because he had worked at this particular prison as an officer for thirteen years. His hypothesis was based on the assumption that every status could model, with minor differences the fifteen factors and consequently the identity commitment of the prisoners. A total of ninety participants completed this questionnaire after the Greek permission obtained from the Greek Ministry of Citizen Protection. The results of the research have been analyzed using the Microsoft Excel Program and the IBM SPSS Package 21. From the data Analysis some significant findings confirmed most of the original hypotheses. The importance of the Second Chance School in the consciences of prisoners was confirmed regardless of whether they attend this school. Some other important factors were the working status, the visits of parents and friends, the furlough programme, the knowledge of the Greek language and the economical status. Furthermore, the economic factor was very important for prisoners who do not participate at the furlough programme. The importance of maintaining a good relationship with the prison staff was especially confirmed for the prisoners who participate or not at the furlough programme, attend or not the Second Chance School and receives or not visits at the prison. It was also found that the factor of good relations with powerful prison inmates is treated differently from prisoners appertain in different ethnic groups. It was turned out that is a much more important factor for the Albanian than the Pakistani prisoners. Also, the factor of providing primary health services emerged as a very important for prisoners with health problems as well as for the working prisoners. On the other hand, the results of the research did not prove that factors such as religion and type of crime commitment are equally important for the majority of the prisoners.

Key words: (identity, living factors, prison officer, quantitative, binary, questionnaire, prisoners, institution)

Περίληψη

Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να διερευνηθεί η σημασία ορισμένων παραγόντων για την διαβίωση 230 ανδρών κρατουμένων στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας. Ο βασικός στόχος της ποσοτικής αυτής έρευνας ήταν να διερευνηθεί η ταυτότητα των κρατουμένων αναλύοντας τις αντιλήψεις τους για ορισμένους παράγοντες διαβίωσης. Για τους σκοπούς της έρευνας δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο δεκαπέντε παραγόντων που κατά τη γνώμη του ερευνητή θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ταυτότητα αυτού του πληθυσμού. Επίσης πρότεινε πέντε διχοτομικές ερωτήσεις σχετικά με την κατάσταση εκπαίδευσης, υγείας, εργασίας, λήψης αδειών και των επισκεπτηρίων. Βασίστηκε κυρίως στην εμπειρία του καθώς είχε εργαστεί ως υπάλληλος της εν λόγω φυλακής για δεκατρία συνεχόμενα χρόνια. Η βασική υπόθεση αφορά το γεγονός ότι η κάθε κατάσταση θα διαμορφώνει, με μικρές διαφοροποιήσεις τους δεκαπέντε προτεινόμενους παράγοντες και, κατά συνέπεια, θα επηρεάζει την ταυτότητα των κρατουμένων. Συνολικά ενενήντα συμμετέχοντες συμμετείχαν σε αυτό το ερωτηματολόγιο μετά από την σχετική άδεια του αρμόδιου Υπουργείου. Για την επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα Microsoft Office Excel και IBM SPSS Statistics. Από τις αναλύσεις των δεδομένων προέκυψαν σημαντικά ευρήματα που επιβεβαίωσαν τις περισσότερες από τις αρχικές υποθέσεις. Επιβεβαιώθηκε η σημαντικότητα του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας στις συνειδήσεις των κρατουμένων ανεξάρτητα αν παρακολουθούν το σχολείο ή όχι. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες που αναδείχθηκαν μέσα από τα αποτελέσματα ήταν, ο θεσμός των αδειών, η εργασία, τα επισκεπτήρια, οι παροχές υπηρεσιών υγείας η γνώση της Ελληνικής Γλώσσας και η οικονομική κατάσταση. Ακόμη επιβεβαιώθηκε η σημαντικότητα της καλής σχέσης με το προσωπικό της φυλακής ειδικά για τους κρατούμενους που παίρνουν ή δεν παίρνουν άδειες, παρακολουθούν ή δεν παρακολουθούν το Σ.Δ.Ε. και δέχονται ή δεν δέχονται επισκέψεις στην φυλακή. Επιπλέον διαπιστώθηκε ότι, ο παράγοντας που αφορά την καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τις κύριες εθνοτικές ομάδες. Διαπιστώθηκε ότι αυτός ο παράγοντας έχει διαφορετική βαρύτητα για τους Αλβανούς από ότι για παράδειγμα έχει για τους Πακιστανούς κρατούμενους. Επίσης ο παράγοντας της παροχής πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας αναδείχθηκε ως πολύ σημαντικός για τους κρατούμενους με προβλήματα υγείας, όπως και για τους εργαζόμενους κρατούμενους, ενώ εξίσου

σημαντική αναδείχθηκε η οικονομική κατάσταση ειδικά για τους κρατούμενους που δεν παίρνουν άδειες. Στον αντίποδα από τα αποτελέσματα της έρευνας δεν διαπιστώθηκε ότι, το θρήσκευμα, το διαπραχθέν αδίκημα είναι εξίσου σημαντικοί παράγοντες στις αντιλήψεις των κρατουμένων.

Λέξεις κλειδιά: (ταυτότητα, παράγοντες διαβίωσης, σωφρονιστικός υπάλληλος, διχοτομικές, ποσοτική έρευνα, ερωτηματολόγιο, κρατούμενοι)

Αφιερωμένο....

Στις αγαπημένες μου Ναυσικά και Αφροδίτη για τον πολύτιμο χρόνο που τους «έκλεψα».

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω, την επιβλέπουσα της εργασίας μου καθηγήτρια Αναστασία Παριανού για την πολύτιμη της στήριξη, τον αναπληρωτή καθηγητή του μεταπτυχιακού κ. Καρρά Ιωάννη για την σημαντική καθοδήγηση του καθ'ολη την διάρκεια του προγράμματος σπουδών και τον Πρόεδρο του Τμήματος και μέλος της Επιτροπής μου αναπληρωτή καθηγητή κ. Λίβα Σωτήριο. Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στους συμφοιτητές μου για την πολύτιμη μας συνεργασία. Μία ειδική αναφορά θα πρέπει να γίνει στον κ. Θάνο Παπαϊωάννου, με την πολύτιμη βοήθεια του οποίου πραγματοποιήθηκαν οι στατιστικοί έλεγχοι, καθώς και στην Γενική Γραμματεία Αντεγληματικής Πολιτικής, που μου επέτρεψε την διεξαγωγή της έρευνας, σε μία εποχή πολύ δύσκολη λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας Covid-19.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ θα ήθελα να το απευθύνω στους κρατούμενους που συμμετείχαν στην έρευνα καθώς και στους υπαλλήλους του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας που με διευκόλυναν και με βοήθησαν στην διεξαγωγή της.

Αντί προλόγου.....

Αγαπητέ Νταμπίσα,

Πριν από δύο μέρες ο γαμπρός μου, ο Τίμοθι Μπούζο, με ενημέρωσε ότι παρέστης στην κηδεία της μητέρας μου και θα ήθελα να σε ευχαριστήσω για την ευγενική σου αυτή χειρονομία. Μόνο μια βαθιά αίσθηση δημόσιου καθήκοντος θα επέτρεπε σε έναν άνθρωπο, ο οποίος κατέχει θέση σαν τη δική σου και ο οποίος δέχεται συνεχώς και με τρόπο πειστικό αιτήματα για τις υπηρεσίες του, να βρει χρόνο να αφιερωθεί στο κοινό καλό και θα ήθελα να ξέρεις ότι σου είμαι ιδιαίτερα ευγνώμων.

Δεν ήταν εύκολο ποτέ και για κανέναν να χάσει την αγαπημένη του μητέρα. Σ' ένα κελί της φυλακής μια τέτοια δυστυχία μπορεί να είναι η απόλυτη καταστροφή. Θα μπορούσε να είναι τέτοια και η περίπτωση μου όταν έμαθα τα τραγικά νέα στις 26 Σεπτεμβρίου, ημερομηνία που η ειρωνεία της τύχης ήθελε να είναι και τα γενέθλια της συζύγου μου. Ευτυχώς για εμένα, όμως, οι φίλοι μου εδώ, που είναι προικισμένοι με αρετές πολύ μεγαλύτερες από όσες θα μπορούσα ποτέ να κατέχω, έχουν την εξαιρετική ικανότητα να καταλαβαίνουν και να συμπονούν τους άλλους. Πάντα στηρίζομαι πολύ στη συντροφικότητα και στην αλληλεγγύη τους. Η καλή τους προαίρεση και η συμπαραστάσή τους με βοήθησαν να αντιμετωπίσω με εγκαρτέρηση την τραγική αυτή απώλεια (...)

Να γκόμσο!

Ειλικρινέστατα δικός σου,

Νέλσον

Γράμμα από τον φυλακισμένο Νέλσον Μαντέλα, προς τον Νόλετζ Γκουζάνα, δικηγόρο και αρχηγό του Δημοκρατικού Κόμματος της «πατρίδας» Τρανσκέι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.0 Εισαγωγή

Η ποσοτική αυτή έρευνα θα μπορούσε να οριστεί ως η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν την διαβίωση των κρατουμένων στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας. Ωστόσο είναι κάτι περισσότερο από μία έρευνα. Είναι ο προσδιορισμός του τρόπου που αντιλαμβάνονται τον κόσμο τους οι κρατούμενοι. Γιατί αντιλαμβάνονται έτσι τον κόσμο τους, γιατί είναι έτσι η κατάσταση στις Φυλακές Κέρκυρας¹, πως διαμορφώνονται οι σχέσεις μεταξύ κρατουμένων και προσωπικού, ανάμεσα σε κρατούμενους και εθνικές ή κοινωνικές ομάδες. Είναι επίσης η παράθεση του τρόπου που ο ίδιος ο ερευνητής αντιλαμβάνεται αυτό τον κόσμο καθώς ολόκληρη η μελέτη κατευθύνεται από τις δικές του ανησυχίες και εμπειρίες. Ο βασικός στόχος της μελέτης είναι από την μία πλευρά, να προβληθούν οι προβληματικές εκείνες καταστάσεις που χρήζουν βελτίωσης και από την άλλη να αναδειχθούν εκείνοι οι παράγοντες που συνεχίζουν να παίζουν έναν θετικό ρόλο, προς περαιτέρω ενίσχυση τους.

1.1 Τα ερευνητικά ερωτήματα

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας είναι τα εξής:

1. Ποιοι παράγοντες (factors) θεωρούνται σημαντικοί, στις αντιλήψεις των κρατουμένων, για την διαβίωση τους στο Καταστήματος. Κράτησης. Κέρκυρας;
2. Πόσο σημαντική είναι για τους κρατούμενους μία καλή σχέση με το προσωπικό του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας;
3. Κατά πόσο η ένταξη σε μία εθνική ομάδα, είναι βασικός παράγοντας, που επηρεάζει το σημαντικότητα των σχέσεων με τους ισχυρούς κρατούμενους του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας;

¹ Ο όρος ‘φυλακές’ και όχι ‘φυλακή’ Κέρκυρας συνηθίζεται να χρησιμοποιείται εξαιτίας του ότι στην Κέρκυρα, ήδη από το 1951, υπήρχαν 3 Σωφρονιστικά Ιδρύματα: Οι Εγκληματικές και οι Επανορθωτικές Φυλακές στον λόφο του Αγίου Σωτήρα (βουνό) και το σωφρονιστικό κατάστημα ανηλίκων στο Βίδο. Παρόλο που σήμερα λειτουργεί μόνο ένα σωφρονιστικό κατάστημα και στην πρώην Επανορθωτική Φυλακή στεγάζεται πλέον το Διοικητήριο των Φυλακών, η πλειονότητα των κατοίκων συνεχίζει να χρησιμοποιεί τον όρο Φυλακές αντί για τον ορθό όρο Φυλακή.

Το πρώτο ερώτημα στηρίζεται στην υπόθεση ότι κάποιοι παράγοντες επηρεάζουν σημαντικά την διαβίωση των κρατουμένων, αυτοί οι παράγοντες προτάθηκαν από τον ερευνητή. Μέσα από τα ερευνητικά αποτελέσματα θα αποδεικνύονταν η σημαντικότητα και των δεκαπέντε παραγόντων που παρουσιάστηκαν σε μορφή ερωτήσεων. Για το δεύτερο ερώτημα αναμένονταν να αναδειχθεί ο πρωταγωνιστικός ρόλος που διαδραματίζει το προσωπικό των φυλακών της Κέρκυρας, στις αντιλήψεις των κρατουμένων, για την διαβίωση τους και κατ' επέκταση για την διαμόρφωση της ταυτότητά τους. Τέλος, το τρίτο ερώτημα βασίζονταν στην υπόθεση ότι, στις αντιλήψεις των κρατουμένων υπάρχει διαφορετικός βαθμός εξάρτησης τους από τους ισχυρούς κρατούμενους αναλόγως την εθνοτική ομάδα που ανήκουν.

Η επιλογή αυτού του θέματος της εργασίας βασίστηκε στην πρωτοτυπία και στηρίχθηκε κυρίως στο ότι, η παγκόσμια βιβλιογραφία δεν έχει να επιδείξει αντίστοιχες ποσοτικές έρευνες όπου εξετάζονται οι αντιλήψεις των κρατουμένων για τους παράγοντες διαβίωσης από την οπτική γωνία ενός σωφρονιστικού υπάλληλου. Το ερωτηματολόγιο και τα ερευνητικά ερωτήματα τέθηκαν και σταθμίστηκαν με βάση τις εμπειρίες του ερευνητή ο οποίος με αυτό τον τρόπο θέλησε να αναδείξει τα κυριότερα θέματα που απασχολούν τους κρατούμενους. Ο κύριος στόχος ήταν τα αποτελέσματα της έρευνας να συνεισφέρουν στην καλύτερη κατανόηση της μικροκοινωνίας των Φυλακών Κέρκυρας και την χάραξη μελλοντικών στοχευόμενων πολιτικών για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων.

1.2 Περιγραφή των περιεχομένων

Η εργασία χωρίζεται σε ένα θεωρητικό και ένα ερευνητικό πλαίσιο και αποτελείται από πέντε κεφάλαια και τις υποενοότητες τους. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται σύντομη αναφορά στην κατανομή των Ελληνικών φυλακών και τα κύρια όργανα άσκησης σωφρονιστικής πολιτικής ενώ ακολουθεί μία συνοπτική περιγραφή του χώρου του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας. Επίσης, αναφέρονται τα βασικά προβλήματα που ταλανίζουν τις Ελληνικές φυλακές, με βάση κυρίως, τις αναφορές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνεται και μία περιγραφή των κυρίων προβλημάτων που απασχολούν το Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας καθώς και η

περιγραφή της βασικότερης έρευνας που διεξήχθη στο εν λόγω κατάσταση κράτησης την δεκαετία του 1980. Στο ίδιο κεφάλαιο πραγματεύονται, βάσει βιβλιογραφικών αναφορών, οι έννοιες της συλλογικής και της ατομικής ταυτότητας σε πλαίσια όπως οι φυλακές, ενώ δίνονται αντίστοιχα παραδείγματα από το Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας (εφεξής Κ. Κ. Κέρκυρας).

Στην συνέχεια, στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται, όλες οι απαραίτητες πληροφορίες, που αφορούν την μεθοδολογία της έρευνας και τα ερευνητικά εργαλεία ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε παράγοντα και κυρίως τα αποτελέσματα της έρευνας που επιβεβαιώνουν ή αναιρούν τις αρχικές υποθέσεις. Τα αποτελέσματα που εμφανίζουν αξιόλογη στατιστική διαφοροποίηση αποτυπώνονται σε σχετικό γράφημα και συμπληρώνονται από μία περιγραφή και μία επεξήγηση.

Συνοψίζοντας, στο πέμπτο κεφάλαιο, παραθέτονται τα συμπεράσματα της έρευνας με τις απαντήσεις στα βασικά ερευνητικά ερωτήματα καθώς και οι προτάσεις για την βελτίωση του υφιστάμενου σωφρονιστικού πλαισίου και κατ'επέκταση των παραγόντων που επηρεάζουν την διαβίωση των κρατουμένων στο Κ. Κ. Κέρκυρας. Στο τέλος, παραθέτονται τα απαραίτητα δημογραφικά στοιχεία, οι περιορισμοί της έρευνας και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.0 Η διάκριση των φυλακών και τα όργανα άσκησης της Σωφρονιστικής Πολιτικής

Οι φυλακές στην Ελλάδα εντάσσονται στο σωφρονιστικό σύστημα της χώρας, το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Υπάρχουν συνολικά 34 καταστήματα κράτησης. Ο Ελληνικός Σωφρονιστικός Κώδικας (Ν.2776/1999) διακρίνει τα καταστήματα κράτησης σε αγροτικά καταστήματα, ειδικά καταστήματα κράτησης νέων, θεραπευτικά καταστήματα και κλειστές φυλακές, τύπου Α και Β. Κατά την δεκαετία του 1990 θεσπίστηκαν για πρώτη φορά κάποιοι σημαντικοί θεσμοί όπως έκτακτες άδειες, ο θεσμός του εισαγγελέα επόπτη φυλακών έκτισης ποινής, ο ευεργετικός υπολογισμός ημερών εργασίας κρατουμένων που συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, το τριμελές Συμβούλιο Φυλακής, η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των κρατουμένων, η τριμελής Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Χαχάμης, 2016:21).

Ας δούμε όμως πιο συγκεκριμένα, τις βασικές λειτουργίες ενός εκ των βασικότερων σωφρονιστικών οργάνων που υπάρχει σε κάθε φυλακή. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος ένα και δύο του Σωφρονιστικού Κώδικα σε κάθε Κατάστημα Κράτησης λειτουργεί τριμελές Συμβούλιο² που απαρτίζεται από τον Διευθυντή, τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό και τον αρχαιότερο ειδικό επιστήμονα (νομικό, κοινωνιολόγο, γεωπόνο, ψυχολόγο ή εκπαιδευτικό) του οικείου καταστήματος ως μέλη ή εν απουσία αυτών του αρχαιότερου διοικητικού υπάλληλου ανώτατης εκπαίδευσης

Εκτός από το Συμβούλιο της Φυλακής ένα δεύτερο σημαντικό σωφρονιστικό όργανο είναι το Πειθαρχικό Συμβούλιο που αποτελείται και αυτό από τον

² Οι αρμοδιότητες του τριμελούς Συμβουλίου της φυλακής περιγράφονται στα εξής άρθρα του Σωφρονιστικού κώδικα του ν. 2776/99(ΦΕΚ 'Α 291): άρθρο 9 παράγραφος 2 εδάφιο γ, άρθρο 11 παράγραφος 5, άρθρο 12 παράγραφος 6, άρθρο 24 παράγραφος 5, άρθρο 32 παράγραφος 1, άρθρο 34 παράγραφος 1, άρθρο 35 παράγραφος 2 εδάφιο β, 37, άρθρο 38 παράγραφος 3, άρθρο 39 παράγραφος 5, άρθρο 41 παράγραφος 5, άρθρο 52, άρθρο 53 και άρθρο 65 παράγραφος 2.

αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό τον εισαγγελέα επόπτη του καταστήματος και τον Διευθυντή και το οποίο, εκτός του ότι ελέγχει για τυχόν πειθαρχικά παραπτώματα, επιβάλλοντας πειθαρχικές ποινές, αποφασίζει για την χορήγηση ευεργετικών αμοιβών.³ Τα προαναφερόμενα Συμβούλια των Φυλακών αποτελούν τα βασικά σωφρονιστικά όργανα όπου μαζί με την Κεντρική Επιτροπή των Μεταγωγών (ΚΕΜ) και το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο των Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ)⁴ και το προσωπικό των Φυλακών επωμίζονται το μεγάλο βάρος της άσκησης της Σωφρονιστικής πολιτικής.

Μετά την αναφορά στην κατανομή των σωφρονιστικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα καθώς και τα βασικών σωφρονιστικών οργάνων των φυλακών, στην συνέχεια θα περιγραφεί το κτίριο του Κ. Κ. Κέρκυρας και ο τρόπος που ο έγκλειστος πληθυσμός είναι διαχωρισμένος.

2.1 Το Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας

Η φυλακή της Κέρκυρας είναι ένα κλειστό κατάστημα κράτησης Β' τύπου όπου συνήθως δεν κρατούνται υπόδικοι κρατούμενοι αλλά κρατούμενοι για τους οποίους έχει τελεσιδικήσει τουλάχιστον μία ποινή κάθειρξης. Κατασκευάστηκε την περίοδο της βρετανικής παρουσίας στο νησί των Φαιάκων (πρώτο μισό του 19ου αιώνα), το 1831-1832, και έχει σαφείς επιρροές από το πρότυπο του Πανοπτικού Κτιρίου Εγκλεισμού (Panopticon), όπως αυτό σχεδιάστηκε από τον Άγγλο Jeremy Bentham⁵. Είναι ένα αρχέτυπο κτίριο όπως και όλα τα κτίρια τοπικών φυλακών που χτίστηκαν το μισό του 19^{ου} αιώνα. Τα κτίρια αυτά χτίστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να μοιάζουν με οχυρωμένα κάστρα ή θρησκευτικούς χώρους (π.χ. μοναστήρια), να προκαλούν δέος με την εξωτερική τους όψη, να αποδίδουν την ισχυρή τιμωρητική διάθεση των

³ (άρθρο 70, παράγραφος 1, του Σωφρονιστικού Κώδικα).

⁴ Τα συμβούλια αυτά έχουν συσταθεί και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του ν.2776/99 (ΦΕΚ Α'291) «Σωφρονιστικός Κώδικας».

⁵ Ο Jeremy Bentham αναφέρεται πρώτη φορά στον όρο panopticon το 1787, μέσα στην αλληλογραφία του προς ένα φίλο του στη Αγγλία, από την Ρωσία όπου βρίσκονταν. Στην ουσία αναφέρονταν σε μία νέα αντίληψη αρχιτεκτονικής κατά την οποία δίνονταν η δυνατότητα ελέγχου και εξουσίας του νου πάνω από το νου. Με φιλοσοφικό τρόπο, καθώς ήταν φιλόσοφος και νομικός, αναφέρθηκε σε μία αρχιτεκτονική όπου ο κάτοχος αυτής της δύναμης ελέγχου του νου προέβαλλε ως ο επιθεωρητής εβρισκόμενος κρυμμένος σε ένα σκοτεινό σημείο αλλά με την ικανότητα να μπορεί να ελέγχει από εκεί και να παρατηρεί τους πάντες με την αόρατη απανταχού παρουσία του. (Božovic, Miran, (εισαγωγή) στο Bentham, Jeremy, *The Panopticon Writings*, Radical Thinkers, Verso, London)

κυβερνητών και να αποτρέπουν έτσι τους επίδοξους παραβάτες από την διάπραξη εγκλημάτων.

Φωτογραφία 1:

Το κτίριο των φυλακών έχει σχήμα οκταγώνου (Φώτογραφία 1), με δέκα ακτίνες κράτησης αριθμημένες με τα γράμματα του αλφαβήτου (από το Α έως το Κ), συνδεδεμένες ανά ζεύγη μεταξύ τους. Η κάθε ακτίνα (ή αλλιώς πτέρυγα) διαθέτει ισόγειο και πρώτο όροφο, κοινόχρηστη κουζίνα, ανεξάρτητο προαύλιο και φιλοξενεί συνήθως μέχρι τριάντα κρατούμενους. Στο κέντρο της φυλακής, όπου καταλήγουν όλες οι ακτίνες βρίσκεται το «κουλούρι», εκεί παλαιότερα υπήρχε το διοικητήριο, ενώ τώρα βρίσκεται το Αρχιφυλάκειο και στον τελευταίο όροφο το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας. Πιο συγκεκριμένα, το 2017 με απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ιδρύθηκε στην Κέρκυρα, διθέσιο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Γυμνάσιο).⁶

Το μόνο κοινό με τα άλλα κτίρια φυλακών στην Ελλάδα είναι η χρήση της τεχνολογίας. Η τεχνολογία (συστήματα καμερών παρακολούθησης) ναι μεν διευκολύνει την ταυτοποίηση επιθετικών συμπεριφορών, κατάχρησης εξουσίας, διαφθορά του προσωπικού σε βάρος των κρατουμένων όμως από την άλλη δυσχεραίνει την ιδιωτικότητα των διαπροσωπικών σχέσεων όχι μόνο μεταξύ των κρατουμένων αλλά μεταξύ και των υπαλλήλων. Στα σύγχρονα τεράστια κτίρια των φυλακών, λόγω της ιδιαίτερης δόμησης τους και της υπερβολικής τεχνολογίας, δεν ευνοείται ένα είδος «δυναμικής φύλαξης» βασιζόμενη στις καλές σχέσεις του προσωπικού με τους κρατούμενους, επηρεάζοντας έτσι αρνητικά τον τρόπο που οι κρατούμενοι αντιμετωπίζουν τα υπαρξιακά τους ζητήματα, την διαμόρφωση της ταυτότητας τους και την κοινωνική ενσωμάτωση τους (Moran and Jeweks, 2015:173-177). Σε κάθε περίπτωση το Κ. Κ. Κέρκυρας, δεν είναι ένα απρόσωπο περιβάλλον. Η μικρή χωρητικότητα του, η διαίρεση του χώρου σε ξεχωριστές

⁶ Δράσεις Υπουργείου (2017), Έκθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

απομονωμένες ακτίνες, η μεγάλη χρονική διάρκεια προαυλισμού (φωτογραφία 2) και η καθημερινή τριβή με το προσωπικό, όπου όλοι γνωρίζονται με όλους με το μικρό τους όνομα, ευνοεί την δημιουργία σχέσεων «εμπιστοσύνης» παρά την απαραίτητη χρήση της τεχνολογίας στους κοινόχρηστους χώρους.

Φωτογραφία 2
(προαύλιο ακτίνας)

Τον Αύγουστο του 2020, οι κύριοι χώροι διαβίωσης των κρατουμένων (ακτίνες), ήταν διαχωρισμένοι περίπου ως εξής:

Η ακτίνα των «Ρώσων» ή Γεωργιανών, όπου κάποιος θα μπορούσε να συναντήσει κυρίως Γεωργιανούς υπηκόους, Ρωσόφωνους ή παλιννοστούντες Έλληνες στην πλειονότητα τους παλαιοημερολογίτες χριστιανοί ορθόδοξοι. Η ακτίνα με άτομα προερχόμενα από το Πακιστάν, Αφγανιστάν, Ιράκ, Κουρδιστάν και κάποια αραβικά κράτη, μουσουλμάνοι κυρίως στο θρήσκευμα. Σε διαφορετική ακτίνα κρατούνταν οι σκληροί ποινικοί Αλβανοί μαζί με ελάχιστους Έλληνες βαρυποινίτες, ενώ οι Τούρκοι και οι Έλληνες Μουσουλμάνοι κρατούνταν μαζί σε διαφορετική ακτίνα με άτομα προερχόμενα συνήθως από αφρικανικά κράτη, από την Αλβανία και κάποιες δυτικές και ανατολικές ευρωπαϊκές χώρες. Σε άλλη ακτίνα διέμεναν οι Ρομά Κερκυραίοι κρατούμενοι μαζί με τους Ρομά προερχόμενους από Αλβανία, Βουλγαρία και Ρουμανία αλλά και άλλους αλλοδαπούς. Σε ξεχωριστή ακτίνα κρατούνταν μόνο οι εργαζόμενοι των φυλακών μαζί με ελάχιστους κερκυραίους κρατούμενους και άτομα μεγάλης ηλικίας ενώ σε μία ακτίνα μικρότερης χωρητικότητας (9 κελιών) κρατούνταν οι εργαζόμενοι των μαγειρειών. Στην Κέρκυρα λειτουργεί επίσης ένας ανοιχτός και ένας κλειστός χώρος επισκεπτηρίων καθώς και μόλις πρόσφατα

(Ιούλιος 2020) ένας ειδικά διαμορφωμένος χώρος για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών επισκεπτηρίων και την ηλεκτρονική παρακολούθηση μαθημάτων του Ανοιχτού Πανεπιστημίου.

Τέλος υπήρχε και μία πειθαρχική ακτίνα όπου συνήθως κρατούνταν κρατούμενοι υπό καθεστώς προστασίας ή κρατούμενοι που έχουν υποπέσει σε πειθαρχικά παραπτώματα.

Ποιά είναι όμως η πραγματική κατάσταση στις Ελληνικές φυλακές και ποια τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν; Τι πραγματικά συμβαίνει στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας; Αυτά είναι τα θέματα που θα προβληθούν στο επόμενο κεφάλαιο αφού πρωτίστως γίνει μία ιστορική αναδρομή μέσω μίας σημαντικής ποιοτικής έρευνας που έλαβε χώρα στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας την δεκαετία του 1980.

2.2 Το κατάστημα κράτησης Κέρκυρας την δεκαετία του 80'

Το 1983, μία ομάδα εγκληματολόγων του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), ξεκινάει μία ποιοτική έρευνα σε έξι ελληνικές ανδρικές φυλακές. Η έρευνα αυτή ολοκληρώνεται λίγα χρόνια αργότερα και δημοσιεύεται το 1988, με τίτλο: 'Ο θεσμός της φυλακής στην Ελλάδα' (Ανδρίτσου, Αγγελική, Δασκαλάκη, Καλλιρόη, Κατσουγιάννη, Κλέα, Παπαδοπούλου, Παναγιώτα, Σινόπουλος, Παναγιώτης, Τσαμπάρλη, Δήμητρα, Φρονίμου, Έμμυ, 1988). Μία από τις έξι φυλακές που επιλέγεται είναι και η φυλακή της Κέρκυρας. Η φυλακή της Κέρκυρας επιλέγεται διότι, την εποχή εκείνη θεωρείτο φυλακή υψίστης ασφαλείας και λειτουργούσε ως πειθαρχική, με αποτέλεσμα να περιλαμβάνει ένα σημαντικό μέρος του απαραίτητου δείγματος των φυλακισμένων στην Ελλάδα. Οι κρατούμενοι που επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα (783 το αριθμώ) αποτελούσαν το ¼ του συνολικού έγκλειστου τότε πληθυσμού των φυλακών της Ελλάδας και από την Κέρκυρα, όπου κρατούνταν συνολικά 87 κρατούμενοι, συμπεριλήφθησαν στο τελικό δείγμα 47 κατάδικοι και δύο υπόδικοι. Στην έρευνα αποφασίστηκε να μην συμμετάσχουν οι αλλοδαποί κρατούμενοι λόγω των δυσκολιών στην επικοινωνία. Το τελικό δείγμα από όλες τις φυλακές αφορούσε 427 τροφίμους, 400 κατάδικους και 27 υπόδικους.

Ένα από τα καινοτόμα χαρακτηριστικά της έρευνας βασίζονταν στην προσπάθεια προώθησης της εικόνας της φυλακής μέσα από τις παραστάσεις των κρατούμενων. Οι ερευνητές αρχικά υποθέτουν ότι, υπάρχουν κάποιες κατηγορίες δυσάρεστων καταστάσεων που δημιουργούνται στην αντίληψη των κρατούμενων από την στέρηση της ελευθερίας τους. Από τους κρατούμενους ζητήθηκε να βαθμολογήσουν αυτές τις καταστάσεις έτσι ώστε να εκτιμηθεί ο βαθμός δυσαρέσκειας. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν ότι το 83% θεωρεί την πραγματική λειτουργία της φυλακής αρνητική. Πιο συγκεκριμένα, για την φυλακή της Κέρκυρας υπήρξαν τα εξής αποτελέσματα: Σε σύγκριση με τους κρατούμενους των άλλων φυλακών αναφέρθηκε χειρότερη ποιότητα του συσσιτίου, συμπλήρωση της διατροφή τους από την καντίνα σε μικρότερο βαθμό, έβλεπαν λιγότερο χρόνο τηλεόραση, δεν παρακολουθούσαν διαλέξεις, ομιλίες, μαθήματα και επιμορφωτικά προγράμματα. Επίσης, στο μεγαλύτερο τους ποσοστό (67%) σε σχέση με κρατούμενους άλλων φυλακών απάντησαν ότι οι συνθήκες κράτησης τους ήταν απαράδεκτες. Περισσότερο στην Κέρκυρα και λιγότερο στην Θεσσαλονίκη και την Αίγινα οι κρατούμενοι θεωρούσαν την αυθαιρεσία της Διεύθυνσης και του προσωπικού της φυλακής βασική αιτία των κακών συνθηκών κράτησης. Σε άλλες φυλακές οι κρατούμενοι περιέγραφαν την καθημερινή τους ζωή στην φυλακή σαν μία κατάσταση συνεχούς φόβου μήπως μετατεθούν σε κλειστή φυλακή ή την Κέρκυρα. Στην φυλακή Κέρκυρας οι κρατούμενοι αναλογικά σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με άλλες φυλακές δήλωναν ότι εάν καθιερώνονταν ο θεσμός αδειών εξόδου από την φυλακή τότε το ποσοστό αποδράσεων θα ήταν μεγάλο ενώ παραπονιόνταν περισσότερο για κλονισμό ή ρίξεις με τον αισθηματικό τους δεσμό. Τέλος στη Κέρκυρα και την Αίγινα όπου κρατούνταν οι πιο σκληροί βαρυποινίτες και υπότροποι καταγράφηκε ο μικρότερος βαθμός αισιοδοξίας για το μέλλον και ιδιαίτερα για κοινωνική επανένταξη ή τυχόν επαγγελματική αποκατάσταση μετά την αποφυλάκιση.

Αφού εκτέθηκαν τα βασικότερα ζητήματα που απασχολούσαν την δεκαετία του 80' τους κρατούμενους των φυλακών Κέρκυρας, μέσα από την εργασία μιας έγκυρης επιστημονικής ομάδας, στην συνέχεια, θα αναπτυχθούν τα απαραίτητα στοιχεία γπου αφορούν την σημερινή κατάσταση στις Ελληνικές φυλακές και ειδικότερα για την φυλακή της Κέρκυρας. Η πρόθεση δεν είναι τόσο να γίνει μία σύγκριση των σημερινών δεδομένων με τα τότε αλλά κυρίως, να αναδυθεί η έγκυρη επιστημονική

κατεύθυνση της εργασίας και να γίνει κατανοητή η διαφορετικότητα της σημαντικότητας των σημερινών παραγόντων διαβίωσης σε σχέση με το παρελθόν.

2.3 Η σημερινή κατάσταση στις Ελληνικές Φυλακές

Στην Ελλάδα οι φυλακές προσέφεραν ανέκαθεν ένα ευρύ πεδίο άσκησης συμβολικής πολιτικής. Αυτή εκφράστηκε με την ρητορική προσώπων, κομμάτων αλλά και ειδικών για τις συνθήκες διαβίωσης και τις ανάγκες βελτίωσης των υποδομών, την εισαγωγή μορφών εναλλακτικής έκτισης της ποινής κ.τ.λ. (Γαλανού, 2011). Στον αντίποδα οι προβλεπόμενες δαπάνες για το σωφρονιστικό σύστημα ήταν ανέκαθεν χαμηλές (Λαμπροπούλου, 2017).

Με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων (1987, στην Ελλάδα κυρώθηκε το 1991) ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (Committee Prevention Torture Council of Europe, εφεξής CPT)¹⁷. Σε έκθεση του η CPT ήδη από το 2010 και ύστερα από επίσκεψη σε Ελληνικά σωφρονιστικά καταστήματα το 2009 αναφέρει ότι, εκ των βασικότερων προβλημάτων των Ελληνικών φυλακών είναι ο υπερπληθυσμός, η έλλειψη προσωπικού και η έλλειψη αισθήματος ασφάλειας. Έτσι και αλλιώς το πρόβλημα του υπερπληθυσμού των φυλακών αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα παγκοσμίως για τις υπηρεσίες των φυλακών τα τελευταία χρόνια (Scott and Flynn, 2014:158).

Για τα καταστήματα κράτησης, στα σοβαρά προβλήματα που έχουν να κάνουν με τις απαρχαιωμένες υποδομές, το οργανωμένο έγκλημα, την έλλειψη προσωπικού (φυλακτικού, επιστημονικού και ιατρικού) και σωφρονιστικού σχεδιασμού, ήρθε τα τελευταία χρόνια να προστεθεί το θέμα του υπερπληθυσμού, που συνδέεται άμεσα με το τεράστιο μεταναστευτικό ζήτημα. Το μεταναστευτικό, αν και αφορά όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη, για κάποιες χώρες όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, ο μέσος όρος φυλάκισης μεταναστών είναι εφτά με δεκατέσσερις φορές αυξημένος σε σχέση με τις αντίστοιχες φυλακίσεις ομοεθνών. Αυτά τα ποσοστά ξεπερνάνε ακόμη και τα

¹⁷ Για μια εμπειριστατωμένη μελέτη των ετήσιων εκθέσεων της CPT, για όλες επισκέψεις που πραγματοποίησε σε Ελληνικά Σωφρονιστικά Καταστήματα, θα ήταν χρήσιμη η επίσκεψη της επίσημης ιστοσελίδας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

αντίστοιχα της παρουσίας του μαύρου πληθυσμού στις Αμερικανικές Φυλακές (De Giorgi, 2013:37). Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής⁸ ο συνολικός αριθμός κρατουμένων στις Ελληνικές φυλακές τον Νοέμβριο του 2015 ανερχόταν σε 9.808 άτομα από τους οποίους οι 5.333 ήταν αλλοδαποί. Την 01/01/20 ο πληθυσμός ανερχόταν σε 10.891 άτομα εκ των οποίων οι 6.310 ήταν αλλοδαποί. Παρατηρείται αυτό το διάστημα μία αύξηση, της τάξεως των 1033 αλλοδαπών κρατουμένων στις Ελληνικές φυλακές, μέσα σε μόνο μία πενταετία.

Πιο συγκεκριμένα, στην έκθεση της CPT του 2010, για τον υπερπληθυσμό στις Ελληνικές Φυλακές, αναφέρονται τα εξής: «Εάν μια δεδομένη φυλακή γεμίζει περισσότερο από το 90% της ικανότητάς της, αυτό αποτελεί ένδειξη επικείμενου πλήθους φυλακών. Πρόκειται για κατάσταση υψηλού κινδύνου και οι αρχές θα πρέπει να αισθάνονται ανήσυχες και πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την αποφυγή περαιτέρω συμφόρησης». Οι ελληνικές φυλακές παραμένουν μη ασφαλείς για τους κρατούμενους, καθώς και για το προσωπικό, με ολοένα και υψηλότερα επίπεδα βίας και εκφοβισμού μεταξύ των φυλακισμένων. Στην έκθεση αναφέρεται ότι, ένα μεγάλο μέρος της βίας και του εκφοβισμού, μεταξύ των φυλακισμένων παραμένει μη αναφερόμενο, καθώς οι κρατούμενοι δεν πιστεύουν ότι το προσωπικό μπορεί να τους βοηθήσει. Οι ισχυρότεροι κρατούμενοι ή κάποιες ομάδες φυλακισμένων καθορίζουν τους κανόνες και συχνά αποφασίζουν ποιοι κρατούμενοι μπορούν να μείνουν ή να γίνουν δεκτοί στην πτέρυγα τους. Αυτές οι ομάδες εκφοβίζουν και σωματικά κακοποιούν άλλους κρατούμενους. Κατά την επίσκεψη των μελών της CPT σε κάποιες ελληνικές φυλακές διαπιστώθηκε ότι, οι διοικήσεις των φυλακών παραχωρούν τον έλεγχο ορισμένων πτερύγων, σε ομάδες ισχυρών κρατουμένων με αντάλλαγμα τη διατήρηση ενός βαθμού ελέγχου στο εσωτερικό τους. Η αποτυχία των ελληνικών φυλακών να παρέχουν ένα ασφαλές περιβάλλον για τους φυλακισμένους και τους υπαλλήλους, συνδέεται άμεσα με τις συνεχιζόμενες ελλείψεις προσωπικού, με αποτέλεσμα ο έλεγχος των καταστημάτων να παραχωρείται από τους υπαλλήλους σε συγκεκριμένες εθνοτικές ομάδες κρατουμένων. Επίσης υποστηρίζεται ότι, ο υπερπληθυσμός των φυλακών, θα μπορούσε να οφείλεται στις υπερβολικά μεγάλες ποινές που επιβάλλονται στους

⁸ Τα στατιστικά στοιχεία αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής υπάγεται πλέον στον Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

κατηγορούμενους ή και στο αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για να εκδικαστούν οι υποθέσεις από τα ελληνικά δικαστήρια (CPT, 2010).

Δέκα περίπου χρόνια αργότερα και ενώ έχουν προηγηθεί ετήσιες εκθέσεις, φτάνουμε στα ευρήματα της επίσκεψης της επιτροπής το 2019. Τα δύο βασικά προβλήματα του υπερπληθυσμού και της χρόνιας έλλειψης προσωπικού εξακολουθούν να επιτείνουν τις πλείστες όσες ανεπάρκειες διαπιστώθηκαν στις φυλακές που επισκέφθηκε η CPT. Στη έκθεση αυτή αναφέρεται ξανά ότι, οι Ελληνικές αρχές δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν την ελάχιστη υποχρέωσή τους να παρέχουν ασφάλεια τόσο στους κρατούμενους όσο και στο προσωπικό. Σύμφωνα με την έκθεση του 2019 το αίσθημα ανομίας στη φυλακή είναι διάχυτο ενώ πολλοί κρατούμενοι με τους οποίους συναντήθηκε η Επιτροπή ομολόγησαν ότι, είχαν στην κατοχή τους αυτοσχέδια μαχαίρια για αυτοπροστασία, καθώς γνώριζαν ότι το προσωπικό δεν μπορεί να τους βοηθήσει. Τα πολλά βίαια επεισόδια εξακολουθούσαν να μην αναφέρονται ή ακόμη να περνούν απαρατήρητα στις ελληνικές φυλακές. Η επιτροπή πρότεινε την χάραξη αποτελεσματικής εθνικής στρατηγικής, για την αντιμετώπιση της βίας και του εκφοβισμού μεταξύ των κρατουμένων, η οποία θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει αξιολόγηση του κινδύνου και των αναγκών κάθε κρατουμένου που εισέρχεται στο σωφρονιστικό σύστημα. Επιπλέον, θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή σχέδιο δράσης για το πώς οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι θα ανακτήσουν πάλι τον έλεγχο στις πτέρυγες των φυλακών και για το πώς θα χωριστούν οι ισχυρότερες ομάδες κρατουμένων από τους υπόλοιπους κρατούμενους. Συνοψίζοντας, τα προβλήματα του ελέγχου των φυλακών από ισχυρές εγκληματικές ομάδες κρατουμένων, η έλλειψη προσωπικού καθώς και ο υπερπληθυσμός των καταστημάτων κράτησης παραμένουν ανοιχτά ζητήματα και δεν διορθώθηκαν σε διάστημα 10 χρόνων ενώ απουσιάζουν προγράμματα εργασίας και δραστηριοτήτων, καθώς σε όλες τις φυλακές, που επισκέφθηκε η επιτροπή πρόληψης των βασανιστηρίων (CPT), η διοίκηση επιχείρησε να δημιουργήσει όσο το δυνατόν περισσότερες «δουλειές». Στην πραγματικότητα για τους περισσότερους όμως κρατούμενους αυτές οι δουλειές ήταν σε μεγάλο βαθμό θεωρητικές (π.χ. καθάρισμα για μια-δυο ώρες την ημέρα). Διαπιστώθηκε λοιπόν σαφής έλλειψη οργανωμένων δραστηριοτήτων αναψυχής, άθλησης/γυμναστικής ή επαγγελματικής κατάρτισης. Η επιτροπή επικροτεί την προώθηση και δημιουργία των «σχολείων δεύτερης ευκαιρίας», και προτείνει την

ευρύτερη διάδοση τους. Τέλος, προβάλλεται η ανάγκη κατάρτισης σχεδίων έκτισης της ποινής για τους κρατούμενους, με σκοπό την επανένταξή τους στην κοινωνία.

Επιπροσθέτως, εκτός από τον υπερπληθυσμό, το οργανωμένο έγκλημα, τα ζητήματα εκπαίδευσης, απασχόλησης και εργασίας στα καταστήματα κράτησης σημαντικά ζητήματα έχουν να κάνουν με την ψυχική και την φυσική υγεία των τελούντων υπό κράτηση. Στην χώρα μας, σύμφωνα με σχετική έρευνα, έχει αποδειχθεί η ύπαρξη ψυχιατρικών διαταραχών στο 78% των κρατουμένων (Fotiadou, Livaditis, Manou, Kaniotou και Xenitidis, 2006, στο Θεμελή, 2011:9). Ο έγκλειστος πληθυσμός παρουσιάζει επίσης αυξημένα προβλήματα φυσικής υγείας (ό. π.). Οι υπηρεσίες υγείας στις φυλακές εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά προβληματικά ζητήματα όπως η πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η ιατρική εξέταση κατά την άφιξη στο κατάστημα κράτησης ή το ιατρικό απόρρητο που επιδεινώνονται από τη σοβαρή έλλειψη υγειονομικού προσωπικού και τη συνεχή απουσία ολοκληρωμένης διαχείρισης υπηρεσιών υγείας. Η λήψη μέτρων για την χορήγηση αριθμού κοινωνικής ασφάλισης (ΑΜΚΑ) σε όλους τους κρατούμενους αποτελεί προϋπόθεση για την χορήγηση κατάλληλης φαρμακευτικής αγωγής. Επιπλέον, η ιατρική αξιολόγηση όλων των νεοαφιχθέντων κρατουμένων εντός 24 ωρών από την εισαγωγή τους πρέπει να περιλαμβάνει την καθιερωμένη εξέταση για μεταδοτικές ασθένειες, καθώς και εξέταση για τυχόν τραυματισμούς οι οποίοι θα καταγράφονται και θα αναφέρονται. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να καταρτιστεί ολοκληρωμένη στρατηγική για την παροχή βοήθειας στους κρατούμενους που αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με τα ναρκωτικά (CPT, 2020).

Τέλος ολοκληρώνοντας την θεματολογία για τα προβλήματα των Ελληνικών Φυλακών, θα πρέπει να αναφερθούν κάποια ζητήματα που έχουν να κάμουν με τη προβλεπόμενη σύσταση του προσωπικού των φυλακών. Στο εγχειρίδιο του Andrew Coyle «Η διοίκηση των φυλακών, μία θεώρηση υπό το πρίσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», το οποίο μεταφράστηκε σε πάρα πολλές γλώσσες, αναφέρεται ότι, ο κανόνας 49 των στοιχειωδών κανόνων για την μεταχείριση των κρατουμένων προβλέπει ότι στο μέτρο του δυνατού, το προσωπικό των φυλακών θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν επαρκή αριθμό ειδικών επιστημόνων όπως ψυχίατρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, δασκάλους, καθηγητές και εκπαιδευτές (Coyle, 2012:39). Στην πραγματικότητα όμως στις Ελληνικές φυλακές υπηρετεί ένας πολύ μικρός αριθμός ειδικών επιστημόνων αναλογικά με τον έγκλειστο

πληθυσμό με αποτέλεσμα να υπάρχει και η αντίστοιχη μικρή συμμετοχή τους στα αντίστοιχα σωφρονιστικά όργανα.

2.4 Η περίπτωση της Κέρκυρας

Το κατάστημα κράτησης Κέρκυρας, εμβαδού 860.85 τετραγωνικών μέτρων, είναι ένα κτίριο απαρχαιωμένο με σημαντικά προβλήματα (δομικά, υδραυλικά, ηλεκτρολογικά) στις υποδομές του που συχνά χρήζουν επισκευών. Τον Αύγουστο του 2020 κρατούνταν στο κατάστημα 230 κρατούμενοι από τις 138 προβλεπόμενες θέσεις⁹, δηλαδή ένα ποσοστό υπερπληθυσμού της τάξεως του 165%. Την περίοδο αυτή το κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας φιλοξενούσε 166 αλλοδαπούς και 64 Έλληνες.

Οι σκληροί ποινικοί κρατούμενοι, κυρίως Αλβανικής και Γεωργιανής καταγωγής, κρατούνταν σε ξεχωριστές ακτίνες. Σημαντικά ευρήματα, ύστερα από έρευνες σε χώρους διαβίωσης των κρατουμένων, όπως κινητά τηλέφωνα, αυτοσχέδια μαχαίρια, ρόπαλα και εσχάτως όπλα (Αύγουστος 2020) βρέθηκαν στις φυλακές της Κέρκυρας. Επίσης αναφέρθηκαν διάφορα περιστατικά βίας μεταξύ κρατουμένων ποτέ όμως εναντίον του προσωπικού σε αντίθεση με άλλες Ελληνικές φυλακές. Αντίστροφα δεν αναφέρθηκαν περιστατικά άσκησης βίας από το προσωπικό σε κρατούμενους. Ο αριθμός του φυλακτικού προσωπικού φαίνεται να μην επαρκεί όπως εύκολα θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει από την συσσώρευση αδειών και οφειλομένων ρεπό οφείλονται στους υπαλλήλους. Οι δραστηριότητες στις οποίες απασχολούνταν οι κρατούμενοι σχετίζονταν με την γυμναστική και τις αθλοπαιδιές, κατά την διάρκεια του προαυλισμού, καθώς και τις χειροτεχνίες και την παρακολούθηση του σχολείου.

Επιπροσθέτως, όσον αφορούσε την σύνθεση του επιστημονικού, του Ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού που υπηρετούσε στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας, φαίνεται να υπήρχαν σημαντικές ελλείψεις. Στην Κέρκυρα υπηρετεί συνήθως ένας αγροτικός Ιατρός, χωρίς καμιά εμπειρία από τέτοια πλαίσια όπως οι φυλακές και ο οποίος, μετά την πάροδο δύο χρόνων και την ολοκλήρωση του αγροτικού του, παραιτείται και αποχωρεί αναγκαστικά. Επίσης δεν υπηρετεί νοσηλευτικό προσωπικό ενώ την διανομή φαρμάκων την είχε αναλάβει το φυλακτικό προσωπικό που είχε πρόσβαση και στους ιατρικούς φακέλους. Ακόμη

⁹ Τα σχετικά στατιστικά στοιχεία αντλήθηκαν από την σχετική ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

δεν διαθέταν όλοι οι κρατούμενοι ΑΜΚΑ (Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης) με αποτέλεσμα κάποια φάρμακα να μην είναι εφικτό να τους τα προμηθέψει δωρεάν η υπηρεσία. Υπήρχαν πολλοί κρατούμενοι που αντιμετώπιζαν ψυχιατρικά προβλήματα κάτι που θα μπορούσε εύκολα κανείς να το συμπεράνει από τα μεγάλα χρηματικά ποσά που δαπανούνται κάθε χρόνο από την υπηρεσία για την αγορά ψυχοφαρμάκων. Επιπλέον, στο Κ. Κ. Κέρκυρας δεν υπηρέτησαν ποτέ μόνιμοι ειδικοί επιστήμονες (εγκληματολόγος, ψυχολόγος,) ενώ η τελευταία μόνιμη κοινωνική λειτουργός συνταξιοδοτήθηκε πριν αρκετά χρόνια. Οι κενές οργανικές θέσεις της κοινωνικής υπηρεσίας και του ψυχολόγου καλύπτονταν περιστασιακά και όχι σε σταθερό ρυθμό, με οκτάμηνες συμβάσεις, μέσω του ΟΑΕΔ, από άτομα με ελάχιστη ή καθόλου εμπειρία από καταστήματα κράτησης που δεν μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στο Τριμελές Συμβούλιο της φυλακής.

Συνοψίζοντας, αφού αναφέρθηκαν μερικά από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνικές Φυλακές και ειδικότερα το Κ. Κ. Κέρκυρας, θα ήταν ίσως πολύ χρήσιμο, πριν εκτεθεί το ερευνητικό μέρος της εργασίας, να γίνει μία περιγραφή των όρων της ατομικής και συλλογικής ταυτότητα και πως αυτές οι έννοιες μπορούν να σχετίζονται με την συγκρότηση των ταυτοτήτων των κρατούμενων του Κ. Κ. Κέρκυρας.

2.5 Ατομική και συλλογική ταυτότητα στις Φυλακές

Κατά τον Goffman (1961) η φυλακή είναι ένα ολοπαγές ίδρυμα με κύριο χαρακτηριστικό την κατάρρευση των φραγμών που διαχωρίζουν τις διαφορετικές σφαίρες που περιβάλλουν την ζωή κάθε ανθρώπου. Οτιδήποτε συμβαίνει όμως εντός του ολοπαγούς αυτού ιδρύματος μπορεί να συμβαίνει και εκτός αυτού. Για παράδειγμα οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, οι διαφορετικοί καταναγκαστικοί ρόλοι, η επιρροή που κάθε φορά γίνεται αντικείμενο διαπραγμάτευσης και δωροδοκίας, η δημιουργία συμμαχιών, ο σεβασμός της ιεραρχικής δομής, ο αγώνας για την εξουσία, ή ύπαρξη ενός οικονομικού συστήματος όπου τα αγαθά παζαρεύονται και πουλιούνται, είναι σημαντικές πτυχές του κοινωνικού συστήματος της φυλακής. Η σημαντικότερη διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι σε ένα ολοπαγές ίδρυμα η κοινωνική ζωή είναι πιο εύκολα ελεγχόμενη από τις αρχές και μαζί με την

αυστηρότητα των κανόνων επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό αυτούς που κρατούνται εκεί (Goffman, 1961).

O Gresham Sykes (1958, 2007) στο κλασικό του έργο: 'The Society of captives: A study of a maximum security prison', περιγράφει την φυλακή ως ένα αυτόνομο κοινωνικό σύστημα με τους δικούς του κανόνες. Στο κεφάλαιο 'The pains of imprisonment' περιγράφει τα πέντε βασικά δεινά που 'συνοδεύουν' τους κρατούμενους κατά την κράτηση τους σε μία φυλακή (ο.π.:63-83). Αυτά είναι η έλλειψη αυτονομίας, η έλλειψη ελευθερίας, ή έλλειψη ασφάλειας, η έλλειψη ετεροσεξουαλικών σχέσεων και η έλλειψη αγαθών και υπηρεσιών. Σύμφωνα με τον Sykes αυτή η απώλεια του εαυτού του φυλακισμένου είναι πολύ πιο σημαντική από οποιαδήποτε άλλη συνέπεια που επιφέρει ο εγκλεισμός (Williamson, 2007:84-108). Για τον Sykes ο φυλακισμένος αντιδρά στα 'δεινά του εγκλεισμού' υιοθετώντας τους διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους της φυλακής. Ο κάθε ρόλος περιγράφει ένα συγκεκριμένο είδος συμπεριφορών και αλληλεπιδράσεων με το προσωπικό των φυλακών και τους συγκρατούμενους.

Κατά την εξέταση της ταυτότητας του ατόμου στα τέλη της νεωτερικότητας, ο Giddens (1991:54) δήλωνε: «Η ταυτότητα ενός ατόμου δεν μπορεί να βρεθεί στη συμπεριφορά, ούτε –όσο σημαντικό και αν είναι αυτό- στις αντιδράσεις των άλλων, αλλά στην ικανότητα του καθενός να συνεχίσει να έχει μια συγκεκριμένη προσωπική αφήγηση. "Αυτό σημαίνει ότι η ταυτότητα δημιουργείται μακριά από τις σταθερές έννοιες μιας βασικής ατομικής ταυτότητας βασισμένη σε προσωπικά χαρακτηριστικά που δεν αλλάζουν κατά την διάρκεια της ζωής μας, αλλά πρόκειται κυρίως για μια επαναλαμβανόμενη και δυναμική διαδικασία ανάπτυξης, ένα αφηγηματικό, τοποθετημένο επίτευγμα του συμβολικού έργου του εαυτού μας.

Σύμφωνα με τον Maalouf η ταυτότητα του ανθρώπου είναι η ανάγκη του ανήκειν: σε μία φυλή, σε μία οικογενειακή γραμμή, σε ένα περιβάλλον, σε ένα πολιτισμό, σε ένα έθνος [...], η επιθυμία που αναπτύσσει το άτομο σε όλη την διάρκεια της ζωής του για ένταξη σε μία συλλογικότητα που έχει συνέχεια ανεξάρτητα από την φαντασιακή ή πραγματική υπόσταση αυτής της συλλογικότητας. Επίσης ανήκουμε σε πολλές και διαφορετικές ομάδες ταυτόχρονα (Maalouf, 2003).

Διαχωρίζοντας μεταξύ ατομικής και συλλογικής ταυτότητας θα μπορούσαμε να πούμε ότι η *ατομική* (ή *προσωπική*) ταυτότητα αναφέρεται στην κατηγοριοποίηση ενός ατόμου ως ξεχωριστού από τα άλλα, καθώς και στις συγκεκριμένες σχέσεις του με αυτά ενώ η *συλλογική* (ή *κοινωνική*) ταυτότητα αναφέρεται στην

κατηγοριοποίηση βάσει της συμμετοχής σε ομάδες, κάνοντας διακριτές τις ομάδες αντί τα άτομα. Η ταύτιση με μια ομάδα και η αισθητή αποδοχή σ' αυτήν εμπλέκουν την εκμάθηση συστημάτων συμβόλων, καθώς και αξιών, νορμών και κανόνων, στοιχείων που στο σύνολό τους εκφράζουν την ομαδική ή πολιτισμική σύνδεση των ανθρώπων (Suang, Liu, Zala, Volcic, Cindy, Gallois, 2018:213)

Μεταφορικά μιλώντας, η ταυτότητα ενός ατόμου θα μπορούσε να αποτελείται από διαφορετικά παζλ. Το κάθε παζλ αποτελούμενο από πολλά και διαφορετικά κομμάτια αντιπροσωπεύει ένα ξεχωριστό κομμάτι που μπορεί να ενώνεται με τα άλλα και να είναι εξίσου σημαντικό με αυτά. Έτσι λοιπόν η ταυτότητα ενός κρατούμενου θα μπορούσε αντίστοιχα να αποτελείται από πολλά και διαφορετικά κομμάτια και η προσπάθεια που θα καταβληθεί σε αυτήν εδώ την εργασία θα είναι να ενωθούν όλα εκείνα τα κομμάτια που αποτελούν για κάθε κρατούμενο το πάζλ της ταυτότητας του και επίσης την συνέχεια της προσωπικής του αφήγησης.

2.6 Η ταυτότητα των κρατουμένων στο Κ. Κ. Κέρκυρας

Ο κρατούμενος του Κ.Κ. Κέρκυρας ανήκει σε μία κοινωνία πολυπολιτισμική με τους δικούς της κανόνες και νόμους. Σε αυτή την κοινωνία όπως και σε οποιαδήποτε κοινωνία ένα είναι το ζητούμενο: η επιβίωση. Στο διαρκή αυτό αγώνα θα πρέπει να κάνει τις επιλογές του. Θα επιλέξει ακτίνα, συγκάτοικο, εθνοτική ομάδα, εργασία, εκπαίδευση, επικοινωνία με το έξω κόσμο κ.τ.λ. Δεν είναι όμως ο μοναδικός που καθορίζει την μοίρα του καθώς σημαντικό ρόλο παίζουν οι προσταγές του προσωπικού της φυλακής και οι επιθυμίες των υπόλοιπων συγκρατούμενων του. Ο κώδικας των κρατουμένων και οι θεσμοί διαμορφώνουν ένα σύνολο σχέσεων, ταυτοτήτων, κανόνων και συμπεριφορών για τους οποίους διάφοροι παράγοντες έχουν σημαντική θέση. Ο Αλοσκόφης κατέγραψε τον κώδικα των κρατουμένων, υπό την μορφή συμβουλών επιβίωσης προς τους νεοεισερχόμενους κρατούμενους προκειμένου «να βγάλουν την φυλακή» και να επιστρέψουν γρήγορα στην ελεύθερη ζωή (Δρόσου, 2016:92). Ο σεβασμός και η γρήγορη εμπέδωση του κώδικα συμπεριφοράς των κρατουμένων είναι το απαραίτητο βήμα που κάποιος πρέπει να κάνει εάν θέλει να επιβιώσει μέσα στο κατάστημα. Ο βαθμός κατά τον οποίο θα

υιοθετήσει κάποιος τον κώδικα συμπεριφοράς και επικοινωνίας της φυλακής θα προσδώσει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στην νέα του ταυτότητα.

Αρκετά σημαντικός παράγοντας για την ταυτότητα του κρατουμένου φαίνεται επίσης να είναι η μεγάλη χρονική διάρκεια εγκλεισμού στις φυλακές. Με τον τελευταίο αυτόν παράγοντα αναφερόμαστε στη λεγόμενη «ιδρυματοποίηση» δηλαδή στον υψηλό βαθμό ενσωμάτωσης των κρατουμένων στο πλαίσιο της φυλακής ή αλλιώς στο κατά πόσο ένας κρατούμενος έχει εσωτερικεύσει τις αρχές και τους κανόνες που συνθέτουν την υποκουλτούρα των κρατουμένων σε τέτοιο σημείο ώστε στην συνείδηση του η φυλακή να προβάλλει ως το μοναδικό «φυσικό πλαίσιο» και η ζωή εκτός των τειχών αδιανόητη (Τσαλίκोगλου 1996:196 στο Θεμελή, 2011:8).

Στην φυλακή της Κέρκυρας η απόκτηση ταυτότητας δεν είναι μία στατική αλλά μία δυναμική διαδικασία. Ένας κρατούμενος μπορεί γρήγορα να υποδυθεί ένα ρόλο κατά την πρώτη είσοδο του στο κατάστημα κράτησης και στην συνέχεια να αλλάξει ρόλο κατά την διάρκεια της κράτησης του. Ακόμη μπορεί να παίζει ένα ρόλο όταν εργάζεται και ένα διαφορετικό ρόλο όταν βρίσκεται στην πτέρυγα. Οι κρατούμενοι υιοθετούν διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους που δεν αντικατοπτρίζουν πάντα τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους καθώς πρόκειται για συμπεριφορές κρατουμένων που αφορούν τις μεταξύ τους κοινωνικές σχέσεις και όχι για ατομικά χαρακτηριστικά (Sykes,1955/1999:106). Για παράδειγμα, για τους κρατούμενους του Κ. Κ. Κέρκυρας έχει διαφορετική σημασία η υπαγωγή τους στην κατηγορία του εργαζόμενου, στο συνεργείο της Φυλακής, από εκείνη του καθαριστή της ακτίνας. Διαφορετικά βιώνει τις σχέσεις του με τους συγκρατούμενους του στην αρχή της περιόδου κρατήσεως του και διαφορετική λίγο καιρό πριν την αποφυλάκιση του, όπως επίσης θα είναι και διαφορετικός ο ρόλος του στα μάτια των συγκρατούμενων του και των υπαλλήλων όταν ξεκινήσει να παίρνει τακτικές άδειες από το κατάστημα ή να συμμετέχει στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας.

Συνοψίζοντας στο κεφάλαιο αυτό, αναφέρθηκαν θέματα όπως τα βασικά όργανα άσκησης της σωφρονιστικής πολιτικής, η κατάσταση που επικρατεί στις Ελληνικές φυλακές και έγινε περιγραφή του χώρου του Κ. Κ. Κέρκυρας αναφέρθηκαν τα κυριότερα προβλήματα του και πραγματοποιήθηκε μία βιβλιογραφική περιγραφή των εννοιών της ατομικής και της συλλογικής ταυτότητας με την παράθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων από την μικροκοινωνία των φυλακών της Κέρκυρας.

Εκτός όμως από το θεωρητικό κομμάτι μιας εργασίας, εκ των βασικότερων της πτυχών, είναι η επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο διεξήχθη ή αλλιώς η

μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν. Στο επόμενο κεφάλαιο θα εκτεθεί ο τρόπος και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για το ερευνητικό πλαίσιο της εργασίας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.0 Εισαγωγή

Η μεθοδολογία της έρευνας αναφέρεται στις παραμέτρους της ερευνητικής προσπάθειας του ερευνητή, οι οποίες αφορούν στις γενικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, στις μεθόδους, στις τεχνικές, στα μέσα, στα υλικά και στις διαδικασίες που θα επιλέξει για την διεξαγωγή της έρευνας του (Δημητρόπουλος, 2004).

Στην περίπτωση μας πρόκειται για ένα συνδυασμό ποσοτικής έρευνας, με στοιχεία ποιοτικά και περιγραφικά, που ασχολείται κυρίως με την περιγραφή και καταγραφή των αντιλήψεων των κρατουμένων του Κ.Κ. Κέρκυρας. Το βασικό της χαρακτηριστικό είναι η χρήση του ερωτηματολογίου από έναν εσωτερικό ερευνητή. Ο ερευνητής γνωρίζει σημαντικές πτυχές της διαβίωσης των κρατουμένων όπως και των σημαντικότερων θεμάτων που τους απασχολούν καθώς έχει υπηρετήσει ως σωφρονιστικός υπάλληλος, επί πραγματικών συνθηκών, στο Κατάστημα κράτησης Κέρκυρας για δεκατρία χρόνια. Για τους παραπάνω λόγους η έρευνα αυτή θα μπορούσε να ενταχθεί στην κατηγορία της παρατήρησης και της άτυπης συνέντευξης. Στην ουσία όμως πρόκειται για μία ποσοτική ερευνητική εργασία που αναζητά απαντήσεις σε συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα

3.1 Η μεθοδολογία της έρευνας

Κατά την πραγματοποίηση της πρωτογενούς αυτής έρευνας η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από ένα μη σταθμισμένο ερωτηματολόγιο. Το

ερωτηματολόγιο επιλέχθηκε για διάφορους λόγους. Πρώτα και κύρια διότι παρέχει μεγαλύτερη αξιοπιστία και ακρίβεια σε σχέση με άλλες κλίμακες μέτρησης καθώς δίνει την δυνατότητα στον συμμετέχοντα να εκφραστεί ανάμεσα σε ένα μεγαλύτερο αριθμό εναλλακτικών απαντήσεων (Λιάργκοβας et al., 2018:121). Επιπροσθέτως, η αναγκαιότητα εξέτασης όσον το δυνατό μεγαλύτερου δείγματος, η εύκολη αποδελτίωση καθώς και οι ποσοτικές πληροφορίες, διευκολύνουν την εξαγωγή συμπερασμάτων. Επίσης με το ερωτηματολόγιο, δίνεται η δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης των απόψεων των συμμετεχόντων διασφαλίζοντας κατά ένα σημαντικό βαθμό την αμεροληψία των απαντήσεων. Ακόμη, ένας πολύ σημαντικός παράγοντας είναι η δυνατότητα επίδοσης των ερωτηματολογίων, σε όλους ανεξαιρέτως τους έγκλειστους του Κ. Κ. Κέρκυρας, και η εθελοντική συμπλήρωση τους. Σε κάθε (ακτίνα) πτέρυγα υπήρξαν τυχαίοι εθελοντές κρατούμενοι που προσφέρθηκαν να ενημερώσουν και να βοηθήσουν στην συμπλήρωση των ερωτηματολογίων τους υπόλοιπους κρατούμενους, που είτε δεν γνώριζαν για την έρευνα και το σκοπό της είτε δεν γνώριζαν να γράφουν και να διαβάζουν ελληνικά. Σε κάθε ερωτηματολόγιο υπήρχαν σαφείς οδηγίες σχετικά με τον τρόπο συμπλήρωσης καθώς και η γραπτή προτροπή για τη μη αποτύπωση των προσωπικών στοιχείων του ερωτώμενου.

3.2 Τα Εργαλεία της ποσοτικής Έρευνας

Το ερωτηματολόγιο (βλέπε παράρτημα) δομήθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να μην περιλαμβάνει πολλές σε αριθμό ερωτήσεις που θα μπορούσαν να κουράσουν τον συμμετέχοντα, να του δημιουργήσουν την αίσθηση του 'χάσιμο χρόνου' και έτσι να τον αποθαρρύνουν στην συμπλήρωσή του (ό. π.:113). Στο πρώτο και στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις ευκολονόητες και κατάλληλες να ευαισθητοποιήσουν και να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των κρατουμένων. Έτσι λοιπόν το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από τα εξής ζητούμενα δημογραφικά στοιχεία:

- Εθνικότητα
- Ηλικία
- Μητρική/κες Γλώσσα/ες

- Άλλες Γλώσσες
- Θρήσκευμα
- Χρονική διάρκεια κράτησης στην Φυλακή Κέρκυρας
- Επάγγελμα πριν την φυλάκιση.

Στο κύριο μέρος, παρουσιάστηκαν οι παρακάτω παράγοντες (factors) σε μορφή ερωτήσεων:

- η παρακολούθηση του σχολείου δεύτερης ευκαιρίας (παράγοντας 1)
- η ακτίνα διαμονής (παράγοντας 2)
- η εργασία στην φυλακή (παράγοντας 3)
- η εθνοτική καταγωγή (παράγοντας 4)
- οι καλές σχέσεις με το προσωπικό (παράγοντας 5),
- το θρήσκευμα (παράγοντας 6),
- οι επισκέψεις συγγενών και φίλων (παράγοντας 7)
- η λήψη αδειών (παράγοντας 8)
- η καλή γνώση της Ελληνικής γλώσσας (παράγοντας 9)
- το διαπραχθέν αδίκημα (παράγοντας 10)
- η οικονομική κατάσταση (παράγοντας 11)
- η καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους (παράγοντας 12)
- η γνώση άλλων γλωσσών (παράγοντας 13)
- η συγκατοίκηση στο κελί (παράγοντας 14) και
- η παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας (παράγοντας 15)

Για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα η κύρια υπόθεση ήταν ότι όλοι οι παραπάνω αναφερόμενοι παράγοντες είναι σημαντικοί, στις αντιλήψεις των κρατουμένων, επηρεάζουν την διαβίωση τους και κατά συνέπεια διαμορφώνουν την ταυτότητα και την προοπτική επανένταξης τους στην κοινωνία. Κάποιοι από τους προαναφερόμενους δεκαπέντε παράγοντες εξετάστηκαν σε αντιπαραβολή με τις απαντήσεις σε πέντε διχοτομικές ερωτήσεις (binary) που τέθηκαν στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου. Για το δεύτερο ερευνητικό εξετάστηκε ο παράγοντας 5 σε αντιπαραβολή με τις καταστάσεις που προκύπτουν από τις απαντήσεις στις πέντε διχοτομικές ερωτήσεις. Ενώ ο παράγοντας 12 εξετάστηκε σε αντιπαραβολή με το δημογραφικό στοιχείο της εθνικότητας έτσι ώστε να διερευνηθεί το τρίτο ερώτημα. Οι πέντε διχοτομικές ερωτήσεις επιδέχονταν ως απάντηση μία από τις δύο δυνατές τιμές (Ναι ή Όχι). Οι διχοτομικές ερωτήσεις αφορούσαν:

- το καθεστώς εργασίας (Διχοτομική 1)
- την λήψη αδειών (Διχοτομική 2)
- την παρακολούθηση ή μη του σχολείου δεύτερης ευκαιρίας (Διχοτομική 3)
- τα επισκεπτήρια (Διχοτομική 4)
- τα προβλήματα υγείας (Διχοτομική 5)

Μετά την παράδοση των ερωτηματολογίων προσδιορίστηκε μία καταληκτική ημερομηνία, εντός μίας εβδομάδας, για την συμπλήρωση και επιστροφή τους στον ίδιο τον ερευνητή ενώ πάνω στο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνονταν οδηγίες για την συμπλήρωση του.

Πρωτίστως για λόγους εχεμύθειας και δευτερευόντως για να μην αποθαρρυνθούν οι ερωτώμενοι, δεν ζητήθηκαν για παράδειγμα στοιχεία όπως πληροφορίες σχετικές με το διαπραχθέν αδίκημα, το κελί ή την ακτίνα κράτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τα πειθαρχικά παραπτώματα, την χρήση ουσιών κ.τ.λ. Οι έρευνες ειδικά στα καταστήματα κράτησης, θα πρέπει να πραγματοποιούνται με τέτοιο τρόπο ώστε πρωτίστως να σέβονται το εχέμυθο και την αξιοπρέπεια των συμμετεχόντων.

Όσον αφορά τη μορφή των απαντήσεων που επιλέχθηκε αυτή ήταν της κλίμακας Likert. Στην τετράβαθμη αυτή κλίμακα, ζητήθηκε από τον κρατούμενο, να προσδιορίσει, τον βαθμό σημαντικότητας, συγκεκριμένων παραγόντων για την διαβίωση του. Δηλαδή πόσο έντονα είχαν σημασία ή το αντίθετο κάποιιοι παράγοντες για τον ίδιο. Οι τέσσερις τιμές απαντήσεων ξεκινούσαν από το «καθόλου» και έφταναν έως το «πάρα πολύ» με ενδιάμεσες τιμές το «λίγο» και το «πολύ» ή «αρκετά» ενώ σε κάποιες περιπτώσεις επρόκειτο για μία κλίμακα βαθμού συμφωνίας του ερωτώμενου με μία άποψη. Αντί για αριθμητικές τιμές και για να είναι οι πιθανές απαντήσεις περισσότερο κατανοητές προτιμήθηκαν χαρακτηρισμοί, που στην φάση επεξεργασίας, θα μπορούσαν να είναι μετρήσιμοι. Στις κλίμακες με άρτιο αριθμό απαντήσεων δεν υπάρχει μεσαίο σημείο με αποτέλεσμα να πιέζεται ο ερωτώμενος να επιλέξει από την μία ή την άλλη πλευρά της κλίμακας. Στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου υπήρχε μία ερώτηση ανοιχτού τύπου στην οποία ζητήθηκε από τον ερωτώμενο να δηλώσει την άποψη του, σχετικά με κάποιον ή κάποιους παράγοντες που θεωρεί σημαντικούς για τον ίδιο και οι οποίοι δεν αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ερωτήσεις. Μετά την καταγραφή όλων των δεδομένων, από έντυπη σε ηλεκτρονική μορφή με το πρόγραμμα excel, ακολούθησε η κωδικοποίησή τους για το στάδιο των στατιστικών ελέγχων. Για το σκοπό αυτό αξιοποιήθηκε κυρίως ο στατιστικός έλεγχος Independent Samples T-test με το Λογισμικό στατιστικής

ανάλυσης IBM SPSS Statistics 26. Ο έλεγχος αυτός ερευνά το αν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις στις απαντήσεις των συμμετεχόντων, κατανέμοντάς τες βάσει μιας δυαδικής μεταβλητής (π.χ. ναι/όχι, φύλο κτλ). Στις ερωτήσεις όπου παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις απαντήσεις των συμμετεχόντων, πραγματοποιήθηκε επιπλέον αντιπαραβολή και σύγκριση των τιμών των μεταβλητών από τους παράγοντες με την εκάστοτε δυαδική κατηγορική μεταβλητή, αξιοποιώντας το εργαλείο περιγραφικής ανάλυσης Crosstabulation του SPSS, προς περαιτέρω επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων με περιγραφικό τρόπο.

Πριν την τελική επίδοση του ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες πραγματοποιήθηκε η πιλοτική του εφαρμογή σε δείγμα δέκα ατόμων προκειμένου να γίνει ο έλεγχος της καταλληλότητας και της ανταπόκρισης του στις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας (Bird, et al., 2008 στο ό. π., 2018:123). Από τον έλεγχο αυτό διαπιστώθηκε ότι οι κρατούμενοι ανταποκρίνονταν θετικά και ανεξάρτητα από τον καλό χειρισμό της Ελληνικής Γλώσσας, προσπαθούσαν με την βοήθεια άλλων συγκαταρούμενων, να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια

Συνοψίζοντας, στην ενότητα αυτή, αναφέρθηκε το επιστημονικό πεδίο που εντάσσεται η έρευνα και για ποιους λόγους, αναλύθηκε ο τρόπος που συλλέχτηκαν τα δεδομένα και σημαντικά δομικά στοιχεία για το κύριο εργαλείο της έρευνας (το ερωτηματολόγιο). Επίσης εκτέθηκε το είδος των στατιστικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν. Στο επόμενο κεφάλαιο θα παρατεθούν αναλυτικά, τα δεδομένα και θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.0 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί το κύριο μέρος της εργασίας. Αποτελείται από την ανάλυση των δεδομένων και τα αποτελέσματα στα τρία ερευνητικά ερωτήματα που ετέθησαν. Για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, αναλύονται ξεχωριστά, τα αποτελέσματα των απαντήσεων για όλους τους προτεινόμενους παράγοντες διαβίωσης, εκτός από εκείνους που αναλύονται στα αποτελέσματα για τα επόμενα δύο ερευνητικά ερωτήματα. Για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, τα δεδομένα των απαντήσεων που εδόθησαν στην πέμπτη ερώτηση του ερωτηματολογίου τα ετέθησαν σε αντιπαραβολή με τις πέντε καταστάσεις που προέκυπταν από τις απαντήσεις στις διχοτομικές ερωτήσεις. Αντίστοιχα, για να απαντηθεί το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, τα αποτελέσματα των απαντήσεων των κρατουμένων, για την δωδέκατη ερώτηση του ερωτηματολογίου (παράγοντας 12), συγκρίθηκαν με το δημογραφικό στοιχείο της εθνικότητας. Με την ανάγνωση αυτού του κεφαλαίου θα είναι δυνατή η κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών του κάθε παράγοντα και η διάκριση της σημαντικότητας του ή μη στις αντιλήψεις των κρατουμένων του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας.

4.1 Ανάλυση δεδομένων και αποτελέσματα για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα

- 1. Ποιοι παράγοντες (factors) θεωρούνται σημαντικοί, στις αντιλήψεις των κρατουμένων, για την διαβίωση τους στο Κ. Κ. Κέρκυρας;**

4.1.1 Οι κρατούμενοι και το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας των Φυλακών Κέρκυρας.

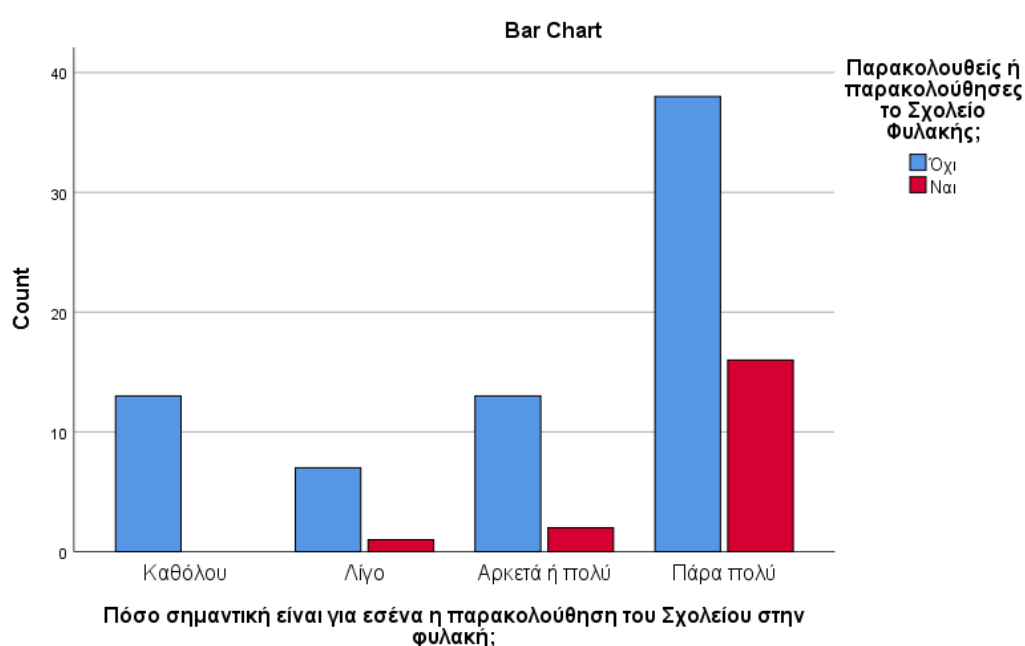
Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας των φυλακών λειτουργούν υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων αν και κάποια

προγράμματα σπουδών πραγματοποιούνται από άλλες οργανώσεις ή ακόμη και από το προσωπικό της εκάστοτε φυλακής (Koulouris and Aloskofis, 2013:27). Η λειτουργία των σχολείων αποτέλεσε μία επιλογή για τον εκσυγχρονισμό του Σωφρονιστικού συστήματος στα πλαίσια του Στρατηγικού σχεδίου 2018-2020 του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το στρατηγικό αυτό σχέδιο απάντησε στις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ελληνική κυβέρνηση, ενώπιον του Συμβουλίου της Ευρώπης, για τον εκσυγχρονισμό του Σωφρονιστικού Συστήματος στην Ελλάδα. Ουσιαστικά το σχέδιο αυτό δήλωνε ότι θα έθετε στο επίκεντρο τον άνθρωπο θεωρώντας την στέρηση της ελευθερίας ως το έσχατο μέσο απαραίτητο μόνο για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα. Ως στρατηγικός στόχος τέθηκε επίσης η βελτίωση των συνθηκών κράτησης και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών. Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου ιδρύθηκαν πέντε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, σε καταστήματα Κράτησης, μεταξύ των οποίων και των φυλακών Κέρκυρας (CPT/Inf (2010), 34:61). Στο Κ. Κ. Κέρκυρας, το σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας που δημιουργήθηκε ήταν ένα Γυμνάσιο που ολοκληρώνεται σε δύο ετήσιους κύκλους σπουδών ενώ με την Κ.Υ.Α. 29809/2015, ανατέθηκε σε κάθε Συμβούλιο Φυλακής το καθήκον να υποστηρίζει την παρακολούθηση μαθημάτων και εργαστηρίων καθώς και να προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την εξασφάλιση της απρόσκοπτης επικοινωνίας των φοιτητών-κρατουμένων με το εκπαιδευτικό προσωπικό και τις διοικητικές υπηρεσίες του τμήματος φοίτησης. Επιπλέον στους εξ αποστάσεως φοιτητές θα έπρεπε να διασφαλίζεται η χρήση Η/Υ, η ελεγχόμενη πρόσβαση στο διαδίκτυο και σε κάθε άλλο οπτικοακουστικό ή έντυπο υλικό για εκπαιδευτικούς λόγους όπως και ειδικοί χώροι για μελέτη (Δημητρούλη και Ρηγούτσου, 2017:24).

Από τις απαντήσεις των ενενήντα συμμετεχόντων κρατουμένων, στην έρευνα, μόνο οι δεκαεννέα δήλωσαν ότι, παρακολουθούν ή έχουν παρακολουθήσει το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας του Καταστήματος. Στην ερώτηση: «Πόσο σημαντική είναι για εσάς η παρακολούθηση του σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας;» (παράγοντας 1) Το 60% των συμμετεχόντων (54 άτομα) απάντησε «πάρα πολύ σημαντική», το 16.66% (15 άτομα) απάντησε «πολύ σημαντική» ενώ το 8.88% (8 άτομα) απάντησε «λίγο σημαντική» και το 14.4% καθόλου σημαντική. Συνολικά από τους 69 κρατούμενους που απάντησαν θετικά για την παρακολούθηση του σχολείου Δεύτερης ευκαιρίας το 54.4% (49 άτομα) ήταν αλλοδαποί και το 22.2% (20 άτομα) ήταν Έλληνες. Για τους αλλοδαπούς κρατούμενους αναδεικνύεται ιδιαίτερα, μέσω

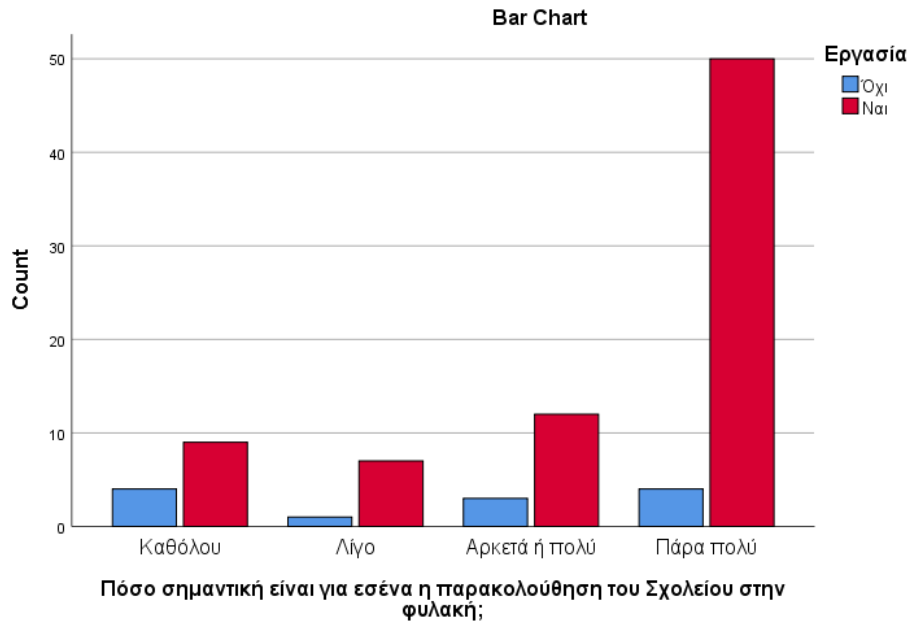
αυτών των απαντήσεων, η σημαντικότητα της Παρακολούθησης του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας.

Στο παρακάτω γράφημα παρατηρείται, για τους κρατούμενους που παρακολουθούν αλλά και για αυτούς που δεν παρακολουθούν ή δεν παρακολούθησαν το σχολείο, το υψηλό ποσοστό θετικών απαντήσεων, για την σημαντικότητα του παράγοντα «παρακολούθηση του σχολείου» επιβεβαιώνοντας ουσιαστικά την αρχική υπόθεση για την σημαντικότητα του εν λόγω παράγοντα στις αντιλήψεις των κρατούμενων του Κ. Κ. Κέρκυρας.

Εικ.1.

Επιπλέον, χρησιμοποιώντας τον στατιστικό έλεγχο Independent Samples T-test, αντιπαραβάλαμε τα αποτελέσματα των καταστάσεων που προέκυπταν από την διχοτομική (binary) ερώτησης 1(που αφορούσε το καθεστώς εργασίας), με τον υπό εξέταση παράγοντα. Από αυτή την αντιπαραβολή προέκυψαν τα αποτελέσματα που παρατίθενται στο παρακάτω γράφημα (Εικ.2):

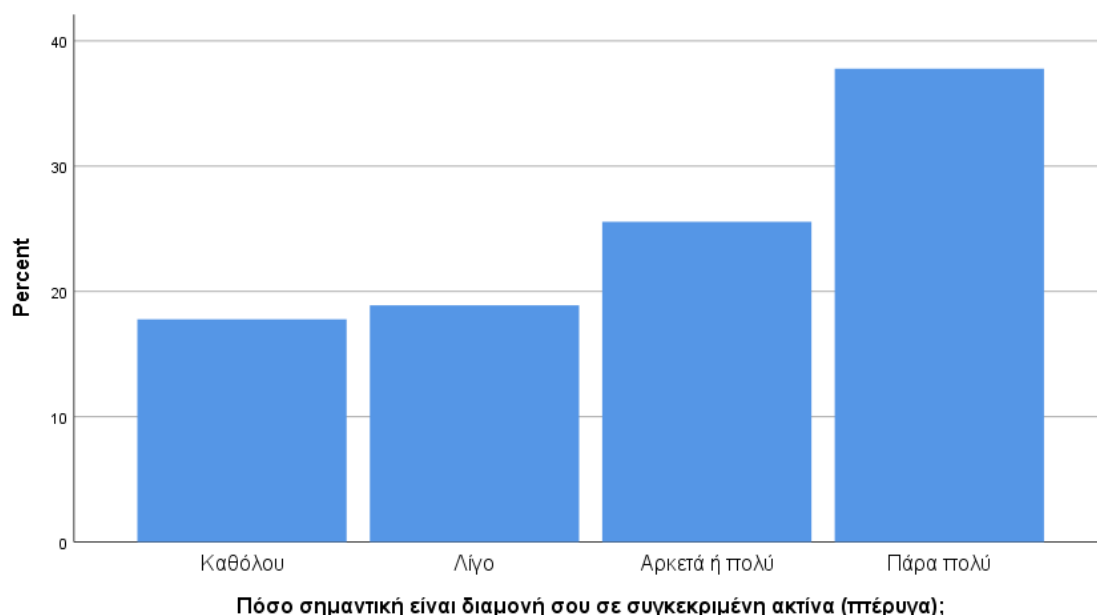
Εικ.2

Στο γράφημα παρατηρούνται τα αυξημένα ποσοστά των θετικών απαντήσεων, των εργαζομένων κρατουμένων, των οποίων η μεγάλη πλειοψηφία έδωσε την απάντηση «πάρα πολύ» για την σημαντικότητα του παράγοντα «παρακολούθηση του σχολείου» επιβεβαιώνοντας, την αρχική υπόθεση για την σημαντικότητα του, ιδιαίτερα στις αντιλήψεις των εργαζόμενων κρατουμένων.

4.1.2 Η ακτίνα διαμονής και η συγκατοίκηση στο κελί

Οι επόμενοι παράγοντες, που ελέγχθηκαν στατιστικά είναι η ακτίνα διαμονής (πτέρυγα) και ο παράγοντας της συγκατοίκησης στο κελί. Αντί να εξεταστούν άλλες χωρικές μεταβλητές όπως για παράδειγμα, η δεδομένη παλαιότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων, ο συνωστισμός, η πυκνότητα του πληθυσμού, ή ακόμη το φωτισμός, οι διαστάσεις των κελιών, των κρεβατιών και των παραθύρων, το χρώμα των εγκαταστάσεων η ακόμη την ύπαρξη θέρμανσης κ.τ.λ. εξετάστηκε η σημαντικότητα των παραγόντων «ακτίνα διαμονής» και της «συγκατοίκησης στο κελί». Οι δύο αυτοί παράγοντες θεωρήθηκε ότι, θα είναι σημαντικοί στις αντιλήψεις των κρατουμένων καθώς οι κρατούμενοι είναι διαχωρισμένοι κυρίως ανά εθνικότητα και διότι η συγκατοίκηση στο κελί, αν και τυπικά δεν θα έπρεπε να διαπραγματεύεται με το

προσωπικό, κατά βάση καθορίζεται με σεβασμό στην ιεραρχία και τις επιθυμίες των μελών της κάθε πτέρυγας με τρόπο που να μην διαταράσσονται οι ισορροπίες. Για τον παράγοντα «συγκατοίκηση στο κελί» υπήρξαν τα εξής αποτελέσματα: Το 35% των κρατουμένων θεωρούσε αυτό τον παράγοντα «πάρα πολύ σημαντικό» ενώ το 18% «πολύ σημαντικό». Στις αρνητικές απαντήσεις για τον ίδιο παράγοντα το 23% να υποστηρίξε ότι ήταν «λίγο σημαντικός» και το 21% «καθόλου σημαντικός» παράγοντας. Οι απαντήσεις των κρατουμένων ήταν μοιρασμένες μεταξύ των θετικών και των αρνητικών αντιλήψεων με μία μικρή υπεροχή υπέρ της σημαντικότητας του υπό εξέταση παράγοντα επιβεβαιώνοντας την αρχική υπόθεση. Επίσης για τον παράγοντα «ακτίνα διαμονής» υπήρξαν τα ακόλουθα ποσοστά απαντήσεων: Το 34% απάντησε ότι είναι «παρά πολύ σημαντική» η διαμονή σε συγκεκριμένη ακτίνα, ενώ το 22% απάντησε «πολύ σημαντική». Αντίθετα για την ίδια ερώτηση απάντησε αρνητικά το 16% που δήλωσε ότι είναι «λίγο σημαντική» ενώ το 15% απάντησε ότι η διαμονή σε συγκεκριμένη ακτίνα δεν είναι «καθόλου σημαντική» επιβεβαιώνοντας την αρχική υπόθεση. Στην συνέχεια από τον στατιστικό έλεγχο που διενεργήθηκε, και από την αντιπαραβολή των εν λόγω παραγόντων, με τις καταστάσεις που προκύπτουν από τις απαντήσεις στις διχοτομικές ερωτήσεις, δεν προέκυψαν σημαντικές στατιστικές διαφοροποιήσεις.

Εικ.3

Έτσι για παράδειγμα προσεγγίζοντας περιγραφικά τον παράγοντα «ακτίνα διαμονής» είναι δυνατό με βάση το παραπάνω γράφημα, να υποστηριχτεί ότι υπήρξαν σχετικά αυξημένα ποσοστά θετικών απαντήσεων για την σημαντικότητα του παράγοντα «ακτίνα διαμονής».

4.1.3 Η ταυτότητα του εργαζόμενου

Στην έρευνα ελέγχθηκε πρωταρχικά ο αριθμός των κρατουμένων που έχουν εργαστεί στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας όπως και το επάγγελμα στο οποίο απασχολούνταν πριν την φυλάκιση τους. Τα επαγγέλματα στα οποία είχαν απασχοληθεί πριν την φυλάκιση, στην συντριπτική τους πλειοψηφία, αφορούσαν επαγγέλματα όπως αυτά του γεωργού, αγρότη, οδηγού, μικροπωλητή, οικοδόμου, εργάτη, μάγειρα, φανοποιού, οικοδόμου, σερβιτόρου, με μερικές εξαιρέσεις όπως εκείνες του Δημοσίου υπαλλήλου, επιχειρηματία, καπετάνιου, προπονητή κ.τ.λ. Κατά την διάρκεια της ζωής του ατόμου, η εργασία ή η επαγγελματική καριέρα κατέχει ένα ρόλο κλειδί στην δημιουργία ατομικής ταυτότητας (Cristiansen, 1999, Hendricks, 2004). Για λόγους τήρησης του απορρήτου και δεοντολογίας της έρευνας οι κρατούμενοι δεν ρωτήθηκαν σε τι θέση εργασίας είχαν τοποθετηθεί εντός του καταστήματος και για πόσο χρονικό διάστημα. Στο Κ. Κ. Κέρκυρας περίπου 70 κρατούμενοι απασχολούνταν σε κάποια μορφή εργασίας ενώ κάθε τρίμηνο συνήθως εναλλάσσονταν έτσι ώστε να ευνοηθούν όλοι από το ευεργετικό υπολογισμό ημερών έκτισης της ποινής. Μία συχνή μορφή εργασίας, ήταν εκείνη του καθαριστή (του προαύλιου χώρου, των κοινόχρηστων εσωτερικών χώρων, των χώρων εργασίας των υπαλλήλων, του Ιατρείου κ.τ.λ.). Σύμφωνα με τον Tolson ο καθαρισμός κοινόχρηστων χώρων, παρόλο που επιφέρει μεροκάματα, δηλαδή ευεργετικό υπολογισμό στην έκτιση της ποινής, δεν φαίνεται να συνδέεται με θετικές πτυχές της ταυτότητας ενός κρατουμένου (Tolson, 1977). Όπως άλλωστε, περιέγραψε ο Sykes, η σχέση με την καθαριότητα μπορεί να είναι ένας από τους σημαντικούς παράγοντες διαμόρφωσης ταυτότητας μέσα στις φυλακές (Sloan, 2012/05). Επίσης τα μεροκάματα του καθαριστή ακτίνας προσφέρουν την μικρότερο δυνατό ευεργετικό υπολογισμό ποινής σε αντίθεση για παράδειγμα με τα μεροκάματα του εργάτη συνεργείου, του εργαζόμενου στα μαγειρεία ή του μαθητή του Σχολείου.

Εκτός από την εργασία του καθαριστή υπήρχαν κι άλλες μορφές απασχόλησης όπως για παράδειγμα οι θέσεις εργασίας στο συνεργείο της φυλακής όπου απασχολούνται οι ίδιοι κρατούμενοι για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αναλυτικά στις φυλακές Κέρκυρας απασχολούνταν, εκτός από τους καθαριστές, πέντε άτομα στην αποθήκη τροφίμων και στην διανομή πρατηρίου, τέσσερα άτομα στο καφενείο κρατουμένων, δύο άτομα προσφέρουν υπηρεσίες κουρέα, στα μαγειρεία εργάζονται δέκα άτομα μαζί με τον αρχιμάγειρα, ένας εργάζονταν στο πλυντήριο, τέσσερα άτομα στο συνεργείο και ένας στο ξυλουργείο της φυλακής. Συνήθως κάποιες θέσεις εργασίας καλύπτονταν, από άτομα που μεταφέρουν επαγγελματικές δεξιότητες, από την έξω-κοινωνία μέσα στις φυλακή, προς όφελος της υπηρεσίας (π.χ. ξυλουργείο αρχιμάγειρας κ.τ.λ.). Η εργασία στα Μαγειρεία και στο Συνεργείο χαρακτηρίζονταν ως ιδιαίτερα απαιτητική και όποιος απασχολούνταν εκεί θα πρέπει να ήταν πρόθυμος να εργαστεί σε αρκετά έντονους ρυθμούς. Από την άλλη πλευρά, ο κρατούμενος που, για παράδειγμα, εργάζονταν στην διανομή καντίνας και τροφίμων θα μπορούσε να θεωρηθεί από μεγάλο μέρος των κρατουμένων ότι χαίρει κάποια εύνοιας. Θα μπορούσε να είναι ο ευνοούμενος ή αλλιώς ο κρατούμενος που εργάζεται σε ένα προνομιούχο «πόστο». Η εργασία του θα μπορούσε να του αποδίδεται στην εύνοια της διεύθυνσης ή σαν ένα είδος ανταμοιβής για τις «υπηρεσίες» που προσφέρει (Παπαδοπούλου, 1988:173).

Από το σύνολο των κρατουμένων που συμμετείχαν στην έρευνα το 78,9% απάντησε θετικά ότι έχουν απασχοληθεί ή απασχολούνται σε κάποια μορφή εργασίας στο Κ.Κ. Κέρκυρας. Οι ίδιοι οι κρατούμενοι των φυλακών Κέρκυρας αναφέρουν ότι «τα μεροκάματα είναι το καλύτερο εφετείο». Στην ερώτηση μας: «Πόσο σημαντική θεωρείτε την τοποθέτηση σας σε εργασία εντός του Κ. Κ. Κέρκυρας», η συντριπτική πλειοψηφία των κρατουμένων και πιο συγκεκριμένα το 78,8% απάντησε «πάρα πολύ σημαντική», το 13,3% «πολύ σημαντική», το 3,33% απάντησε «λίγο σημαντική» ενώ ένα άλλο μικρό ποσοστό της τάξεως του 3,33% απάντησε «καθόλου σημαντική». Από τις απαντήσεις λοιπόν που εδόθησαν μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, η τοποθέτηση σε εργασία αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα διαβίωσης στις αντιλήψεις των κρατουμένων επιβεβαιώνοντας έτσι την αρχική υπόθεση.

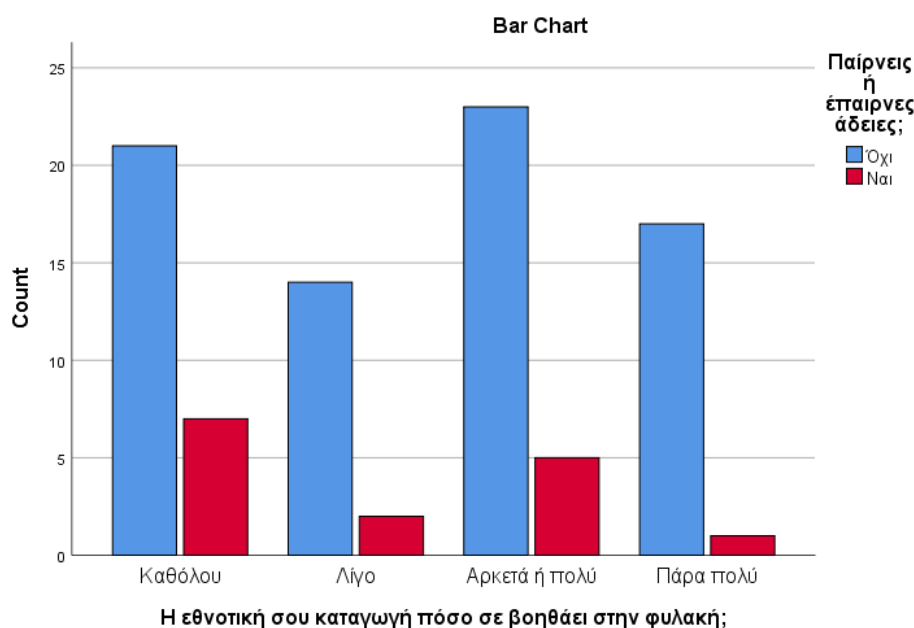
Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Πόσο σημαντική είναι για εσένα η παρακολούθηση του Σχολείου στην φυλακή;	Equal variances assumed	2,524	,116	-2,188	88	,031	-,737	,337	-1,407	-,068
	Equal variances not assumed			-1,858	13,261	,086	-,737	,397	-1,593	,118
Πόσο σημαντική είναι διαμονή σου σε συγκεκριμένη ακτίνα (πτέρυγα);	Equal variances assumed	6,137	,015	-1,386	88	,169	-,481	,347	-1,170	,209
	Equal variances not assumed			-1,108	12,903	,288	-,481	,434	-1,419	,457
Πόσο σημαντική θεωρείς την τοποθέτηση σε εργασία εντός του καταστήματος;	Equal variances assumed	10,111	,002	-1,530	88	,130	-,327	,214	-,752	,098
	Equal variances not assumed			-,954	11,886	,359	-,327	,343	-1,075	,421
Μπορεί η καλή σχέση με τον Διευθυντή μπορεί να εξασφαλίσει σε ένα κρατούμενο καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στις φυλακές Κέρκυρας;	Equal variances assumed	1,542	,218	-1,407	88	,163	-,436	,310	-1,052	,180
	Equal variances not assumed			-1,241	13,522	,236	-,436	,351	-1,192	,320
Πόσο σημαντικό είναι για εσένα να σε επισκέπτονται συχνά συγγενείς και φίλοι;	Equal variances assumed	2,001	,161	-,649	88	,518	-,179	,277	-,729	,370
	Equal variances not assumed			-,512	12,832	,617	-,179	,350	-,938	,579
Πόσο σημαντικό είναι το να γνωρίζεις κανείς Ελληνικά στις φυλακές Κέρκυρας;	Equal variances assumed	,237	,628	,021	88	,984	,006	,310	-,609	,622
	Equal variances not assumed			,018	13,467	,986	,006	,354	-,755	,768
Πόσο επηρεάζει το είδος του αδικήματος που διέπραξε ένας κρατούμενος, την καθημερινότητα του στις φυλακές Κέρκυρας;	Equal variances assumed	,005	,945	-,808	88	,422	-,301	,373	-1,043	,440
	Equal variances not assumed			-,787	14,342	,444	-,301	,383	-1,121	,518
Μια καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών Κέρκυρας είναι;	Equal variances assumed	2,268	,136	,933	88	,353	,340	,364	-,384	1,063
	Equal variances not assumed			,812	13,421	,431	,340	,419	-,562	1,241
Η παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας πόση σημασία έχει για εσένα;	Equal variances assumed	6,156	,015	-2,472	88	,015	-,609	,246	-1,098	-,119
	Equal variances not assumed			-1,760	12,350	,103	-,609	,346	-1,361	,143

Στα σημεία όπου παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις, πραγματοποιήθηκε επιπλέον σύγκριση των τιμών των μεταβλητών από τους παράγοντες με την εκάστοτε δυαδική κατηγορική μεταβλητή (Crosstabulation), προς περαιτέρω επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων με περιγραφικό τρόπο. Στο παραπάνω γράφημα προκύπτει μία σημαντική στατιστική διαφοροποίηση καθώς παρατηρούνται υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων για τους εργαζόμενους κρατούμενους των φυλακών σχετικά με την σημαντικότητα της παροχής υπηρεσιών υγείας στο Κ. Κ. Κέρκυρας (παράγοντας 15). Μια δεύτερη σημαντική στατιστική διαφοροποίηση προκύπτει από την αντιπαραβολή της κατάστασης εργασίας των κρατουμένων με τις απαντήσεις που εδόθησαν για την σημαντικότητα του παράγοντα παρακολούθησης του σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (παράγοντας 1). Η τελευταία διαπίστωση μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι, οι κρατούμενοι που παρακολουθούν το σχολείο θεωρούνται εργαζόμενοι καθώς ευεργετούνται από ευνοϊκό υπολογισμό ποινής όπως ακριβώς συμβαίνει με τους εργαζόμενους στο συνεργείο ή τα Μαγειρεία της φυλακής.

4.1.4 Η Εθνοτική ταυτότητα

Στο Κ. Κ. Κέρκυρας ο διαχωρισμός των κρατουμένων πραγματοποιείται κυρίως με βάση την εθνοτική τους καταγωγή και την κράτηση τους σε διαφορετικές ακτίνες. Το χωρικό πλαίσιο των φυλακών της Κέρκυρας (απομονωμένες ακτίνες με ξεχωριστό προαύλιο) διευκολύνει τον διαχωρισμό με βάση τα εθνοτικά χαρακτηριστικά εξασφαλίζοντας σε ένα βαθμό, την διατήρηση της τάξης και της ασφάλειας και της έρρυθμης λειτουργίας του καταστήματος κράτησης λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις εθνοτικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των κρατουμένων. Από την άλλη πλευρά, ο διαχωρισμός αυτός θα μπορούσε να επιφέρει κοινωνικό-πολιτισμική απομόνωση και να δημιουργήσει σχέσεις εξάρτησης ανάμεσα σε έναν αδύναμο κρατούμενο και την ιεραρχική και ολιγαρχική δομή της κοινότητας του (Madonni, 2015:64). Η εθνοτικότητα είναι μία πολύπλευρη ιδιότητα που αναφέρεται στην ομάδα που μπορεί να ανήκουν οι άνθρωποι και/ή που να αντιλαμβάνονται ότι ανήκουν και είναι το αποτέλεσμα κάποιων κοινών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων όπως γεωγραφικές και κληρονομικές ρίζες αλλά κυρίως της κοινής πολιτισμικής παράδοσης και γλώσσας (Bhopal, 2004:441). Επίσης η εθνικότητα μπορεί να αναφέρεται στην εθνική καταγωγή, στη φυλή ή την θρησκεία (Gordon, 1964 στο Suang Liu et al., 2018:227). Για τις εθνοτικές ομάδες που βρίσκονται στο Κ. Κ. Κέρκυρας τα χαρακτηριστικά της εθνοτικής τους ταυτότητας είναι διαφορετικά. Έτσι για παράδειγμα οι Γεωργιανοί ανήκουν σε μία συλλογιστική εθνοτική ομάδα, διεκδικούν ομαδικά και έχουν μεγάλη συνοχή, σε αντίθεση με τους Αλβανούς που συμπεριφέρονται πιο ατομικιστικά. Σύμφωνα με τον Pollis θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε την ταυτότητα των Ελλήνων ως 'εθνοτικοεθνική' στην οποία ταυτίζονται απόλυτα το κράτος, το έθνος, η γλώσσα και η θρησκεία. Το έθνος για τους Έλληνες σημαίνει μία συλλογικότητα ατόμων με κοινή εθνική καταγωγή (ανεξαρτήτως εθνοτικής καταγωγής) όπως συμβαίνει ενδεχομένως σε διαφορετικό βαθμό, σε άλλες δυτικές κοινωνίες (Pollis, 1999 στο Γάτση, 2009:17). Σε διαφορετικό βαθμό βιώνουν οι Πακιστανοί την εθνικότητα τους καθώς γι αυτούς το τετράπτυχο κράτος, έθνος, γλώσσα, θρησκεία δεν ισχύει. Οι Πακιστανοί ομιλούν διαφορετικές γλώσσες (π.χ. ούρντου και πατσαμπί) και ανήκουν σε διαφορετικές φυλές.

Από τα ευρήματα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου μας είχαμε τα εξής αποτελέσματα για τον παράγοντα «Εθνοτικότητα»: Στην ερώτηση «Η εθνοτική σου καταγωγή πόσο σε βοηθάει στην φυλακή (για παράδειγμα Ελληνική, Αλβανική, Γεωργιανή, Πακιστανική κ.τ.λ.)», τα ποσοστά των απαντήσεων ήταν μοιρασμένα. Έτσι, το 18% των ερωτηθέντων απάντησε «πάρα πολύ», το 31% «πολύ» και αντίθετα το 16,6% απάντησε «λίγο» και το 31,1% «καθόλου». Παρακάτω ακολουθεί ένα γράφημα από την αντιπαραβολή (Ναι ή Όχι) της δεύτερης διχοτομικής ερώτησης (Παίρνεις ή έπαιρνες άδειες;) με τον παράγοντα (factor) «εθνοτική καταγωγή» ακολουθώντας τον στατιστικό έλεγχο Independent Samples T-test.

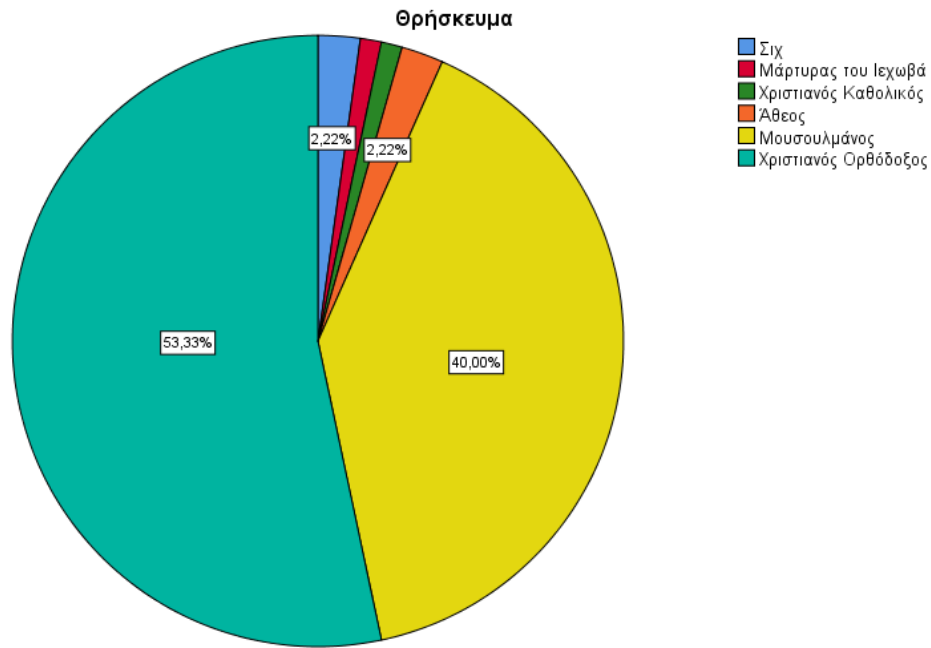
Εικ.4

Στο παραπάνω γράφημα (Εικ.4) παρατηρείται ότι, όσοι δεν παίρνουν άδειες δίνουν μοιρασμένα ποσοστά θετικών και αρνητικών απαντήσεων. Για τους κρατούμενους που παίρνουν άδειες διακρίνεται μια αυξητική τάση των ποσοστών προς τις αρνητικές απαντήσεις. Δηλαδή οι ερωτηθέντες κρατούμενοι που παίρνουν άδεια αντιλαμβάνονται ότι δεν είναι «πάρα πολύ» σημαντικός ο παράγοντας 4 (η εθνοτική τους καταγωγή) μη επιβεβαιώνοντας εν μέρει την αρχική υπόθεση εργασίας.

4.1.5 Η θρησκευτική ταυτότητα

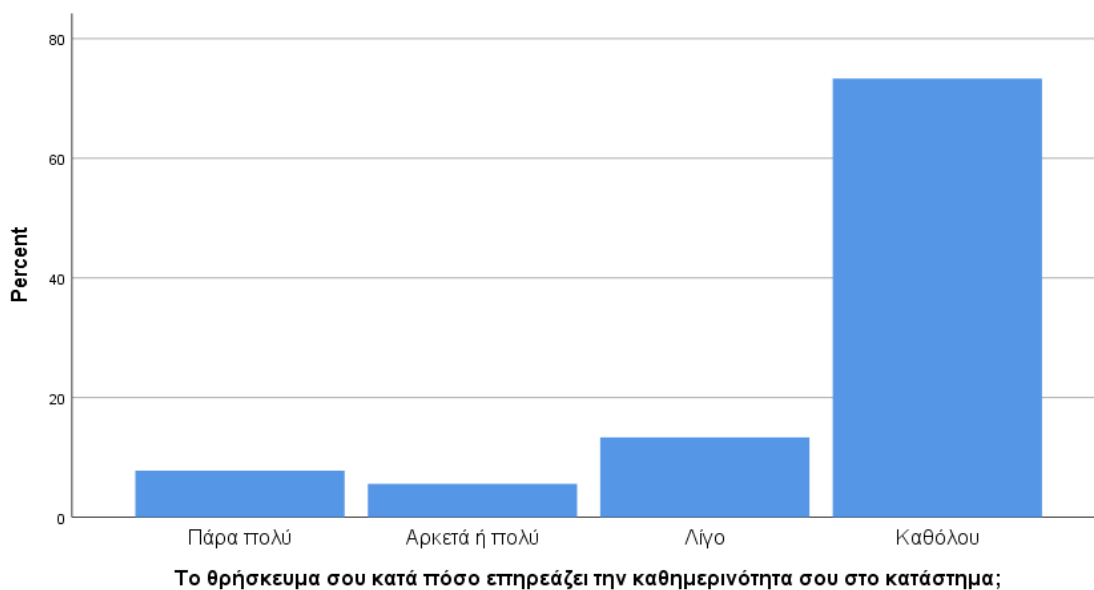
Κάποιοι μελετητές υποστηρίζουν ότι, το Ισλάμ ή η «θρησκεία των καταπιεσμένων» γίνεται γρήγορα σε κάποια κράτη, όπως για παράδειγμα στις Η.Π.Α, η προτιμώμενη ιδεολογία της αντίστασης των φυλακισμένων, παίζοντας τον ρόλο που κάποτε ανήκε στον μαρξισμό. Ο θρησκευτικός φανατισμός μπορεί να αποτελεί μία απάντηση στα δεινά του υπερπληθυσμού των αμερικανικών φυλακών όπου ο πληθυσμός των κρατουμένων ξεπερνάει τα 2.3 εκατομμύρια (Hamm, 2012:7). Επίσης στις Αγγλικές Φυλακές πολλοί κρατούμενοι στρέφονται στο Ισλάμ στη φυλακή όχι επειδή πιστεύουν στον Θεό ούτε ακόμη επειδή πιστεύουν στο Ισλάμ και θέλουν να ακολουθήσουν την αληθινή πίστη, αλλά διότι θέλουν με αυτό τον τρόπο, να αντιδράσουν και να επιτεθούν στην κοινωνία που τους φυλάκιζε (Liebling and Straub, 2012).

Στις φυλακές Κέρκυρας επιτρέπονται επισκέψεις από εκπροσώπους όλων των θρησκευτικών δογμάτων. Εκπρόσωποι της Αποστολικής Εκκλησίας, της Καθολικής Εκκλησίας, της Αγγλικανικής Εκκλησίας, της Ελληνικής Ορθόδοξης και των Μαρτύρων του Ιεχωβά έχουν κατά καιρούς επισκεφθεί την φυλακή σε αντίθεση με εκπροσώπους της Ισλαμικής Θρησκείας παρά τον μεγάλη παρουσία μουσουλμάνων κρατουμένων στο κατάστημα. Στο παρακάτω γράφημα παραθέτονται τα στοιχεία των κρατουμένων που συμμετείχαν στην έρευνα ανάλογα τις θρησκευτικές πεποιθήσεις που δήλωσαν:

Εικ.5

Η θρησκευτική ταυτότητα είναι ένα ξεχωριστό γνώρισμα που συγκροτεί την ταυτότητα ενός κρατούμενου στην φυλακή. Η βασική υπόθεση εργασίας ήταν ότι, ο παράγοντας θρήσκευμα είναι στις αντιλήψεις των κρατουμένων για την διαβίωση τους στο Κ. Κ. Κέρκυρας. Η υπόθεση αυτή δεν επιβεβαιώνεται ούτε από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων ούτε από την αντιπαραβολή των αποτελεσμάτων των διχοτομικών ερωτήσεων με τον παράγοντα 6 (το θρήσκευμα). Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται περιγραφικά στο παρακάτω γράφημα:

Εικ.6

Από τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι, η μεγάλη πλειοψηφία των συμμετεχόντων κρατουμένων, που μοιράζεται μεταξύ του χριστιανικού και μουσουλμανικού θρησκευτικού δόγματος, δεν θεωρεί το θρήσκευμα σημαντικό παράγοντα διαβίωσης καθώς παρατηρήθηκαν αυξημένα ποσοστά απαντήσεων αρνητικής φόρτισης.

4.1.6 Κρατούμενοι και επισκεπτήρια

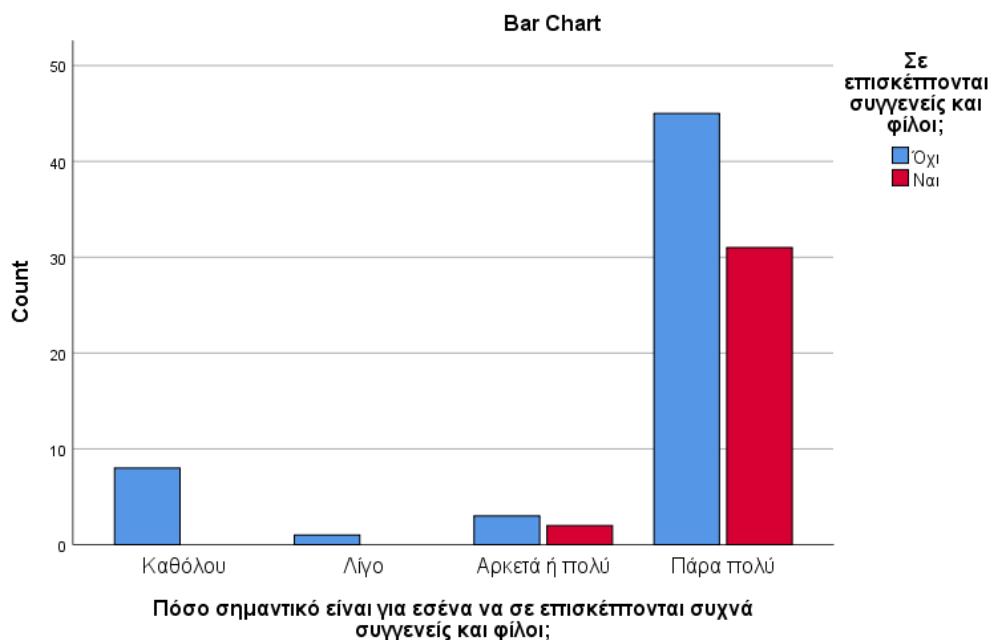
Η φυλάκιση ενός κρατούμενου και ο χρόνος που θα περάσει στην φυλακή είναι μία δύσκολη περίοδος για τον ίδιο αλλά και για την οικογένεια και τους φίλους του. Κατά την διάρκεια μία φυλάκισης πολλά μπορούν να αλλάξουν, πολλά μπορούν να συμβούν (θυματοποίηση, ιδρυματοποίηση, απώλεια ανεξαρτησίας, προβλήματα υγείας, νέες φίλιες, αλλαγή καταστήματος κράτησης, συμμετοχή σε προγράμματα, χωρισμός, απώλεια κάποιου συγγενικού προσώπου κ.τ.λ.). Αυτές οι εμπειρίες είναι δυναμικές, αλλάζουν συνεχώς και κάποιοι κρατούμενοι φαίνονται πιο έτοιμοι τις αντιμετωπίσουν σε σχέση με κάποιους άλλους. Αντίστοιχα, στην οικογένεια του κρατουμένου, μπορούν να συμβούν επίσης σημαντικές αλλαγές με το πέρασμα του χρόνου (McCarthy, 2017). Αρκετές έρευνες έχουν ασχοληθεί με το θέμα των σχέσεων κρατουμένου/οικογένειας και κατά πόσο τα επισκεπτήρια στις φυλακές

μειώνουν την παραβατική συμπεριφορά των κρατουμένων, διευκολύνουν την επανένταξη τους μετά την αποφυλάκιση, μειώνουν την χρήση ναρκωτικών και την χρήση βίας μέσα στις φυλακές κ.τ.λ. Παρόλα αυτά, τα επισκεπτήρια που δέχονται οι κρατούμενοι στις φυλακές, δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν αυτόματα ως κάτι το θετικό καθώς κάποιες επισκέψεις μπορούν να επιβαρύνουν την ψυχολογία του κρατούμενου ιδιαίτερα εκείνου που στο παρελθόν έχει δεχτεί για παράδειγμα ενδοοικογενειακή βία. Μερικές πρόσφατες έρευνες αποδεικνύουν ότι, η γονική επίβλεψη είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσει την γνωστική ικανότητα, τους δεσμούς με την έσω ομάδα και τους ομαδικούς δεσμούς, μέσω συσχετίσεων με εγκληματίες φίλους ή εγκληματικές ομάδες. Οι εγκληματίες που ανέφεραν χαμηλά επίπεδα γονικής επίβλεψης (συμπαράστασης η επιτήρησης) είχαν περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξουν σταθερές σχέσεις με εγκληματίες φίλους που με τη σειρά τους συνέβαλαν στην αναγνώριση της εγκληματικής κοινωνικής τους ταυτότητας (Shaw and Scott, (1991), Simons et al. (1991) στο Boduzsk et al. (2012). Ο ρόλος της γονικής επίβλεψης είχε σημαντική καθοριστική επίδραση στον τύπο φίλων και των ομάδων που συνδέονταν με αυτά τα άτομα.

Σύμφωνα με τον MacCarthy (2017) οι επισκέψεις στις φυλακές, ιδιαίτερα των γονέων των κρατουμένων, μπορεί να είναι πολύ πιο αποτελεσματικές σε σχέση με επισκέψεις άλλων συγγενικών προσώπων (π.χ. παιδιών, συζύγων, φίλων κ.τ.λ.). Επίσης, ένας κρατούμενος που εξακολουθεί να έχει επαφές με την οικογένεια θα είναι πιο πιθανό να λάβει οικονομική βοήθεια. Η οικονομική βοήθεια φαίνεται να είναι ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας για την διαβίωση στις φυλακές. Παρόλο έχει αποδειχθεί η σημαντικότητα της φυσικής παρουσία των οικείων των κρατουμένων στην φυλακή δυστυχώς, δεν συμβαίνει ποτέ να δέχονται όλοι οι κρατούμενοι επισκέψεις. Δεδομένου ότι, πολλοί κρατούμενοι προέρχονται από φτώχια και περιθωριοποιημένα οικονομικά στρώματα ή από μακρινές περιοχές ή χώρες, το κόστος που συνεπάγονται τα ταξίδια μεγάλων αποστάσεων, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η πραγματοποίηση επίσκεψης από την οικογένεια τους, λόγω της μεγάλης απόστασης μεταξύ τόπου διαμονής και φυλακής (Coyle,2012:199).

Στην Κέρκυρα, οι κρατούμενοι που δέχονται συχνά επισκέψεις, συνήθως από στενούς συγγενείς και σπάνια από φίλους, είναι οι κρατούμενοι με καταγωγή από Κέρκυρα, οι Αλβανοί που διαμένουν χρόνια στην Κέρκυρα και οι Ρομά/Κερκυραίοι

κρατούμενοι. Σε σύνολο 90 συμμετεχόντων κρατούμενων στην έρευνα το 36.6% απάντησε θετικά στην διχοτομική ερώτηση «Δέχεστε συχνά επισκέψεις από συγγενείς και φίλους;» Η πλειοψηφία των κρατουμένων που απάντησαν θετικά ήταν Έλληνες (συνολικά δεκατρείς κρατούμενοι). Επίσης απάντησε θετικά το 8.88% των κρατούμενων Αλβανικής καταγωγής καθώς και το 10% κρατουμένων άλλων εθνικοτήτων (κυρίως Πακιστανοί, Ρουμάνοι και Βούλγαροι). Στην ερώτηση που απαντήθηκε από ενενήντα κρατούμενους «Πόσο σημαντική θεωρείτε τις επισκέψεις από συγγενείς και φίλους» (παράγοντας 3) το 81.11% των ερωτηθέντων κρατουμένων απάντησε «πάρα πολύ σημαντική», το 5.55% απάντησε «πολύ σημαντική», το 1.11% απάντησε «λίγο σημαντική» και το 8.88% απάντησε «καθόλου σημαντική».

Εικ.7

Στο παραπάνω γράφημα (Εικ.7) παραθέτονται τα αποτελέσματα της αντιπαραβολής της διχοτομικής ερώτησης 1 με τις απαντήσεις που εδόθησαν στην ερώτηση 7 του ερωτηματολογίου (παράγοντας 7). Από τις απαντήσεις μπορούμε να παρατηρηθούν τα αυξημένα ποσοστά θετικών απαντήσεων των συμμετεχόντων κρατουμένων, ανεξάρτητα αν δέχονται ή δεν δέχονται επισκεπτήρια, για τον παράγοντα «συχνές επισκέψεις συγγενών και φίλων» επιβεβαιώνοντας την αρχική υπόθεση για την σημαντικότητα του υπό εξέταση παράγοντα.

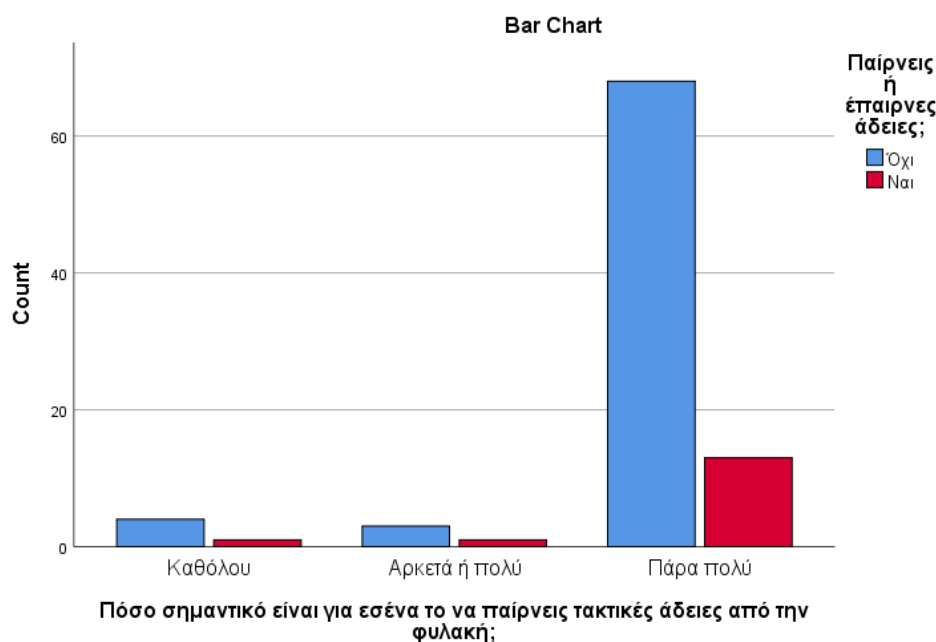
4.1.7 Ο αδειούχος κρατούμενος

Ο θεσμός της άδειας στις φυλακές προσδίδει μία διαφορετική ταυτότητα στον κρατούμενο που της κάνει χρήση καθώς ο σεβασμός των κανόνων που την διέπουν αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την επανένταξη του στην ελεύθερη κοινωνία. Παρόλα αυτά το εάν ο κρατούμενος θα κάνει καλή χρήση της άδειας δεν είναι κάτι το δεδομένο και που μπορούσε να διαπιστωθεί μόνο και μόνο από το γεγονός της έγκαιρης επιστροφής του στο κατάστημα (Cheiliotis, 2015:258). Εκτός από την λειτουργία της προετοιμασίας για την οριστική αποφυλάκιση και την επιστροφή στην κοινωνία, ο θεσμός της τακτικής άδειας δίνει στον κρατούμενο, την δυνατότητα να αιτηθεί την μεταγωγή του σε αγροτικό κατάστημα κράτησης¹⁰. Η μετάβαση σε Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης μπορεί να αποτελεί ένα σημαντικό στόχο για ένα κρατούμενο καθώς επιφέρει μεταξύ άλλων τον ευνοϊκότερο δυνατό υπολογισμό της ποινής και ένα διαφορετικό τρόπο κράτησης. Στο Κ. Κ. Κέρκυρας, παρά τις κατά καιρούς παραβιάσεις της τακτικής άδειας, από αλλοδαπούς κυρίως ισοβίτες κρατουμένους, συνεχίζονταν να χορηγούνται τακτικές άδειες σε ημεδαπούς αλλά και σε αλλοδαπούς κρατούμενους. Σύμφωνα με το άρθρο 54 του σωφρονιστικού κώδικα, στους κρατουμένους χορηγούνται τακτικές, έκτακτες και εκπαιδευτικές άδειες απουσίας από τα καταστήματα κράτησης. Σε αυτή την περίπτωση ο χρόνος των αδειών θεωρείται χρόνος έκτισης της ποινής. Επίσης στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι μόνη η ιδιότητα του αλλοδαπού, του αστέγου ή του στερουμένου οικογενείας δεν αποκλείει τη χορήγηση αδειάς. Η χορήγηση άδειας από το Κ. Κ. Κέρκυρας, δεν μπορεί να θεωρείται εύκολη διαδικασία, ειδικά για εκείνους που δεν μπορούν να αποδείξουν ότι, κατά την διάρκεια της άδειας τους θα μείνουν σε ένα ‘ασφαλές’ περιβάλλον ή δεν έχουν εκτίσει το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα ποινής. Με τον όρο ‘ασφαλές’ εννοείται η εγγύηση της φιλοξενίας και της οικονομικής βοήθειας του κρατούμενου, από συγγενικά ή φιλικά άτομα, που διαμένουν και εργάζονται μόνιμα στην Ελλάδα, έχουν μία σταθερή διεύθυνση και μία άδεια παραμονής. Πολλοί αλλοδαποί κρατούμενοι δεν μπορούν να τηρήσουν όλες τις προηγούμενες προϋποθέσεις και έτσι δεν λαμβάνουν άδειες. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Cheliotis (2005), ο οποίος πραγματοποίησε μια έρευνα σχετική με την χορήγηση αδειών σε

¹⁰ Για τις νέες προϋποθέσεις που αφορούν την δυνατότητα χορήγησης άδειας σε κρατούμενους και της μεταγωγή τους σε Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης θα ήταν πολύ χρήσιμη η μελέτη του πρόσφατου νομοσχεδίου του Νόμου 4760/2020: *Πυθμίσεις Σωφρονιστικής Υπηρεσίας*, (ΦΕΚ 247/11-02-2020).

ομοεθνείς και αλλοδαπούς κρατούμενους στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού θα πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο απόρριψης της άδειας των αλλοδαπών κρατουμένων μόνο και μόνο για λόγους εθνοφυλετικής μεροληψίας. Αντίθετα φαίνεται να είναι πιο πιθανή απόρριψη αιτημάτων άδειας από το Συμβούλιο της Φυλακής σε αλλοδαπούς κρατούμενους λόγω πειθαρχικών παραπτωμάτων, αδικημάτων που σχετίζονται με παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών, σε κρατούμενους με μεγάλες ποινές και σε κρατούμενους που στο παρελθόν έχουν παραβιάσει τους κανόνες της χορηγηθείσας άδειας (Cheiliotis, 2005:211).

Στην αρχική υπόθεση εργασίας υποστηρίζονταν ότι, η χορήγηση αδειών, είναι ένας σημαντικός παράγοντας διαβίωσης για τους κρατούμενους των φυλακών Κέρκυρας. Από το σύνολο των ενενήντα κρατουμένων που συμμετείχαν στην έρευνα μόνο το 16.66% απάντησε θετικά ότι λαμβάνει άδειες από το κατάστημα.

Εικ.8

Στο παραπάνω γράφημα (Εικ.8) παρατηρείται ότι, για την πλειοψηφία των ερωτηθέντων κρατουμένων, που παίρνουν ή δεν παίρνουν άδειες κυριαρχούν τα υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων, για την σημαντικότητα του παράγοντα «λήψη αδειών», επιβεβαιώνοντας την αρχική υπόθεση εργασίας.

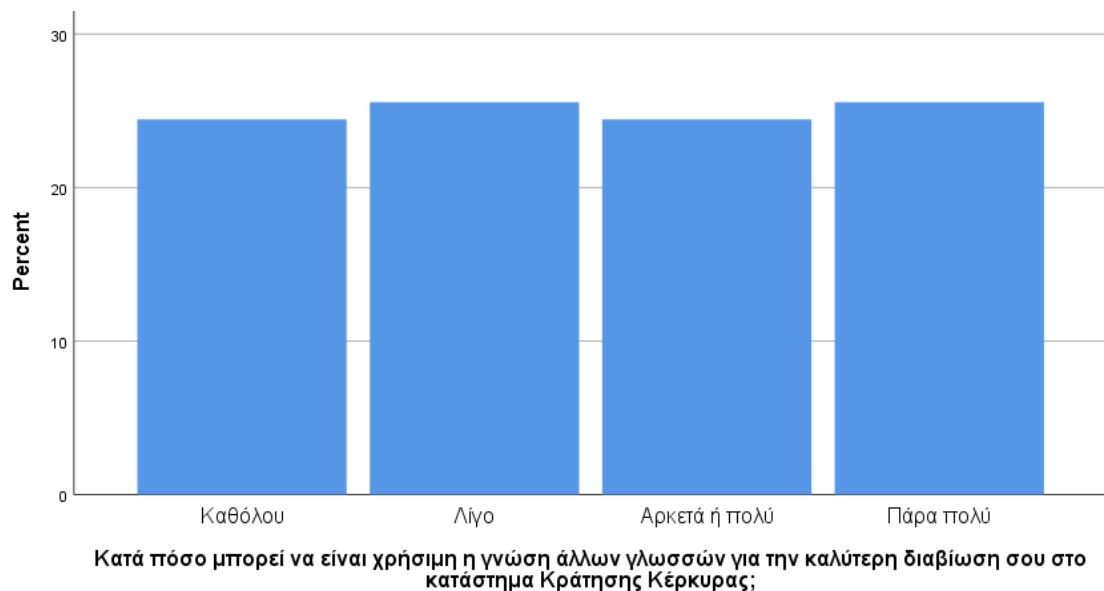
4.1.8 Η γλωσσική ταυτότητα

Η γλώσσα για τον κάθε άνθρωπο σε μία κοινωνία λειτουργεί ως δείκτης ταυτότητας. Έτσι και στις φυλακές Κέρκυρας η γλώσσα που μιλάει κάθε κρατούμενος είναι ο δείκτης της ταυτότητας του. Κατά συνέπεια, η χρήση από τους αλλοδαπούς κρατούμενους της Ελληνικής γλώσσας, μπορεί να εκλαμβάνεται ως μία ένδειξη συμμετοχής όχι μόνο στην μικροκοινωνία της φυλακής αλλά στην ευρύτερη Ελληνική κοινωνία. Από την άλλη πλευρά, η χρήση της μητρικής γλώσσας από αλλοδαπούς κρατούμενους αναδεικνύει τις ρίζες, την κληρονομιά και την ένταξη σε μία εθνοτική ομάδα αποτελώντας ένα σημαντικό σημείο αναφοράς για ένα κρατούμενο που βρίσκεται σε μία ξένη χώρα. Επιπλέον η γνώση άλλων γλωσσών, πέραν της μητρικής, όπως για παράδειγμα Αλβανικά, Ρωσικά ή Αραβικά, εντός των Ελληνικών Φυλακών, θα μπορούσε να βελτιώσει την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών εθνοτικών ομάδων. Μία τρίτη γλώσσα είναι ο κοινός κώδικας επικοινωνίας των κρατουμένων που δημιουργείται από δάνεια προερχόμενα κυρίως από την Ελληνική και την Αλβανική γλώσσα και προσφάτως από την Αραβική. Στο Κ. Κ. Κέρκυρας η καλή γνώση των Ελληνικών (στην γραπτή και προφορική τους μορφή), θα μπορούσε να προσδώσει σε έναν αλλοδαπό κρατούμενο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως εξυπνάδα, η μόρφωση, η προσαρμοστικότητα.

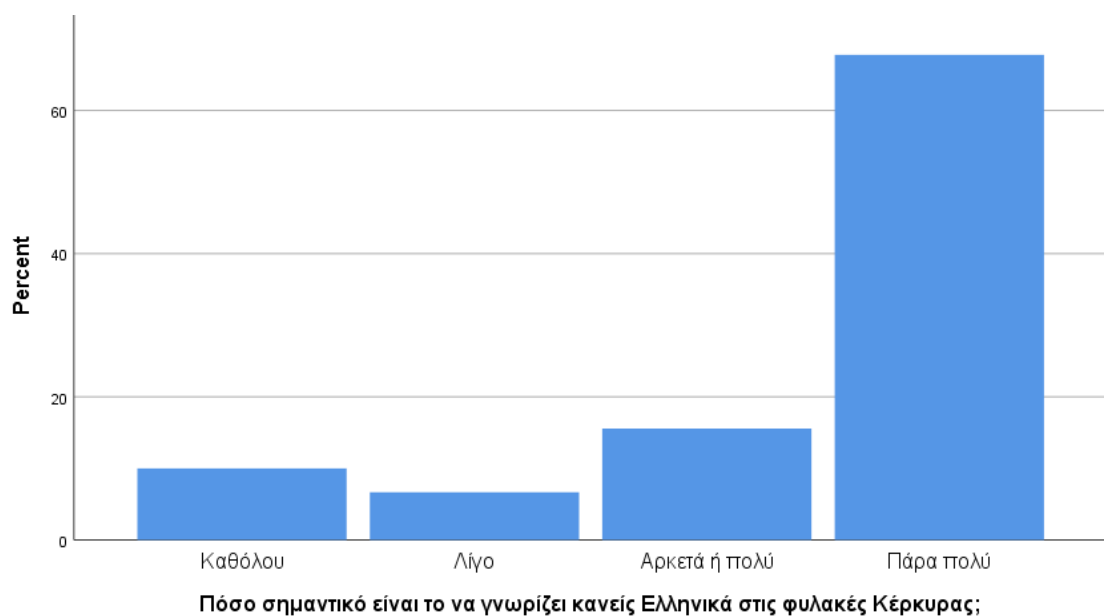
Στην έρευνα μας εξετάστηκαν δύο βασικοί παράγοντες οι οποίοι θα αναλυθούν περιγραφικά καθώς δεν εντοπίστηκαν αξιόλογες στατιστικές διαφοροποιήσεις από τις απαντήσεις που εδόθησαν. Οι δύο αυτοί παράγοντες σχετίζονται με την σημαντικότητα της γνώσης στις αντιλήψεις των κρατούμενων, της Ελληνικής γλώσσας και των άλλων γλωσσών. Η αρχική υπόθεση ήταν ότι, η γνώση της Ελληνικής Γλώσσας και η γνώση άλλων γλωσσών είναι σημαντικοί παράγοντες διαβίωσης και κατά συνέπεια διαμορφώνουν την ταυτότητα των κρατουμένων. Από τις απαντήσεις που εδόθησαν είχαμε τα παρακάτω αποτελέσματα: Για την σημαντικότητα του παράγοντα της «καλής γνώσης της Ελληνικής γλώσσας» το 60% απάντησε «πάρα πολύ χρήσιμη», το 14% «πολύ χρήσιμη» ενώ το 6.6% έδωσε την απάντηση «λίγο χρήσιμη» και το 8,8% «καθόλου χρήσιμη». Αντίστοιχα για την σημαντικότητα της «γνώσης άλλων γλωσσών (Αλβανικά, Ρωσικά, Αραβικά κ.τ.λ.)» το 23% απάντησε ότι η γνώση τους είναι «πάρα πολύ χρήσιμη», το 20% απάντησε

«πολύ χρήσιμη» ενώ αντίθετα το 22% απάντησε «καθόλου χρήσιμη» και το 23% «λίγο χρήσιμη».

Τα ευρήματα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου παρουσιάζονται στα παρακάτω γραφήματα:

Εικ.9

Εικ.10

Σύμφωνα με τα γραφήματα, οι περισσότεροι κρατούμενοι των φυλακών Κέρκυρας αντιλαμβάνονται «τη καλή γνώση των Ελληνικών» ως «πάρα πολύ χρήσιμη» ενώ για

τον παράγοντα «γνώση άλλων γλωσσών» τα ποσοστά των απαντήσεων ήταν απόλυτα μοιρασμένα μεταξύ αρνητικών και θετικών απόψεων..

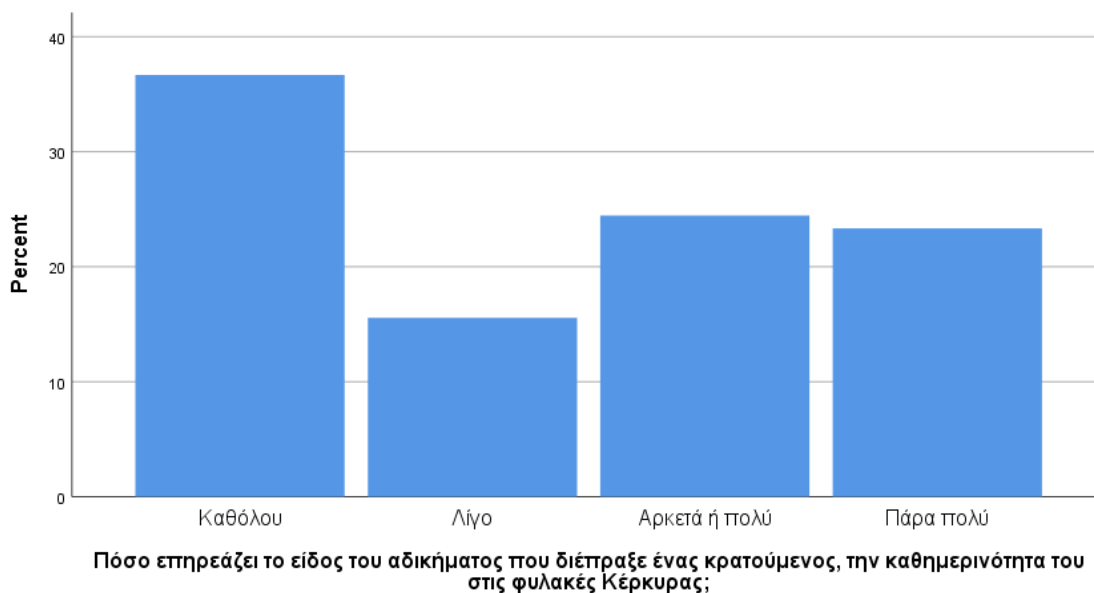
4.1.9 Το διαπραχθέν αδίκημα

Σύμφωνα με την έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα το 2018¹¹, δραστηριοποιήθηκαν στην χώρα μας τριακόσιες τριάντα τέσσερις(334) εγκληματικές ομάδες οι οποίες απαρτίζονταν συνολικά από 2.688 μέλη. Η πλειοψηφία αυτών (σε ποσοστό 70.36% επί του συνόλου) είναι εγχώριες (μέλη με ελληνική υπηκοότητα) ενώ σημαντική είναι και η παρουσία αλλοδαπών εγκληματικών ομάδων. Από τις κυρίαρχες εγκληματικές ομάδες κυρίαρχο ρόλο συνεχίζουν να διαδραματίζουν οι Αλβανικές (σε ποσοστό 27,3% επί του συνόλου των αλλοδαπών ομάδων) ακολουθούμενες από τις γεωργιανές (σε ποσοστό 12.1%) και τις πακιστανικές (σε ποσοστό 9.1%).

Οι κύριες εγκληματικές δραστηριότητες του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος στην χώρα μας είναι η διακίνηση, μεταναστών, η διακίνηση ναρκωτικών, τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, το λαθρεμπόριο προϊόντων, οι εκβιάσεις, οι οργανωμένες απάτες, η πλαστογραφία, η διακίνηση όπλων, η παραχάραξη και το παράνομο εμπόριο αγαθών. η εμπορία ανθρώπων. Η παράνομη διακίνηση μεταναστών και η διακίνηση ναρκωτικών αποτέλεσε και το 2018, όπως και τα προηγούμενα έτη τις μεγαλύτερες παράνομες αγορές στην Ελλάδα.

Ως συνέπεια των παραπάνω, στο Κ. Κ. Κέρκυρας, τα κύρια αδικήματα για τα οποία κρατούνταν οι κρατούμενοι τον Αύγουστο του 2020, αφορούσαν τις προαναφερθέντες παράνομες δραστηριότητες με την διακίνηση ναρκωτικών, την διακίνηση παράνομων μεταναστών και τις κλοπές να είναι οι βασικοί λόγοι εγκλεισμού της πλειοψηφίας των κρατουμένων.

¹¹ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, (2019), *Έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2018*

Εικ.11

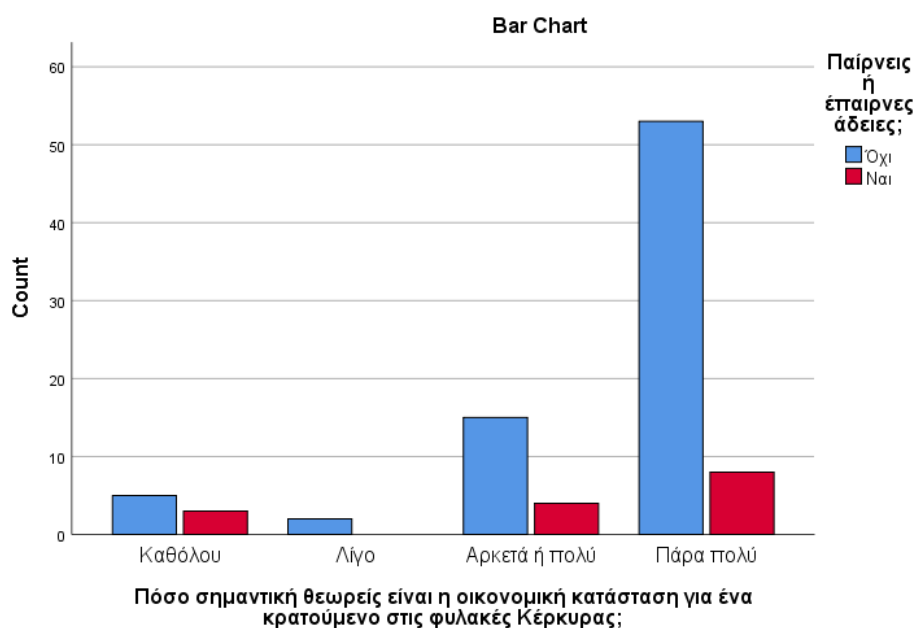
Τα αποτελέσματα των απαντήσεων για την σημαντικότητα ή μη του παράγοντα «διαπραχθέν αδίκημα» παρουσιάζονται στο παραπάνω γράφημα (Εικ.11). Συνολικά το 18% των κρατουμένων, δήλωσε ότι, ο παράγοντας «διαπραχθέν αδίκημα» είναι «πάρα πολύ σημαντικός» ενώ το 21% «πολύ σημαντικός». Από την άλλη πλευρά το 15.5% απάντησε «λίγο σημαντικός» και το 37,8% «καθόλου σημαντικός». Όπως μπορούμε εύκολα να διακρίνουμε από το παραπάνω γράφημα οι απαντήσεις για την σημασία παράγοντα «διαπραχθέν αδίκημα» παρουσιάζουν ελαφρώς μεγαλύτερη ροή προς τα αρνητικά ποσοστά μη επιβεβαιώνοντας την αρχική μας υπόθεση για την σημαντικότητά του.

4.1.10 Η οικονομική ταυτότητα

Σύμφωνα με μία άλλη προσέγγιση, το πραγματικό πρόβλημα στα σωφρονιστικά καταστήματα δεν είναι ο υπερπληθυσμός αλλά η υπερφτώχεια και η υπερεξαθλίωση, η διαχείριση της έξω αθλιότητας που έχει πλέον τεθεί υπό ποινική κηδεμονία (Λαμπροπούλου, 2017:38). Για τους υποστηρικτές του δόγματος «governing through crime» η απειλή της φυλάκισης είναι το βασικό μέσο για το σύγχρονο «ποινικό» κράτος στην προσπάθεια του να καθυποτάξει το υποπρολεταριάτο στην πειθαρχία

μιας απασχόλησης, η οποία αμείβεται κάτω από το όριο που είναι αναγκαίο, για την αναπαραγωγή της εργασιακής του δύναμης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σύγχρονου πολιτισμού, και η οποία επιπροσθέτως είναι εφήμερη, ανασφάλιστη, βάνανυση ή μονότονη (Αλοσκόφη, 2010:16). Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Κ. Κ. Κέρκυρας, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων κρατουμένων, πριν την φυλάκιση, φαίνεται να απασχολούνταν σε επαγγέλματα σχετικά χαμηλού κοινωνικού γοήτρου και χρηματικών απολαβών ενώ αρκετοί δεν δήλωσαν καμία μορφή απασχόλησης πριν την φυλάκιση τους. Τα κύρια επαγγέλματα που αναφέρθηκαν ήταν εκείνα του οδηγού, του οικοδόμου, του αγρότη και του μικροπωλητή. Το γεγονός των χαμηλών οικονομικών απολαβών, πριν την φυλάκιση, μπορεί επίσης να αποτελεί σημαντικό παράγοντα διαβίωσης στις φυλακές καθώς οι ενδεχόμενες χαμηλές αποταμιεύσεις μπορούν να οδηγήσουν σε μία πολύ κακή οικονομική κατάσταση ειδικά μέσα στην φυλακή.

Από τα δεδομένα των απαντήσεων για την σημαντικότητα του παράγοντα 11 «οικονομική κατάσταση», εδόθησαν τα εξής αποτελέσματα: Στην ερώτηση σχετικά με τη σημαντικότητα του παράγοντα αυτού το 66,66% των κρατουμένων απάντησε «πάρα πολύ», το 18,88% «πολύ», το 2,22% «λίγο» και τέλος το 8,88% «καθόλου». Από τα αποτελέσματα δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές στατιστικές διαφοροποιήσεις όμως παρατηρήθηκαν υψηλά ποσοστά συναισθηματικής φόρτισης προς τις θετικές απαντήσεις.

Στο παραπάνω γράφημα (Εικ.12) παρατηρούνται αυξημένα ποσοστά θετικών απαντήσεων των κρατουμένων που δεν παίρνουν άδειες για την σημαντικότητα του παράγοντα «οικονομική κατάσταση», επιβεβαιώνοντας και σε αυτήν την περίπτωση την αρχική υπόθεση. Ο παράγοντας «οικονομική κατάσταση» φαίνεται να είναι πολύ σημαντικός στις αντιλήψεις των κρατουμένων που παίρνουν άδειες και ιδιαιτέρως σε εκείνους που δεν λαμβάνουν άδειες από το κατάστημα.

4.1.11 Κρατούμενοι και ζητήματα υγείας

Διάφορες μελέτες έχουν αναδείξει το γεγονός ότι οι ανάγκες υγείας των κρατουμένων είναι πολύ μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες του γενικού πληθυσμού. (Condon et al., 2007 στο Τόγκας, 2014:57). Οι αιτίες των αυξημένων προβλημάτων υγείας στις φυλακές μπορούν να οφείλονται σε συγκεκριμένους παράγοντες: Πρώτον σε παράγοντες που έχουν να κάνουν με την ίδια την φυλακή, όπως στην κακή ποιότητα ζωής μέσα στην φυλακή (π.χ. κτιριακές εγκαταστάσεις, μετάδοση των ασθενειών λόγω υπερπληθυσμού, έλλειψη ιατρικού προσωπικού) και δεύτερο σε παράγοντες εξωγενείς όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι, οι κρατούμενοι μεταφέρουν τις χρόνιες παθήσεις τους στην φυλακή. Σύμφωνα με τον Τόγκα (2014) οι παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία των κρατουμένων είναι οι εξής: παθολογικές διαταραχές, αρτηριακή πίεση, οδοντιατρικά, οφθαλμολογικά και γαστρεντερικά προβλήματα, ψυχιατρικές διαταραχές, χρήση ναρκωτικών, ψυχοφαρμάκων, κάπνισμα, ηπατίτιδα και πρόσφατα θα προσθέταμε εμείς η μόλυνση covid 19. Αρκετά σημαντικές φαίνεται να είναι οι συνέπειες της φυλάκισης στην ψυχολογική υγεία των κρατουμένων. Τα βασικά θέματα που έχουν προκύψει είναι η ψυχική υγεία, οι αυτοκτονίες και οι αυτοπροκαλούμενοι θάνατοι (self inflicted death), η παράνομη χρήση ουσιών και οι μολυσματικές ασθένειες (Scott and Flynn:158-161).

Σε Ευρωπαϊκή έκθεση για τα ναρκωτικά¹² αναφέρεται ότι, οι κρατούμενοι δηλώνουν υψηλότερα ποσοστά χρήσης ουσιών σε όλη την ζωή και πιο επιβλαβή

¹² Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, (2017:69) *Ευρωπαϊκή Έκθεση για τα ναρκωτικά*.

πρότυπα χρήσης (συμπεριλαμβανομένης της ενέσιμης χρήσης), σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό. Επιπλέον, προηγούμενες έρευνες υποστηρίζουν ότι, η πλειονότητα των κρατουμένων στις ελληνικές φυλακές συνεχίζει την χρήση μέσα σε αυτές και μετά τον εγκλεισμό σε ποσοστό 83% (Γιατροί χωρίς Σύνορα, 2001, Ε.Κ.Τ.Ε.Π.Ν., 2002 στο Κρεμμυδάς, 2006). Εξάλλου κατά τον Παγκόσμιο Οργανισμό υγείας (Π.Ο.Υ., 1996, στο ο. π.), από την άποψη της δημόσιας υγείας, οι τρεις βασικές προκλήσεις για τις φυλακές στην Ε.Ε. είναι η ψυχική υγεία, τα ναρκωτικά και οι μεταδιδόμενες ασθένειες (EMMCDDA, 2003 στο ό.π.). Οι Griffiths et al., (2012) επισημαίνουν μία άλλη παράμετρο που έχει να κάνει με την κακή πρακτική συνταγογράφησης ψυχοφαρμάκων στους φυλακισμένους (πολυφαρμακεία, θεραπεία με υψηλή δόση, υψηλή χρονική διάρκεια της θεραπείας κ.τ.λ.). Οι λόγοι της κακής συνταγογράφησης ψυχοφαρμάκων είναι διάφοροι. Ένα άλλο ζήτημα που τέθηκε σε διάφορα επιστημονικά άρθρα ήταν η κακή συνέχεια της φροντίδας των κρατουμένων, τόσο κατά την είσοδο τους σε ένα ίδρυμα, όσο και κατά την αποφυλάκιση τους. Η συνέχεια της φροντίδας είναι επίσης σημαντική όταν οι κρατούμενοι μεταφέρονται από ένα κατάστημα κράτησης σε ένα άλλο λόγω της αλλαγής των Ιατρών που θα συνταγογραφήσουν. Ένα τελευταίο ζήτημα ήταν η χρήση πειστικών ή καταναγκαστικών τεχνικών από ορισμένους κρατούμενους σε μια προσπάθεια χειραγώγησης της συνταγογράφησης (ό.π:419). Στο Κ. Κ. Κέρκυρας πολλοί κρατούμενοι πάσχουν από ηπατίτιδα C. Η ενδοφλέβια χρήση ναρκωτικών ουσιών και το μοίρασμα των συριγγών μπορεί να είναι μία βασική αιτία διάδοσης της νόσου στα καταστήματα κράτησης. (ό.π:59). Επίσης, η κοινή χρήση τουαλέτας χωρίς να έχουν παρθεί τα κατάλληλα υγειονομικά μέτρα, το κάπνισμα του ίδιου τσιγάρου ταυτόχρονα από περισσότερους κρατούμενους, το ‘χτύπημα τατουάζ’ καθώς και η μη σωστή ιατρική φροντίδα, οι ομοφυλοφιλικές σεξουαλικές επαφές χωρίς προφύλαξη, θα μπορούσαν να αποτελούν επιπλέον λόγους επέκτασης της μόλυνσης. Μία καλύτερη ιατρική διαχείριση, θεραπεία, ενημέρωση και ένας αποτελεσματικός περιορισμός της ενδοφλέβιας χρήσης ουσιών, θα μπορούσαν να βελτιώσουν σημαντικά την υγεία και κατ’ επέκταση την ποιότητα ζωής των κρατουμένων. Στα μεταδιδόμενα νοσήματα θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και την μόλυνση Covid-19. Τους τελευταίους μήνες παρατηρείται μία έξαρση των κρουσμάτων σε κάποιες Ελληνικές Φυλακές, Στις φυλακές Κέρκυρας μέχρι το τέλος του 2020 δεν είχε νοσήσει κανείς υπάλληλος ενώ οκτώ κρατούμενοι που παρουσιάστηκαν θετικοί κατάφεραν να ξεπεράσουν την μόλυνση χωρίς αυτή να

επεκταθεί και στους υπόλοιπους συγκρατούμενους. Στην παρούσα φάση η πρόκληση της μόλυνσης Covid 19 φαίνεται να είναι η μεγαλύτερη που έχει να αντιμετωπίσει το Ελληνικό Σύστημα Υγείας και κατά συνέπεια οι Ελληνικές φυλακές.

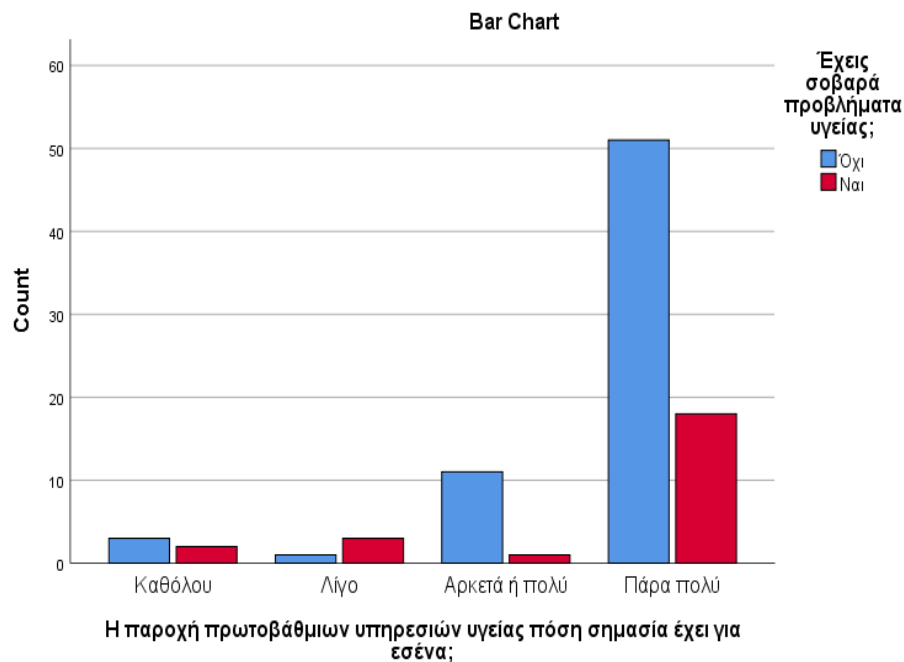
Τέλος μία ιδιαίτερη κατηγορία κρατουμένων είναι οι ηλικιωμένοι κρατούμενοι που έχουν διαφορετικές ανάγκες από τους υπόλοιπους κρατούμενους (Watson et al., 2004). Στις φυλακές Κέρκυρας οι ηλικιωμένοι κρατούμενοι αποτελούν μία ιδιαίτερη ομάδα με ποικίλα παθολογικά προβλήματα και η μεταχείριση τους από το προσωπικό καθίσταται πολύ δύσκολη, ιδιαίτερα όταν δεν έχουν στην κατοχή τους ΑΜΚΑ, καθώς η δωρεάν συνταγογράφηση φαρμάκων είναι αδύνατη.

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί μεταξύ άλλων να διερευνήσει και να αναδείξει τα ιδιαίτερα προβλήματα υγείας των κρατουμένων του καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας. Εξετάζει σε τι βαθμό οι κρατούμενοι αντιλαμβάνονται την σημαντικότητα της παροχής πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας μέσα στο κατάστημα, το είδος παροχών υγείας που προσφέρονται από εξωτερικούς και εσωτερικούς συνεργάτες (ψυχίατρους, ιατρούς, νοσοκομειακούς ιατρούς), τις ελλείψεις σε εξειδικευμένο προσωπικό και κατά πόσο οι παράγοντες αυτοί μπορούν να επηρεάσουν την ταυτότητα τους.

Στο ερωτηματολόγιο μας οι κρατούμενοι δεν ρωτήθηκαν συγκεκριμένα για το είδος των προβλημάτων υγείας που αντιμετωπίζουν όμως ένα ποσοστό της τάξεως του 26.6% από τους συμμετέχοντες, απάντησε θετικά στην εξής διχοτομική ερώτηση: «Αντιμετωπίζεις σοβαρά προβλήματα υγείας». Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά υψηλό σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά του γενικού πληθυσμού ειδικότερα σε σύγκριση με τον χαμηλό μέσο όρο ηλικίας. Στο Κ. Κ. Κέρκυρας, ένας μεγάλος αριθμός κρατουμένων κάνει χρήση ψυχοφαρμάκων, αρκετοί κρατούμενοι κάνουν ή έκαναν χρήση ναρκωτικών ουσιών και η συντριπτική πλειοψηφία καπνίζει. Οι συνταγογραφήσεις ψυχοφαρμάκων ή υποκατάστατων φαρμάκων παρέχονται από ψυχίατρο του Ψυχιατρείου Κέρκυρας και ύστερα από παραπομπή του Ιατρού της φυλακής.

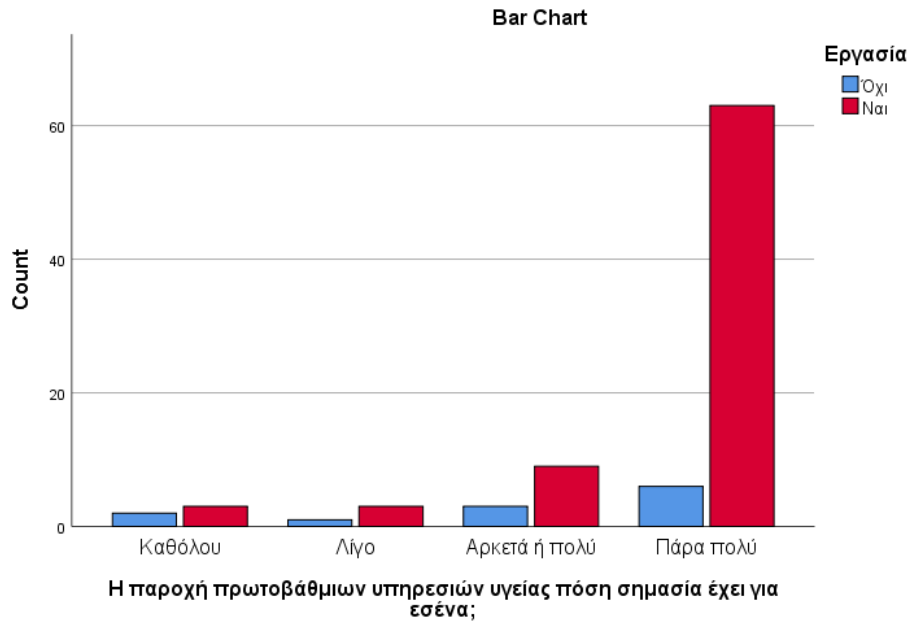
Στη ερώτηση του ερωτηματολογίου: «Πόσο σημαντική θεωρείται την παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας στο Κ. Κ. Κέρκυρας» η συντριπτική πλειοψηφία των κρατουμένων, δηλαδή ένα ποσοστό της τάξεως του 75.55% άτομα απάντησε «πάρα πολύ σημαντική», το 13.33% απάντησε «πολύ σημαντική», το 4.44% «λίγο σημαντική» και μόλις το 5.5% απάντησε «καθόλου σημαντική». Σύμφωνα με τα παραπάνω υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων «η παροχή πρωτοβάθμιων

υπηρεσιών υγείας» είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας στις αντιλήψεις των κρατούμενων επιβιβεώνοντας την αρχική υπόθεση.

Εικ.13

Επιπλέον, από τον στατιστικό έλεγχο που διενεργήθηκε συγκρίνοντας τις απαντήσεις στην διχοτομική ερώτηση: «Έχεις σοβαρά προβλήματα υγείας;» με τις απαντήσεις στην ερώτηση «Η παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας (ΙΑΤΡΕΙΟ ΦΥΛΑΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ) πόση σημασία έχει για εσένα;» υπήρξαν σημαντικά ευρήματα που επιβεβαίωσαν την σημαντικότητα του παράγοντα «παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας». Στο παραπάνω γράφημα (Εικ. 13) διαπιστώνονται υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων για τους κρατούμενους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας αλλά και για εκείνους που δεν έχουν προβλήματα υγείας επιβεβαιώνοντας την αρχική υπόθεση.

Εικ.14

Τέλος, από τα αποτελέσματα της αντιπαραβολής του παράγοντα «παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας» με το καθεστώς της εργασίας (Εικ.14) προέκυψαν επίσης υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων επιβεβαιώνοντας και σε αυτή την περίπτωση την σημαντικότητα του υπό εξέταση παράγοντα, για τους εργαζόμενους κρατούμενους.

4.2 Ανάλυση δεδομένων και αποτελέσματα για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα

2. Πόσο σημαντική είναι για τους κρατούμενους μία καλή σχέση με το προσωπικό του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας;

Σύμφωνα με τον Scott (2012) η ρουτίνα, η πλήξη και το απάνθρωπο χωρικό πλαίσιο παρουσιάζουν σημαντικές απειλές για την υγεία και την ευημερία υπαλλήλων και κρατουμένων. Υπάρχουν διαφορετικού τύπου φυλακές με μεγαλύτερη ή μικρότερη απόσταση κρατουμένων και προσωπικού. Επίσης υπάρχουν διαφορετικού είδους υπάλληλοι (προσωπικότητες). Ο Scott αναφέρει τεσσάρων ειδών προσωπικότητες όπως αυτές του καριερίστα, του ανθρωπιστή, του τυπικού και του αποξενωμένου. Σε αυτές τις προσωπικότητες θα μπορούσαν να προστεθούν και

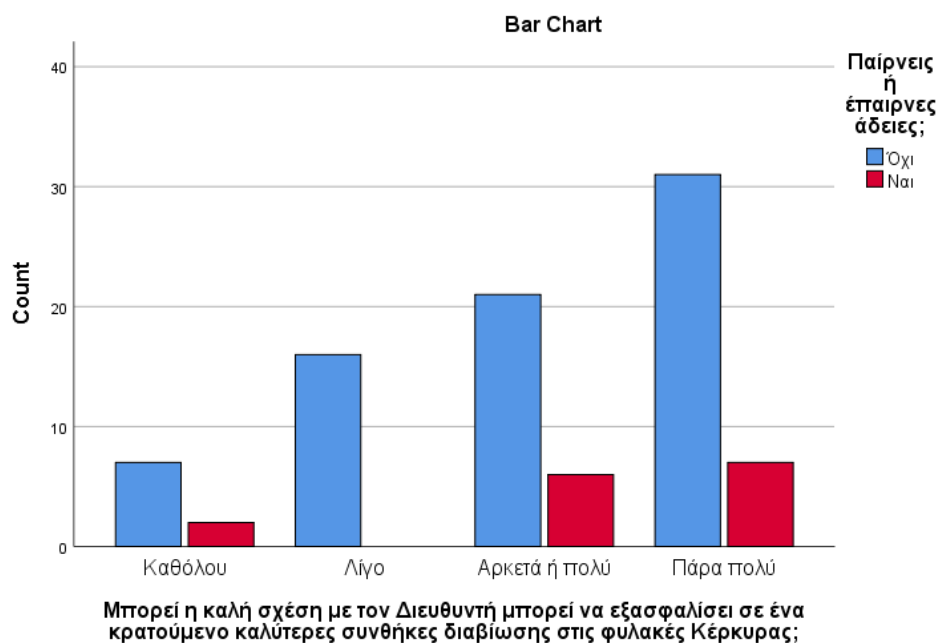
άλλες όπως εκείνες του εξαρτημένου, του αδιάφορου, του διεφθαρμένου κ.τ.λ. Η σχέση μεταξύ κρατουμένων και κάθε διαφορετικού τύπου υπαλλήλου είναι διαφορετική (Scott, 2012:18-21).

Πολλές φορές μπορεί να αλλάζει η ιεραρχία μεταξύ των υπαλλήλων αλλά και των κρατουμένων για διάφορους λόγους (όπως μεταγωγές, πειθαρχικά παραπτώματα, αλλαγή πολιτικής ηγεσίας κ.τ.λ.). Θα μπορούσε να γίνει αναφορά σε εναλλασσόμενες στάσεις που σχετίζονται με την αλληλοεξάρτηση κρατουμένου και υπαλλήλου, την οποία σαφώς ορίζει αυτός που έχει την εξουσία. Ποιος όμως έχει την εξουσία; Τα τελευταία χρόνια στις φυλακές έχουν αναπτυχθεί ισχυρά παράνομα κυκλώματα κρατουμένων που μπορούν εύκολα να απειλούν ή να εκφοβίζουν τους υπαλλήλους των φυλακών αλλά και τους πιο ευάλωτους κρατούμενους. Μερικά περιστατικά που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια όπως η δολοφονία και ο ξυλοδαρμός σωφρονιστικών υπαλλήλων και κρατουμένων καθώς και άλλα βίαια επεισόδια μεταξύ κρατουμένων και υπαλλήλων ενισχύουν την παραπάνω άποψη¹³. Σε όλα αυτά τα στοιχεία έρχεται να προστεθεί η πολιτισμικότητα των Ελληνικών φυλακών. Η επικοινωνία μεταξύ υπαλλήλου και κρατουμένου έχει αλλάξει πολύ τα τελευταία χρόνια λόγω του ότι η πλειοψηφία πλέον των εγκλείστων στις ελληνικές φυλακές είναι αλλοδαποί κρατούμενοι. Αυτή η απότομη αλλαγή στον πληθυσμό των ελληνικών φυλακών απαιτεί την δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος και σεβασμού της διαφορετικότητας. Δημιουργεί την ανάγκη αποτελεσματικής και κατάλληλης επικοινωνίας. Η επιτυχία στην επικοινωνία ειδικά σε ένα περιβάλλον όπως η φυλακή εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την δυνατότητα του προσωπικού και των κρατουμένων να ενεργούν κατάλληλα και επιτυχημένα. Οι Chen και Starosta (1996) τόνισαν την κρίσιμη σημασία αυτής της ικανότητας για την επιβίωση στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Ένας αποφασιστικός παράγοντας για την επιτυχία της επικοινωνίας σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα είναι σύμφωνα με τον Craif (2004) η απόκτηση διαπολιτισμικών δεξιοτήτων.

Για τους σκοπούς της έρευνας, ανιχνεύτηκαν πρωταρχικά, οι απόψεις των κρατουμένων, σχετικά με την σημαντικότητα της σχέσης τους με το προσωπικό και πόσο αυτή θα μπορούσε να επηρεάζει την διαβίωση τους στο κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας. Στο ερωτηματολόγιο τέθηκε η εξής καταφατική διαπίστωση σε μορφή

¹³ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα που έχουν εξελιχθεί στις φυλακές τα τελευταία χρόνια θα ήταν πολύ χρήσιμη η μελέτη των ανακοινώσεων και των δελτίων τύπου της Ομοσπονδίας Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδας (Ο.Σ.Υ.Ε.).

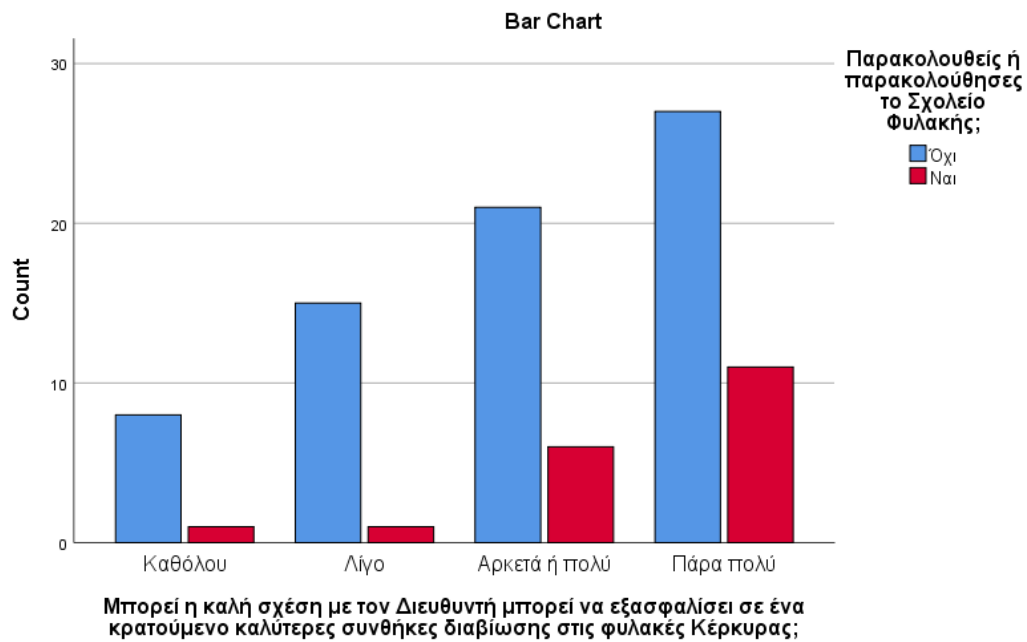
ερώτησης που αφορά τον παράγοντα 5: «Η καλή σχέση με τον Διευθυντή/Διευθύντρια, τον Αρχιφύλακα και με κάποιους υπαλλήλους μπορεί να εξασφαλίσει σε ένα κρατούμενο καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στις Φυλακές Κέρκυρας, Εσύ τι πιστεύεις;» Στην ερώτηση αυτή, οι κρατούμενοι μπορούσαν να δώσουν μία απάντηση εκ των παρακάτω: Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πάρα πολύ. Σε σύνολο 90 συμμετεχόντων κρατουμένων (αλλοδαπών και Ελλήνων) ένα ποσοστό 42,22% επί του συνολικού δείγματος, απάντησαν «πάρα πολύ», και ένα ποσοστό 28.88%, απάντησαν «αρκετά» ενώ από την άλλη πλευρά το 15.55% απάντησε «λίγο» και το 7.77% απάντησε «καθόλου». Πιο συγκεκριμένα, για τους Έλληνες κρατούμενους η απάντηση «Πάρα πολύ» δόθηκε σε ποσοστό 42,85% και «Αρκετά» δήλωσε το 40%. Για τους κρατούμενους Πακιστανικής καταγωγής το 53.33% έδωσε την απάντηση «Πάρα πολύ» και το 40% την απάντηση «Αρκετά», ενώ από τους κρατούμενους Αλβανικής καταγωγής το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 38.88% και 16.6% αντίστοιχα. Το βασικό διερευνητικό ερώτημα αφορούσε τον παράγοντα 5 ο οποίος διερευνήθηκε επίσης σε αντιπαραβολή με τα αποτελέσματα των πέντε διχοτομικών ερωτήσεων. Η βασική υπόθεση ήταν ότι ο παράγοντας 5 επηρεάζει όλες καταστάσεις που προκύπτουν από τις απαντήσεις στις διχοτομικές ερωτήσεις.

Εικ.15

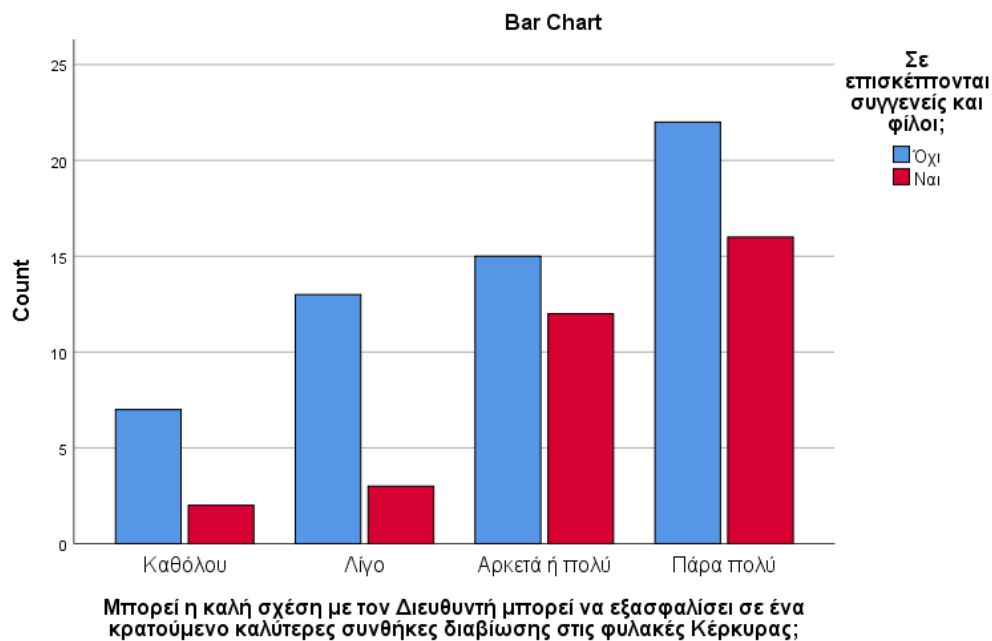
Σε παραπάνω γράφημα (Εικ. 15) παρατηρείται μία κανονική ροή των ποσοστών των θετικών απαντήσεων των κρατουμένων που δεν τους χορηγείται άδεια και αυξημένα

ποσοστά θετικών απαντήσεων των κρατούμενων που κάνουν χρήση της άδειας για τον παράγοντα «καλή σχέση με το προσωπικό της φυλακής».

Εικ.16

Ακόμη στο παραπάνω γράφημα (Εικ.16) παρατηρείται, μία σταθερή ροή των ποσοστών των θετικών απαντήσεων για τους κρατούμενους που δεν παρακολουθούν το σχολείο καθώς και υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων για τους κρατούμενους που παρακολουθούν το σχολείο σε σχέση πάντα με τον παράγοντα «καλή σχέση με το προσωπικό».

Εικ.17

Τέλος στο τελευταίο γράφημα (Εικ.17) διακρίνεται μία σχετικά σταθερή ροή των ποσοστών των θετικών απαντήσεων για τους κρατούμενους που δέχονται ή δεν δέχονται επισκέψεις. Τα παραπάνω αποτελέσματα των στατιστικών ελέγχων, όπως παρατηρούνται στα γραφήματα, ουσιαστικά επιβεβαιώνουν την αρχική υπόθεση για την σημαντικότητα του παράγοντα της «καλής σχέσης με το προσωπικό» ειδικότερα για εκείνους τους κρατούμενους που παρακολουθούν ή δεν παρακολουθούν το σχολείο, δέχονται ή δεν δέχονται επισκεπτήρια και παίρνουν ή δεν παίρνουν άδειες.

4.3 Ανάλυση δεδομένων και αποτελέσματα για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα

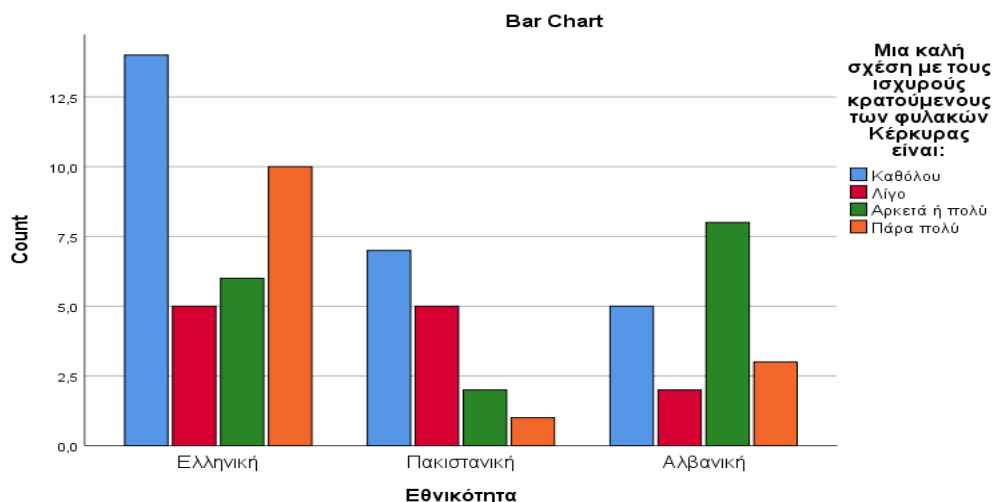
3. Κατά πόσο η ένταξη σε μία εθνοτική ομάδα, είναι βασικός παράγοντας, που επηρεάζει το σημαντικότητα των σχέσεων με τους ισχυρούς κρατούμενους του Καταστήματος Κράτησης Κέρκυρας;

Στο Κ. Κ. Κέρκυρας η κάθε εθνοτική ομάδα, έχει διαφορετική ισχύ. Για παράδειγμα οι αλβανοί κρατούμενοι θεωρούνται από υπάλληλους και κρατούμενους η πιο ισχυρή εγκληματική ομάδα ακολουθώντας κατά μία έννοια μία παγκόσμια τάση των Αλβανικών εγκληματικών ομάδων να παίζουν ένα πλέον σημαντικό ρόλο στην Ευρώπη και την Βόρεια Αμερική (Arsovska, 2014:205). Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει, οι εγκληματικές αυτές αλβανικές ομάδες δομούνται γύρω από οικογενειακούς, φυλετικούς και κυρίως εθνοτικούς δεσμούς (ο.π:217). Αντίθετα για τους πακιστανούς η έννοια εθνικότητα έχει διαφορετική έννοια καθώς το πακιστανικό έθνος αποτελείται από πολύ διαφορετικές φυλές. Επίσης οι Πακιστανικές εγκληματικές ομάδες δεν φαίνεται να έχουν την ίδια ισχύ με τις Αλβανικές ομάδες τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο Σε ποιοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους South και Wood (2006) αποδείχθηκε ότι, η επιθυμία για επίτευξη κάποιας κοινωνικής θέσης στη φυλακή μπορεί να προκαλέσει καταστάσεις εκφοβισμού (bulling) μεταξύ των κρατουμένων. Παρατηρήθηκε ότι, ο εκφοβισμός διευκολύνεται από κάποιες ηθικές αξίες που είναι διαδεδομένες και τον επιτρέπουν. Οι σχέσεις εξουσίας και κυριαρχίας ανάμεσα στους κρατούμενους διαρθρώνονται γύρω από ιεραρχικά συστήματα, έχουν τεκμηριωθεί ευρέως και

μπορούν να βρεθούν σε όλες τις φυλακές (Ireland, 2002, Toch, 1992). Σύμφωνα με την Ireland (2002) η δημιουργία τέτοιων κοινωνικών συστημάτων διευκολύνεται από την ιεραρχική δόμηση της εξουσίας, η οποία συναντάται στο προσωπικό της φυλακής και στη συνέχεια αντανακλάται στην κουλτούρα των φυλακισμένων όμως και θα μπορούσε να συμβαίνει και το αντίστροφο. Δηλαδή η ιεραρχική δόμηση της εξουσίας μεταξύ των κρατουμένων (αρχηγοί, υπαρχηγοί κ.τ.λ.) να αντανακλάται άτυπα στην κουλτούρα των υπαλλήλων και έτσι να διευκολύνεται η διαίωξη της.

Ο Sykes (1958), ήδη από το 1955 σε έρευνα που είχε διεξάγει σε μία φυλακή υψίστης ασφαλείας των Η.Π.Α, είχε διακρίνει την πολυπλοκότητα των σχέσεων μεταξύ φυλακτικού προσωπικού και εγκλείστων. Πιο συγκεκριμένα ανέφερε ότι πολλές φορές οι υπάλληλοι επιλέγουν να συμβιβαστούν με τις απαιτήσεις των εγκλείστων προκειμένου να κερδίσουν την εύνοια τους και επιλέγοντας να μην εξαντλήσουν την εξουσία τους. Αυτό βέβαια οδηγεί σε ένα φαύλο κύκλο καθώς στην συνέχεια θα αναγκαστούν να καταπνίξουν καταστάσεις τις οποίες οι ίδιοι με την ανέχεια τους προκάλεσαν. Ο Sykes σε αυτή την περίπτωση αναφέρεται στην κυκλική φύση της εξουσίας μέσα στην φυλακή (ο.π.:22). Ο τελευταίος είναι ένας σημαντικός παράγοντας που ωθεί τους κρατουμένους να ταυτιστούν με μία εγκληματική ομάδα λόγω της ιδιαίτερης αντιμετώπισης που χαίρουν οι ισχυρές εγκληματικές ομάδες και οι αρχηγοί τους στις φυλακές από το προσωπικό. Έτσι λοιπόν για παράδειγμα οι υπάλληλοι των φυλακών θα αποφύγουν να διαπραγματευτούν σε περιόδους κρίσεων με κρατούμενους μη ισχυρούς καθώς εκπαιδεύονται για να διαπραγματεύονται μόνο με τους αρχηγούς. Δεν θα πρέπει να ρισκάρουν να έρθουν σε διάλογο με κρατούμενους που βρίσκονται χαμηλά στην ιεραρχία υπό τον φόβο της αντίδρασης εναντίον τους των ισχυρών κρατουμένων (Αραβαντινός, 2009:24).

Για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα εξετάστηκαν οι απαντήσεις των κρατουμένων σχετικά με τον παράγοντα «καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους» σε αντιπαραβολή με το δημογραφικό στοιχείο της εθνικότητας των συμμετεχόντων κρατούμενων. Από τα αποτελέσματα των απαντήσεων των κρατουμένων φαίνεται ότι, ανάλογα την εθνότητα καταγωγή, και πιο συγκεκριμένα για τις κύριες εθντικές ομάδες (ελληνική, Πακιστανική και Αλβανική) διαμορφώνονται διαφορετικές ροές των ποσοστών των απαντήσεων.

Εικ.18

Στο παραπάνω γράφημα (Εικ.18) μπορεί να παρατηρηθεί ότι, οι Έλληνες μοιράζονται στις άκρως αρνητικές ή θετικές απόψεις. Αντίστοιχα, οι κρατούμενοι αλβανικής καταγωγής θεωρούν «αρκετά» ή «πολύ σημαντική» τη σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους, με τη δεύτερη προτίμηση απαντήσεων να είναι απολύτως αρνητική. Στον αντίποδα, οι απαντήσεις των κρατουμένων πακιστανικής καταγωγής ακολουθούν μία φαινομενικά πιο κανονική ροή, με μεγαλύτερα ποσοστά στις αρνητικές απόψεις.

Τα αποτελέσματα που απορρέουν από τον στατιστικό έλεγχο και εμφανίζονται παραπάνω, επιβεβαιώνουν την αρχική υπόθεση για την σημαντικότητα του παράγοντα «καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους» και την διαφορετική βαρύτητα του, αναλόγως την εθνοτική καταγωγή των ερωτηθέντων κρατουμένων. Από τον περιγραφικό στατιστικό αυτόν έλεγχο διαπιστώθηκε μία αρκετά μεγάλη απόκλιση στα αποτελέσματα των απαντήσεων των τριών μεγαλύτερων εθνοτικών ομάδων. Οι κρατούμενοι Αλβανικής καταγωγής φαίνεται να είναι πιο εξαρτημένοι από μία καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους σε αντίθεση με τους κρατούμενους Πακιστανικής καταγωγής οι οποίοι φαίνονται πιο αποστασιοποιημένοι. Οι Έλληνες κρατούμενοι βρίσκονται σε ένα ενδιάμεσο επίπεδο αφού θα μπορούσε να διαπιστωθεί ότι, χωρίζονται σε δύο υποομάδες: σε αυτούς που θεωρούν σημαντική την σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους και άρα με το οργανωμένο έγκλημα και σε εκείνους που δεν την θεωρούν τόσο σημαντική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.0 Εισαγωγή

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι, υπήρξαν δύο ειδών ερευνητικά αποτελέσματα:

α) Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την αντιπαραβολή των διχοτομικών ερωτήσεων με τους υπό εξέταση παράγοντες. Στα σημεία όπου παρατηρήθηκαν σημαντικές στατιστικές διαφοροποιήσεις πραγματοποιήθηκε επιπλέον σύγκριση των τιμών των μεταβλητών των παραγόντων με την εκάστοτε δυαδική κατηγορική μεταβλητή προς περαιτέρω επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων.

β) Τα αποτελέσματα για τα οποία δεν προέκυψαν σημαντικές στατιστικές διαφοροποιήσεις αλλά οι παράγοντες αναλύθηκαν περιγραφικά καθώς η διακύμανση των απαντήσεων έδειχνε υψηλά ποσοστά θετικής ή αρνητικής φόρτισης (factor loading)

5.1 Συμπεράσματα και προτάσεις για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα

Από τα αποτελέσματα που αφορούν το πρώτο ερευνητικό ερώτημα δεν προέκυψε ή ίδια σημαντικότητα για όλους τους προτεινόμενους παράγοντες διαβίωσης στις αντιλήψεις των κρατουμένων. Αναλυτικότερα τα αποτελέσματα που αφορούν τον κάθε παράγοντα ξεχωριστά, μαζί με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις στις οποίες καταλήξαμε, έχουν ως εξής:

Αποτέλεσμα: *Για τους κρατούμενους των φυλακών Κέρκυρας, έχει μεγάλη σημασία η παρακολούθηση του Σ.Δ.Ε. Αυτή η σημαντικότητα φαίνεται να είναι πιο έντονη για τους κρατούμενους που δεν παρακολουθούν ή δεν παρακολούθησαν το σχολείο.*

Συμπεράσματα και προτάσεις: Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνει ότι, ο παράγοντας διαβίωσης «παρακολούθηση του σχολείου Δεύτερης ευκαιρίας των

Φυλακών Κέρκυρας» είναι πολύ σημαντικός στις αντιλήψεις όλων των κρατουμένων ακόμη και εκείνων που δεν το παρακολουθούν. Από τα αποτελέσματα αυτά μπορούμε να εξάγεται το εξής συμπέρασμα: Η παρακολούθηση του σχολείου φαίνεται να είναι πάρα πολύ σημαντική παράμετρος διαβίωσης για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα κρατούμενων του Κ. Κ Κέρκυρας, σε σημείο που ακόμη και αυτοί που δεν το παρακολουθούν να είναι πεπεισμένοι ότι, η παρακολούθηση του, μπορεί να επιφέρει σημαντική βελτίωση στην καθημερινότητα τους.

Το πιο σημαντικό ίσως πλεονέκτημα της παρακολούθησης του σχολείου, έχει να κάνει με το γεγονός ότι αυξάνονται οι πιθανότητες ομαλής επανασύνδεσης των κρατουμένων με την κοινωνία. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν ίσως να αποδείξουν ότι, όταν ο αποφυλακισμένος, όσο βρισκόταν εντός της φυλακής, συμμετείχε σε προγράμματα εκπαίδευσης βελτίωσε την προσωπική του αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση και συνεπώς τις πιθανότητες του να προσαρμοστεί πιο εύκολα στην κοινωνία όταν αποφυλακίστηκε. Επίσης, η μετατόπιση των ενδιαφερόντων των κρατουμένων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες από άλλα προβλήματα που τους απασχολούν, η επαφή με τους καθηγητές, η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και ο ευεργετικός υπολογισμός της ποινής και η προσδοκία για μία καλύτερη αντιμετώπιση από το σωφρονιστικό σύστημα, είναι μερικοί από τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις αντιλήψεις των κρατουμένων για το σχολείο. Μελλοντικά θα ήταν πολύ σημαντικό να μπορούσαν οι κρατούμενοι να συνεχίσουν τις σπουδές τους, ενώ εξίσου σημαντική θα μπορούσε να είναι η δημιουργία ενός σχολείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή η ίδρυση σχολής επαγγελματικής ειδίκευσης έτσι ώστε να προσφέρονται περισσότερα προγράμματα σπουδών που να καλύπτουν τις ανάγκες όλων των κρατουμένων ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου.

Αποτέλεσμα: *Η τοποθέτηση σε εργασία αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα διαβίωσης και αναγνωρίζεται ως τέτοιος από την πλειοψηφία των κρατουμένων. Για τους εργαζόμενους κρατούμενους έχουν σημαντική βαρύτητα η παρακολούθηση του σχολείου και η παροχή υπηρεσιών υγείας.*

Συμπεράσματα και προτάσεις: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η μεγάλη πλειοψηφία των κρατούμενων θεωρεί πολύ σημαντική την τοποθέτηση σε εργασία. Αυτό μπορεί να οφείλεται κυρίως στον ευεργετικό υπολογισμό της ποινής

που η εργασία επιφέρει. Επιπλέον μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι η εργασία αποτελεί μία μορφή ‘αντίδρασης’ στην ρουτίνα και προσδίδει στον σκληρά εργαζόμενο κρατούμενο των φυλακών Κέρκυρας μία προσωπική αυταρέσκεια. Επίσης, η εργασία κάνει κάποιους να ξεχωρίζουν από τους υπόλοιπους, διότι αναλαμβάνουν υποχρεώσεις υψηλής ευθύνης, που δεν θα μπορούσαν να δοθούν στην πλειοψηφία των κρατουμένων επιτρέποντας στους κρατούμενους να διαφοροποιούνται από την γενική ταυτότητα του κρατούμενου, της ταυτότητας του χάσιμο χρόνου και της «βρώμικης» (dirtiness) ετικέτας των κρατουμένων (ό. π). Στις φυλακές Κέρκυρας, όπως και σε κάθε κατάσταση κράτησης της χώρας, υπάρχουν οι εργαζόμενοι και αυτοί που δεν εργάζονται. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε το παρακάτω επίσης σημαντικό συμπέρασμα: Οι εργαζόμενοι κρατούμενοι θεωρούν πολύ σημαντική την παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας εντός του καταστήματος. Η τελευταία αυτή διαπίστωση μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι, αρκετοί κρατούμενοι απασχολούνται σε απαιτητικές εργασίες και ανησυχούν για τυχόν εργασιακά ατυχήματα. Επίσης πολλοί από αυτούς (εφόσον πρόκειται για αλλοδαπούς) μπορεί να μην έχουν στην διάθεση τους προσωπικό Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης. Ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα που προέκυψε, έχει να κάνει με την υψηλή θέση που φαίνεται να βρίσκεται, στις αντιλήψεις των εργαζόμενων κρατουμένων το Σ.Δ.Ε. Ο διπλός ευεργετικός υπολογισμός της ποινής (τα μεροκάματα στην γλώσσα των κρατουμένων) καθώς το κύρος και η φύση αυτού του είδους εργασίας (η παρακολούθηση μαθημάτων, η επαφή με τους καθηγητές, δραστηριότητες κ.τ.λ.) που δεν έχει να κάνει με χειρονακτικές και απαιτητικές εργασίες ίσως να ωθεί τους κρατούμενους να δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση στην παρακολούθηση του σχολείου, σε σχέση με άλλες μορφές εργασίας.

Μία λύση για την προσέλκυση κρατουμένων σε απαιτητικές και εξειδικευμένες μορφές εργασίας αλλά και για να υπάρξει σωστή ανταμοιβή θα μπορούσε να είναι ή επιπλέον πριμοδότηση με ευεργετικό υπολογισμού της ποινής για τους εργαζόμενους που απασχολούνται σε απαιτητικές εργασίες όπως για παράδειγμα στο συνεργείο της φυλακής. Ακόμη η δημιουργία προγραμμάτων απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων με την δυνατότητα αντίστοιχης πρακτικής εξάσκησης, όπως για παράδειγμα στο επάγγελμα του μάγειρα, του φούρναρη, του ηλεκτρολόγου και του υδραυλικού. Τέλος η εξασφάλιση υψηλών παροχών υγείας για την αντιμετώπιση εργατικών ατυχημάτων και η έκδοση Α.Μ.Κ.Α, ιδιαίτερα για τους

εργαζόμενους κρατούμενους, θα ήταν μία άλλη σημαντική παράμετρος που θα βελτίωνε τις συνθήκες εργασίας τους στην φυλακή.

Αποτέλεσμα: *Για τους κρατούμενους ο θεσμός της άδειας είναι πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας διαβίωσης. Για τους κρατούμενους που δεν παίρνουν άδειες είναι πολύ σημαντικοί οι εξής παράγοντες: η οικονομική κατάσταση, η λήψη αδειών και η καλή σχέση με το προσωπικό. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι δεν αντιλαμβάνονται την εθνοτική τους καταγωγή ως σημαντικό παράγοντα που μπορεί να επηρεάσει την λήψη ή μη της άδειας.*

Συμπεράσματα και προτάσεις: Από τα αποτελέσματα της έρευνας, αφού επιβεβαιώθηκε η αρχική μας υπόθεση που αφορούσε την σημαντικότητα στις αντιλήψεις των κρατουμένων του θεσμού των αδειών, παρατηρήθηκε επίσης ότι, για τους κρατούμενους που δεν παίρνουν άδειες, εκτός από τον παράγοντα «καλή σχέση με το προσωπικό», είναι εξίσου σημαντικός ο παράγοντας «οικονομική κατάσταση». Η οικονομική ανισότητα που διέπει την έξω κοινωνία είναι κάτι που αντικατοπτρίζεται και στην μικροκοινωνία των φυλακών Κέρκυρας και είναι κάτι που μπορεί εύκολα να γίνει αντιληπτό. Στην πραγματικότητα, στις φυλακές Κέρκυρας, υπάρχει ένα ποσοστό κρατουμένων που δεν διατηρεί χρήματα στο «χρημάτιο» σε αντίθεση με ένα μικρό ποσοστό κρατουμένων που οικονομικά έχουν μία σχετική άνεση. Αρκετοί συγγενείς και φίλοι των κρατουμένων τους ενισχύουν οικονομικά με επιταγές που φτάνουν στο Λογιστήριο του Καταστήματος. Η οικονομική ανισότητα θα μπορούσε εύκολα να γίνει αντιληπτή μέσω των εβδομαδιαίων παραγγελιών των κρατούμενων για είδη πρατηρίου καντίνας (τσιγάρα, τηλεκάρτες) και τροφίμων¹⁴. Σε αυτά τα έξοδα θα μπορούσαν να προστεθούν οι υψηλές αμοιβές των δικηγόρων. Ένας φτωχός κρατούμενος δεν θα μπορούσε να πληρώσει έναν ακριβό και δοκιμασμένο δικηγόρο σε αντίθεση με ένα πλούσιο κρατούμενο. Σε κάθε περίπτωση η οικονομική κατάσταση για ένα κρατούμενο είναι ένα σημαντικό στοιχείο ταυτοποίησης στις φυλακές. Σε αυτή την οικονομική ανισότητα εάν προστεθεί η σημαντική απουσία της επαγγελματικής φιγούρας του μόνιμου κοινωνικού λειτουργού, ο οποίος θα μπορούσε να βοηθήσει τους κρατούμενους που πραγματικά αντιμετωπίζουν οικονομικό πρόβλημα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι, για τους κρατούμενους με καθόλου οικονομικούς πόρους δεν είναι

¹⁴ Οι πληροφορίες αυτές αντλήθηκαν από τους υπαλλήλους που εργάζονται στο Κ.Κ. Κέρκυρας.

καθόλου εύκολο να κάνουν χρήση της τακτικής άδειας ακόμη και εάν το αρμόδιο Συμβούλιο της φυλακής τους έδινε αυτό το δικαίωμα. Οι κρατούμενοι που δεν παίρνουν άδειες θεωρούν ότι, μία καλή οικονομική κατάσταση θα μπορούσε να τους διευκολύνει στην διεκδίκηση της χορήγησης αδειών ή στην μετέπειτα καλύτερη χρήση της. Ακόμη, τα αποτελέσματα της έρευνας αποκλείουν την πιθανότητα εθνοφυλετικής μεροληψίας στην χορήγηση αδειών στους αλλοδαπούς κρατούμενους. Σύμφωνα με τον Andrew Coyle σε χώρες όπου ισχύει ο θεσμός αδειών εξόδου από την φυλακή (όπως η Ελλάδα) δεν θα πρέπει να απορρίπτεται το αίτημα ενός αλλοδαπού κρατούμενου για χορήγηση άδειας μόνο και μόνο επειδή δεν έχει κατοικία να διαμείνει εκτός φυλακής. Σε τέτοιες περιπτώσεις θα μπορούσαν να διατεθούν ξενώνες και άλλοι χώροι διαμονής από μη κυβερνητικές και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (Coyle, 2005:220-221). Μία άλλη πρόταση θα μπορούσε να είναι η κρατική χρηματική επιδότηση του άπορου κρατούμενου έτσι ώστε να μπορέσει να κάνει χρήση της άδειας του. Στο Κατάστημα Κράτησης Β' τύπου της Κέρκυρας επίσης φαίνεται να είναι αναγκαία η πρόσληψη μόνιμου κοινωνικού λειτουργού. Σε κάθε περίπτωση ο θεσμός της άδειας προσδίδει μία διαφορετική ταυτότητα στον κρατούμενο που της κάνει χρήση καθώς ο σεβασμός των κανόνων της άδειας αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την επανένταξη του στην ελεύθερη κοινωνία. Παρόλα αυτά το εάν ο κρατούμενος κάνει καλή χρήση της άδειας δεν είναι κάτι που μπορεί να διαπιστωθεί μόνο και μόνο από το γεγονός της έγκαιρης επιστροφής του στο κατάστημα (Cheiliotis, 2005:215) και αυτό θα είναι μία άλλη παράμετρος που θα πρέπει στο μέλλον να απασχολήσει την μελλοντική Σωφρονιστική Πολιτική.

Αποτέλεσμα: *Για τους κρατούμενους είναι πολύ σημαντικός ο θεσμός των επισκεπτηρίων. Για εκείνους που δεν δέχονται επισκέψεις έχει σημαντική βαρύτητα ο παράγοντας των επισκέψεων συγγενών και φίλων.*

Συμπεράσματα και προτάσεις: Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την αρχική υπόθεση που αφορούσε την σημαντικότητα του παράγοντα «επισκέψεις συγγενών και φίλων». Σε κάθε περίπτωση ο κρατούμενος που δέχεται συχνά επισκεπτήρια μπορεί να διαθέτει μία ταυτότητα με θετικά χαρακτηριστικά καθώς η ταυτοποίηση του ως γονέα, αδελφού, παππού ή συζύγου είναι πολύ σημαντική και οι

κρατούμενοι τονίζουν ιδιαίτερα τυχόν υποστήριξη που λαμβάνουν από τις οικογένειες τους (Haasen, 2017:7). Οι περισσότεροι κρατούμενοι του Κ.Κ. Κέρκυρας δέχονται σπάνια επισκεπτήρια ιδιαίτερα οι αλλοδαποί προερχόμενοι από το Πακιστάν, Αφγανιστάν, Συρία, Ιράκ, τις χώρες της βόρειας Αφρικής και την Γεωργία και αυτό είναι ίσως κάτι που τους επηρεάζει αρνητικά. Σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό Λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης Α και Β τύπου, στο άρθρο 13 αναφέρεται ότι: “Στους αλλοδαπούς κρατούμενους παρέχονται διευκολύνσεις για να επικοινωνούν με τους διπλωματικούς ή προξενικούς εκπρόσωπους του κράτους του οποίου φέρουν την ιθαγένεια. Κατά την κρίση του Συμβουλίου της Φυλακής παρέχονται διευκολύνσεις και σε άλλα άτομα που συμβάλλουν στην εξομάλυνση ειδικών προβλημάτων που δημιουργούνται από την κράτηση τους”. Επίσης, ο σωφρονιστικός κώδικας προβλέπει για κρατούμενους υπηκόους άλλων χωρών, την δυνατότητα επίσκεψης τους μελών προξενικών αρχών ή διπλωματικών αντιπροσώπων της χώρας προέλευσης, όμως κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιείται συχνά στις Φυλακές Κέρκυρας. Κάποιοι αλλοδαποί κρατούμενοι ενδεχομένως να μην επιθυμούν να έρθουν σε επαφή με τους προξενικούς τους εκπρόσωπους διότι μπορεί να επιθυμούν να κρατήσουν την φυλάκιση τους μυστική από την οικογένεια τους ή επειδή μπορεί να μην έχουν ιδιαίτερη εμπιστοσύνη στις υπηρεσίες που παρέχονται από προξενικούς αξιωματούχους (Coyle, ό.π:218).

Στις φυλακές Κέρκυρας η εφαρμογή του επισκεπτηρίου με ηλεκτρονικά μέσα, εν λέω της πανδημίας Covid 19, φαίνεται να έχει δώσει μεγάλη πνοή στις επαφές κρατουμένων και συγγενικών προσώπων που λόγω της μεγάλης χιλιομετρικής απόστασης και των νέων μέτρων για περιορισμό της πανδημίας δεν θα ήταν εφικτές. Το ηλεκτρονικό επισκεπτήριο έχει δώσει επίσης την δυνατότητα σε άπορους κρατούμενους, χωρίς οικονομική δυνατότητα αγοράς προπληρωμένων καρτών τηλεφωνικής επικοινωνίας, να επικοινωνήσουν δωρεάν με τους οικείους τους φαίνοντας πλέον να αποτελεί ένα σημαντικό θεσμό μέσα στο Κατάστημα που θα πρέπει να εξακολουθήσει να λειτουργεί και στο μέλλον.

Αποτέλεσμα: Για τους κρατούμενους του Κ.Κ. Κέρκυρας είναι πολύ σημαντική η παροχή πρωτοβάθμιων παροχών υγείας στο Ιατρείο της φυλακής. Για τους κρατούμενους με προβλήματα υγείας είναι πάρα πολύ σημαντική η παροχή υπηρεσιών υγείας.

Συμπεράσματα και προτάσεις: Ο παράγοντας των παροχών υγείας σύμφωνα με τις απαντήσεις που εδόθησαν στο ερωτηματολόγιο αναδεικνύεται ως πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας διαβίωσης για τους ερωτηθέντες κρατούμενους όπως ο θεσμός της άδειας, η τοποθέτηση σε εργασία και η παρακολούθηση του σχολείου. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων αυτών ήρθαν ουσιαστικά να επιβεβαιώσουν την υπόθεση για την σημαντικότητα του παράγοντα «παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας στο Κ. Κ. Κέρκυρας.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι, η ανάγκη για παροχές πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στις φυλακές Κέρκυρας είναι ιδιαίτερα αυξημένη λόγω των σημαντικών προβλημάτων υγείας που αντιμετωπίζει ένα σημαντικό ποσοστό ασθενών κρατουμένων. Στο Κ. Κ. Κέρκυρας, όπως και στα περισσότερα καταστήματα κράτησης στην Ελλάδα δεν υπηρετούν νοσηλευτές και εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό με αποτέλεσμα οι μεταγωγές για ιατρικούς λόγους στο Γ.Ν.Ν. Κέρκυρας να είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο. Στις θετικές πρωτοβουλίες τις κεντρικής διοίκησης θα μπορούσε να συμπεριληφθεί η ανάπτυξη συνεργασίας με την μονάδα απεξάρτησης «Διάπλους» της ψυχιατρικής κλινικής Κέρκυρας και την λειτουργία συμβουλευτικής μονάδας κρατουμένων (Δράσεις Υπουργείου, 2017:27). Ακόμη, προς την θετική κατεύθυνση είναι το πρόσφατο νομοθετικό ψήφισμα για την Ιατρική φροντίδα των κρατουμένων που προβλέπει την επί εικοσιτετραώρου κάλυψη των ιατρικών αναγκών που προκύπτουν με επισκέψεις εξωτερικών Ιατρών ειδικότερα εάν στο κατάστημα κράτησης δεν υπηρετεί μόνιμο προσωπικό. Σε αυτή την περίπτωση η κατ' επίσκεψη αμοιβή των Ιατρών θα πραγματοποιείται από τον ίδιο τον Διευθυντή¹⁵. Για τους κρατούμενους της φυλακής Κέρκυρας αλλά και για το προσωπικό της φυλακής θα ήταν πολύ σημαντική η πρόσληψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, η πρόσληψη ή η σύμβαση με ιατρούς διαφορετικών ειδικοτήτων και η απόκτηση κατάλληλου ιατρικού εξοπλισμού έτσι ώστε να αποφεύγονται οι συχνές μεταγωγές από και προς το Γ.Ν.Ν. Κέρκυρας. Η κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για όλους ανεξαιρέτως τους κρατούμενους ανεξάρτητα, αν έχουν Α.Μ.Κ.Α, είναι μια ακόμη σημαντική παράμετρος απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης

¹⁵ Νόμος υπ' αριθμόν 4760, μέρος Α', άρθρο 1, παράγραφος 3. *Ρυθμίσεις Σωφρονιστικής Υπηρεσίας*, (ΦΕΚ 247/11-02-2020).

Αποτέλεσμα: Για τους παράγοντες ‘θρήσκευμα’ και ‘διαπραχθέν αδίκημα’, υπερείχαν τα αρνητικά ποσοστά των απαντήσεων. Για τον παράγοντα ‘εθνοτική καταγωγή’ οι απαντήσεις ήταν μοιρασμένες.

Συμπεράσματα και προτάσεις: Ειδικότερα για τον παράγοντα ‘θρήσκευμα’ δεν επιβεβαιώθηκε η αρχική υπόθεση που αφορούσε την σημαντικότητα του καθώς από τα αποτελέσματα της έρευνας δεν προέκυψαν σημαντικές στατιστικές διαφοροποιήσεις. Σε αντίθεση για παράδειγμα τις Αμερικανικές φυλακές όπου έχουν παρατηρηθεί έντονα φαινόμενα βίας, οφειλόμενα στον θρησκευτικό φανατισμό και τον διαχωρισμό των θρησκευτικών ομάδων, στο Κ. Κ. Κέρκυρας η πίστη σε κάποιο θρησκευτικό δόγμα δεν φαίνεται να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τους κρατούμενους. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διαφορετικούς λόγους. Στις φυλακές Κέρκυρας η πίστη των μουσουλμάνων της φυλακής δεν φαίνεται να συνδυάζεται με την αντίσταση εναντίων των αρχών και του προσωπικού. Ο διαχωρισμός τους σε ξεχωριστές ακτίνες, ο σεβασμός των υπαλλήλων στις θρησκευτικές πεποιθήσεις των κρατουμένων, η μη παρουσία εκπροσώπων για παράδειγμα της ισλαμικής θρησκείας, η μη παρουσία ισχυρών και χαρισματικών κρατουμένων που θα μπορούσαν να ηγηθούν μιας τέτοιας προσπάθειας, η οικονομική βοήθεια που παρέχουν σε όλους ανεξαιρέτως τους κρατούμενους κάποιες θρησκευτικές κοινότητες και οργανώσεις όπως η «Οσία Ξένη», ο «Ονήσιμος» και οι Ενορίες της Ιεράς Μητρόπολης Κέρκυρας, ίσως να είναι εκ των βασικότερων αιτιών για τις οποίες δεν έχουν παρατηρηθεί φαινόμενα θρησκευτικού εξτρεμισμού.

Το αποτέλεσμα της έρευνας επίσης δεν επιβεβαιώνει την αρχική υπόθεση για την μεγάλη σημαντικότητα του παράγοντα του «διαπραχθέντος αδικήματος» μέσα στην φυλακή. Η μόνη εξαίρεση που θα μπορούσε να αναφερθεί είναι το αδίκημα της προσβολής της γενετήσιας ελευθερίας. Όπως αναφέρει ο κρατούμενος (ν.67) «όλα τα αδικήματα είναι ίδια εκτός των βιαστών που δεν συγχωρούνται» θέλοντας με αυτή την πρόταση να περιγράψει ότι, η διάπραξη τέτοιων αδικημάτων δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ή να γίνει αποδεκτή στις φυλακές. Σε αυτή την περίπτωση θα ήταν προτιμότερο να μην πραγματοποιούνται μεταγωγές στο Κ. Κ. Κέρκυρας, κρατουμένων, που εκτίουν ποινή για το ποινικό αδίκημα του βιασμού.

Επίσης από τα μοιρασμένα αποτελέσματα των απαντήσεων για τον παράγοντα «εθνοτική καταγωγή» και ειδικότερα, για τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την αντιπαραβολή με την διχοτομική ερώτηση που αφορούσε το καθεστώς των αδειών, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, ο παράγοντας αυτός δεν φαίνεται να είναι τόσο

σημαντικός στις αντιλήψεις μεγάλης μερίδας των κρατουμένων ειδικότερα όταν λογίζεται ως σημαντικός παράγοντας για την λήψη αδειών, αποκλείοντας με αυτό, το αποτέλεσμα το ενδεχόμενο εθνοφυλετικής μεροληψίας στις αποφάσεις του προσωπικού για την χορήγηση αδειών στους κρατούμενους.

Αποτέλεσμα: Οι παράγοντες «ακτίνα διαμονής», «συγκατοίκηση στο κελί» «η καλή γνώση της Ελληνικής γλώσσας» φαίνεται να είναι σημαντικοί παράγοντες για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων κρατουμένων κάτι όμως που δεν μπορεί να αποδειχθεί από την διενέργεια των στατιστικών μας ελέγχων ή από την αντιπαραβολή τους με τις απαντήσεις στις προτεινόμενες διχοτομικές ερωτήσεις και τις καταστάσεις που προκύπτουν από αυτές. Τα ποσοστά των απαντήσεων είχαν αυξημένα ποσοστά θετικής φόρτισης. Για τον παράγοντα «γνώση άλλων γλωσσών» οι απαντήσεις των κρατουμένων ήταν απόλυτα μοιρασμένες.

Συμπεράσματα και προτάσεις: Για τους παράγοντες «καλή γνώση της Ελληνικής γλώσσας» και «γνώση άλλων γλωσσών» αξίζει να αναφερθούν τα εξής: Η υψηλή σημασία που έχει η Ελληνική γλώσσα για τους κρατούμενους αποδεικνύεται από τα υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων και θα μπορούσε να δικαιολογηθεί λόγω του υψηλού κύρους που τυγχάνει σε σχέση με τις άλλες γλώσσες. Στο αντίποδα η χρήση ή η γνώση άλλων γλωσσών μπορεί να μην ευνοείται τόσο λόγω της διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου, της απομόνωσης των εθνοτικών και κατ' επέκταση γλωσσικών ομάδων αλλά και λόγω του υψηλού βαθμού διαφορετικότητας των ομιλούμενων γλωσσών και πολιτισμών (για παράδειγμα αλβανικά με αραβικά) γι' αυτό τον λόγο και οι απαντήσεις των κρατουμένων ήταν απόλυτα μοιρασμένες. Επίσης, η πολυγλωσσία που διακρίνει την μικροκοινωνία των φυλακών Κέρκυρας θα μπορούσε να ευνοεί την χρήση της Ελληνικής, στις περισσότερες περιστάσεις επικοινωνίας, ως Lingua franca. Σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO, Lingua franca είναι "η γλώσσα που χρησιμοποιείται από ανθρώπους με διαφορετικές μητρικές γλώσσες προκειμένου να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ τους" (Wardhaugh, 1992:56 στο ό.π:123). Το εάν η κυριαρχία και διάδοση της ελληνικής γλώσσας σχετίζεται ταυτόχρονα με την υποχώρηση άλλων γλωσσών η και με το δανεισμό λέξεων από άλλους κώδικες είναι εξίσου ένα σημαντικό ζήτημα που θα μπορούσε να διερευνηθεί. Η Ελληνική γλώσσα λειτουργεί, σε αυτή την περίπτωση, ως βασικό μέσο επικοινωνίας μεταξύ αλλόγλωσσων κρατουμένων. Ακόμη, σύμφωνα με τον Hudson, συχνά αποδίδονται

στα άτομα διαφορετικοί βαθμοί ευφυΐας, χιούμορ, καλοσύνης ανάλογα με τον τρόπο που μιλάνε. Κατά συνέπεια τα άτομα που χρησιμοποιούν την πρότυπη γλώσσα (στην περίπτωση των φυλακών Κέρκυρας τα Ελληνικά) και τον κώδικα επικοινωνίας των κρατουμένων, τον σωστό για μία κοινωνία τρόπο ομιλίας, είναι πολύ πιθανό να θεωρείται ότι έχουν όποιο χαρακτηριστικό λογίζεται ως καλό και αξιοσέβαστο στην κοινωνία αυτή, όπως παιδεία, ευφυΐα, αγωγή κ.τ.λ. (Hudson,1980:193-194 στο Αρχάκης και Κονδύλη, 2011:153). Επίσης είναι σημαντικό να έχουμε πάντα κατά νου ότι η γλώσσα δεν είναι αθώα καθώς πολυάριθμες πληροφορίες και ιδεολογικά μηνύματα περιέχονται στις λέξεις ακόμη και στις πιο απλές εκφράσεις. Η Φραγκουδάκη (1987:23-24) μας βοηθάει να κατανοήσουμε αυτή την λειτουργία της γλώσσας παραθέτοντας μας το παράδειγμα του ρήματος ‘διατάζω’. Διατάζω σημαίνει δίνω εντολή στην προστακτική. Στην περίπτωση των φυλακών διατάζοντας για παράδειγμα έναν υπάλληλο των φυλακών ή έναν συγκρατούμενο συνάμα κάνω πολλές πρόσθετες στην κυριολεκτική αυτή σημασία πράξεις: μετατρέπω την σχέση μου με τον δέκτη σε σχέση ιεραρχίας και ακόμη δηλώνω το παραπανίσιο δικαίωμα μου και κοινοποιώ την δύναμη μου. Ακόμη έχει διαπιστωθεί ότι ένας σημαντικός παράγοντας που σχετίζεται με την διατήρηση ή την υποχώρηση μιας γλώσσας είναι οι αξίες και οι αξιολογήσεις που κάνει μία γλωσσική κοινότητα (ό.π:131). Όπως και να έχει η υποχώρηση που συχνά παρατηρείται στη γλώσσα του μετανάστη, ανεξάρτητα από το πόσο γρήγορα θα συντελεστεί, έχει έναν αναπόφευκτα ‘τραυματικό’ χαρακτήρα, καθώς για να επιβιώσει καλείται συχνότατα να απεμπολήσει την ταυτότητα του, να προδώσει ένα ‘κομμάτι της ιστορίας’ που έχει να κάνει με την σχέση του με την μητρική του γλώσσα. (Αμπατζόγλου, 2001:101 στο ό. π.).

Ακόμη, για τα αποτελέσματα που αφορούσαν τους παράγοντες της «συγκατοίκησης στο κελί» και την «διαμονή σε συγκεκριμένη ακτίνα», ο ξεχωριστός χωροταξικός σχεδιασμός των Φυλακών Κέρκυρας, σε σχέση με άλλα καταστήματα κράτησης στην Ελλάδα, ίσως θα μπορούσε να δικαιολογήσει τα ερευνητικά αποτελέσματα. Οι φυλακές της Κέρκυρας σχηματίζουν ένα τροχό με δέκα αυτόνομες ακτίνες που χωροταξικά δεν διαφέρουν μεταξύ τους. Ο σχεδιασμός αυτός επιτρέπει τον καλύτερο έλεγχο από τους υπαλλήλους καθώς οι κρατούμενοι απομονώνονται σε διαφορετικούς χώρους. Οι απαντήσεις σχετικά με την σημαντικότητα αυτών των παραγόντων ήταν μοιρασμένες στην θετική και αρνητική πλευρά της κλίμακας με μία μικρή υπεροχή προς τις θετικές απαντήσεις. Αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να οφείλεται

στο γεγονός ότι οι κρατούμενοι δεν θεωρούν τους συγκεκριμένους παράγοντες διαβίωσης τόσο σημαντικούς σε σχέση με άλλους παράγοντες που αναφέρθηκαν στο ερωτηματολόγιο.

(Η σημαντικότητα των παραγόντων «καλή σχέση με το προσωπικό των φυλακών» και «καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών» και ακολούθως τα συμπεράσματα στα οποία οδήγησε η έρευνα θα αναλυθούν εμπειριστωμένα απαντώντας στο δεύτερο και τρίτο ερευνητικό ερώτημα)

5.2 Συμπεράσματα και προτάσεις για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα

Αποτέλεσμα: *Η καλή σχέση με το προσωπικό έχει μεγάλη σημασία για την πλειοψηφία των ερωτηθέντων κρατουμένων. Η σχέση αυτή έχει μεγάλη βαρύτητα για τους κρατούμενους που παίρνουν ή δεν παίρνουν άδειες, παρακολουθούν ή δεν παρακολουθούν το σχολείο και δέχονται ή δεν δέχονται επισκεπτήρια.*

Συμπεράσματα και προτάσεις: Τα αποτελέσματα αυτά δίνουν απάντηση στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα. Ο παράγοντας «καλή σχέση με το προσωπικό» φαίνεται να είναι πολύ σημαντικός για την πλειοψηφία των κρατουμένων. Πέρα από τις έρευνες που επιχειρούν να ανιχνεύσουν διάφορες πλευρές των σχέσεων ανάμεσα στο προσωπικό και τους κρατούμενους, το ζήτημα του πώς οι ίδιοι οι κρατούμενοι αντιμετωπίζουν το προσωπικό στην καθημερινότητά τους και πως οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι αντιμετωπίζουν τους κρατούμενους, παραμένει ανοιχτό. Άλλωστε, οι στάσεις των κρατουμένων απέναντι στο προσωπικό δεν είναι πάγιες και άκαμπτες όπως και οι στάσεις του προσωπικού απέναντι στους κρατούμενους. Μερικοί σημαντικοί ρυθμιστικοί παράγοντες των σχέσεων φυλακτικού προσωπικού και φυλακισμένων είναι η εναλλαγή των σχέσεων εξουσίας, η ιεραρχική δομή της εξουσίας, ο διαρκής αγώνας για επικράτηση, η διαφορετικότητα των προσωπικοτήτων των υπαλλήλων και των κρατουμένων και το μέγεθος της φυλακής και ο χωροταξικός σχεδιασμός που επιτρέπει ένα είδος «δυναμικής φύλαξης» βασιζόμενη στις καλές σχέσεις του προσωπικού με τους κρατούμενους.

Εξίσου σημαντικό είναι να παρατεθούν κάποια στοιχεία που αφορούν την προβλεπόμενη λειτουργία ενός βασικού θεσμικού σωφρονιστικού οργάνου, του

Συμβουλίου της Φυλακής, που θα μπορούσαν, εν μέρει, να δικαιολογήσουν τα αποτελέσματα του υπό εξέταση ερευνητικού ερωτήματος.

Στις φυλακές Κέρκυρας η απουσία εδώ και μία τουλάχιστον δεκαετία μόνιμου κοινωνικού λειτουργού ή η προσωρινή πρόσληψη κοινωνικών λειτουργών χωρίς εμπειρία καθώς και η απουσία ειδικού επιστημονικού προσωπικού αλλοιώνει σημαντικά την σύνθεση του Συμβουλίου της Φυλακής. Η αντικατάσταση τους από υπαλλήλους του καταστήματος ανώτατης εκπαίδευσης (αν και προβλέπεται) δημιουργεί διαφορετικές ισορροπίες από εκείνες που προφανώς οι συντάκτες του Σωφρονιστικού Κώδικα είχαν ορίσει. Οι κρατούμενοι ίσως να αντιλαμβάνονται ότι, μία καλή σχέση με το προσωπικό της φυλακής, τον Διευθυντή/τρια, τον αρχιφύλακα και κάποιους υπαλλήλους μπορεί να παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην χορήγηση αδειών, στην παρακολούθηση του σχολείου και το καθεστώς των επισκεπτηρίων. Μία λύση στις υπερβολικά αυξημένες και εξειδικευμένες εργασιακές απαιτήσεις και την επιβάρυνση του φυλακτικού προσωπικού με αλλότρια καθήκοντα, θα μπορούσαν να είναι οι προσλήψεις εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού, για την απαραίτητη συμμετοχή τους στα Συμβούλια της Φυλακής, μαζί με την απαραίτητη συνδρομή, για τα διάφορα ζητήματα που προκύπτουν, του φυλακτικού και του διοικητικού προσωπικού των φυλακών, για την βελτίωση της άσκησης της Σωφρονιστικής Πολιτικής στο Κ. Κ. Κέρκυρας.

5.3 Συμπεράσματα και προτάσεις για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα

Αποτέλεσμα: Για τις κύριες εθνοτικές ομάδες (ελληνική, αλβανική, πακιστανική) που συμμετείχαν στην έρευνα, η καλή σχέση με ισχυρούς κρατούμενους, έχει διαφορετική βαρύτητα. Η ελληνική εθνοτική ομάδα βρίσκεται σε ένα ενδιάμεσο στάδιο ενώ για την αλβανική ομάδα η καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους φαίνεται να έχει μεγαλύτερη σημασία από ότι έχει για την αντίστοιχη πακιστανική.

Συμπεράσματα και προτάσεις: Το αποτέλεσμα αυτό ουσιαστικά δίνει απάντηση στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα επιβεβαιώνοντας την αρχική υπόθεση σχετικά με την διαφορετική βαρύτητα που έχει για τους κρατούμενους διαφορετικών εθνικοτήτων «η καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών Κέρκυρας». Στην μικροκοινωνία της φυλακής, ο ‘κώδικας των κρατουμένων’ διαμορφώνει ένα σύνολο σχέσεων, ρόλων, κανόνων, προτύπων και συμπεριφορών στους οποίους ο παράγοντας της εθνικότητας έχει σημαντική θέση (Χαΐδου, 2002). Τις περισσότερες φορές οι εθνοτικές ομάδες ταυτίζονται με αντίστοιχες εγκληματικές ομάδες (Αλβανική μαφία, Γεωργιανή μαφία κ.τ.λ.).

Η διαμόρφωση κοινωνικής ταυτότητας με βάση την εθνοτικότητα δημιουργεί από την μία πλευρά προϋποθέσεις για εθνοφυλετική μεροληψία, συγκρούσεις και διακρίσεις σε βάρος άλλων εθνοτικών ομάδων και από την άλλη, δίνει την δυνατότητα σε ένα κρατούμενο να ταυτιστεί μαζί της και να επικαρπωθεί της προστασίας των μελών της. Έτσι κι αλλιώς η ταυτότητα μιας ομάδας δεν μπορεί να οριστεί πάρα μόνο σε ένα σύστημα σχέσεων και αντιπαραθέσεων με τις ταυτότητες γειτονικών ομάδων (ό.π:180). Στην Ελλάδα η σχέση κάποιων εγκλείστων των φυλακών με το οργανωμένο έγκλημα είναι κάτι που πλέον ευρέως έχει γίνει κατανοητό ειδικά μετά από εξιχνιάσεις διαφόρων υποθέσεων και την δημοσίευση ειδικών εκθέσεων¹⁶. Σε κάθε φυλακή υπάρχουν οι ισχυροί και οι λιγότερο ισχυροί κρατούμενοι. Το ζήτημα που σίγουρα προκύπτει είναι σε τι βαθμό οι ισχυροί κρατούμενοι των φυλακών επηρεάζουν τους πιο αδύναμους κρατούμενους. Στο Κ. Κ Κέρκυρας δεν είναι όλοι οι κρατούμενοι οργανωμένοι σε εγκληματικές ομάδες και δεν έχουν όλες οι εγκληματικές ομάδες την ίδια οργάνωση και ισχύ. Για τις οργανωμένες ομάδες το μοντέλο διοίκησης τους είναι αρχηγοκεντρικό και ιεραρχικό. Το κάθε μέλος της ομάδας συμμορφώνεται μέσω της υποταγής του στις προσταγές

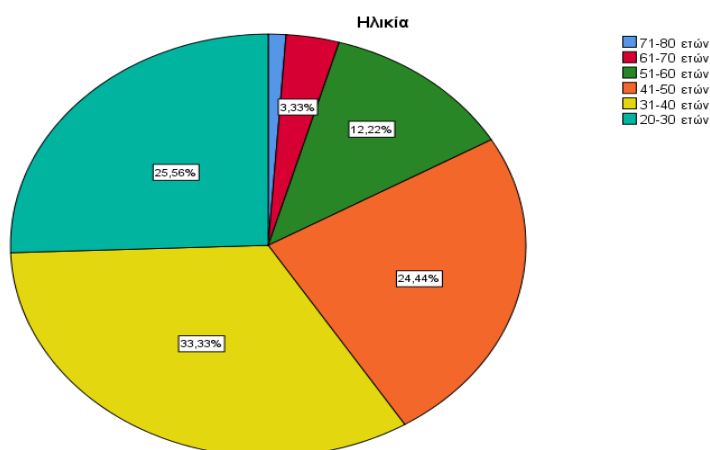
¹⁶ Σε έκθεση της Εθνικής Μονάδας Πληροφοριών/ Συντονιστικό όργανο Δίωξης Ναρκωτικών (2015:28), *Ετήσια Έκθεση για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα*, αναφέρεται ότι σε έξι συνολικά υποθέσεις ενεπλάκησαν έντεκα εγκλείστοι των φυλακών, οι οποίοι τέσσερις εξ αυτών ήταν ηγετικά στελέχη (τρεις υπήκοοι Αλβανίας και ένας ημεδαπός).

του αρχηγού. Έτσι για παράδειγμα ο τρόπος συμπεριφοράς των μελών της ακτίνας όπου διαμένουν οι Γεωργιανοί κρατούμενοι προς το προσωπικό των φυλακών πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες ενώ ο αρχηγός της ακτίνας είναι αυτός που επιτηρεί την τήρηση των κανόνων. Κάθε παρεκκλίνουσα συμπεριφορά τιμωρείται με την χρήση βίας ή και την αποπομπή του παραβάτη από την ομάδα

Ως πρόταση που απορρέει από τα αποτελέσματα της έρευνας θα ήταν πολύ σημαντικό οι ισχυροί κρατούμενοι των φυλακών να κρατούνται όλοι μαζί, σε διαφορετικό κατάστημα κράτησης από τους υπόλοιπους κρατούμενους, έτσι ώστε να ελαττωθεί η επιρροή τους στις φυλακές. Εξίσου σημαντική θα μπορούσε να είναι η έγκυρη αναφορά των υπαλλήλων της φυλακής τέτοιου είδους φαινομένων και η αλλαγή νοοτροπίας μέσω μίας στοχευόμενης εκπαίδευσης τους ενώ, κρίσιμη θα πρέπει να θεωρείται ή άμεση επέμβαση της κεντρικής διοίκησης σε θέματα εξάρτησης των αδύναμων κρατουμένων από συγκεκριμένες εγκληματικές ομάδες.

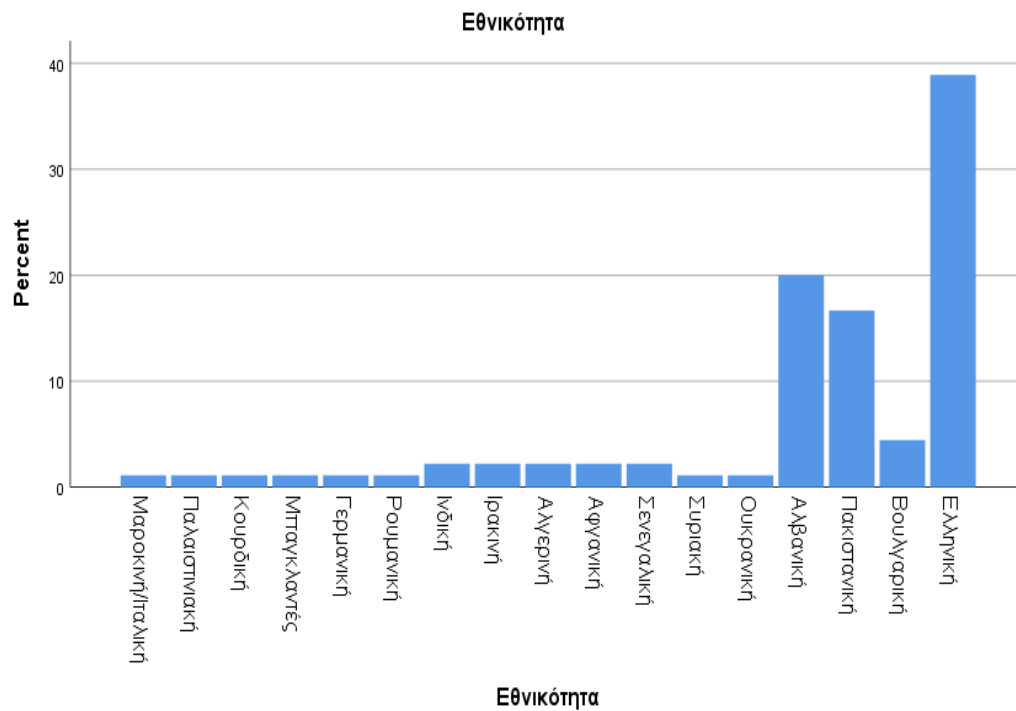
5.4 Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας

Από ένα συνολικό πληθυσμό 230 κρατουμένων του Κ. Κ. Κέρκυρας, τον Αύγουστο του 2020, στην έρευνα συμμετείχαν 90 άτομα διαφορετικών εθνικοτήτων, θρησκευτικών πεποιθήσεων και ηλικιών. Στο παρακάτω γράφημα (Εικ.19) παρουσιάζεται η κατανομή των συμμετεχόντων ανά ηλικιακή ομάδα:

Εικ.19

Σύμφωνα με το παραπάνω γράφημα οι ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων είναι μοιρασμένες μεταξύ της ηλικίας των 20 έως των 50 ετών. Ελάχιστοι ήταν οι συμμετέχοντες μεγαλύτερων ηλικιών.

Εικ.20

		Εθνικότητα			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μαροκινή/Ιταλική	1	,9	1,1	1,1
	Παλαιστινιακή	1	,9	1,1	2,2
	Κουρδική	1	,9	1,1	3,3
	Μπαγκλαντές	1	,9	1,1	4,4
	Γερμανική	1	,9	1,1	5,6
	Ρουμανική	1	,9	1,1	6,7
	Ινδική	2	1,9	2,2	8,9
	Ιρακινή	2	1,9	2,2	11,1
	Αλγερινή	2	1,9	2,2	13,3
	Αφγανική	2	1,9	2,2	15,6
	Σενεγαλική	2	1,9	2,2	17,8
	Συριακή	1	,9	1,1	18,9
	Ουκρανική	1	,9	1,1	20,0
	Αλβανική	18	16,8	20,0	40,0
	Πακιστανική	15	14,0	16,7	56,7
	Βουλγαρική	4	3,7	4,4	61,1
	Ελληνική	35	32,7	38,9	100,0
	Total	90	84,1	100,0	
Missing	System	17	15,9		
Total		107	100,0		

Εικ.21

Το σημαντικότερο συμπέρασμα στο οποίο θα μπορούσαμε να οδηγηθούμε μελετώντας τον παραπάνω πίνακα (Εικ.21) και το γράφημα εθνικότητας (Εικ. 20) είναι ότι, οι συμμετέχοντες είναι μοιρασμένοι μεταξύ αλλοδαπών και Ελλήνων και ότι οι τρεις πιο αντιπροσωπευτικές εθνοτικές ομάδες συμμετεχόντων είναι η Ελληνική η Αλβανική και η Πακιστανική που συμπληρώνονται από συμμετέχοντες άλλων εθνικοτήτων.

5.5 Οι περιορισμοί της έρευνας

Εκτός από την παράθεση και εξέταση των αποτελεσμάτων της έρευνας είναι εξίσου σημαντικό να αναφέρουμε είναι ότι, επειδή το δείγμα είναι σχετικά μικρό τα ευρήματα δεν μπορούν να οδηγήσουν σε γενικεύσεις συμπερασμάτων. Ωστόσο, το δείγμα είναι ικανοποιητικά αντιπροσωπευτικό όσον αφορά το συνολικό πληθυσμό των κρατουμένων του Κ. Κ. Κέρκυρας. Επίσης, θα πρέπει να έχουμε κατά νου, τις δυσκολίες που θα μπορούσε να αντιμετωπίσει ένας ερευνητής, για την διεξαγωγή οποιαδήποτε έρευνας σε ένα τόσο κλειστό περιβάλλον όπως η φυλακή για να πετύχει μεγαλύτερο δείγμα. Επιπλέον η συμμετοχή στην συγκεκριμένη έρευνα ήταν εθελοντική, με αποτέλεσμα κάποιοι κρατούμενοι να μην συμμετάσχουν. Η ακτίνα των σκληρών ποινικών Αλβανών (είκοσι συνολικά κρατούμενοι) δεν θέλησε να συμμετάσχει φέρνοντας αντιρρήσεις σχετικά με την σκοπιμότητα της ερώτησης για την σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών(παράγοντας 12) κάτι που μας διατυπώθηκε ευθέως σε προσωπική συζήτηση. Από την άλλη όμως αυτή τους η στάση ουσιαστικά επιβεβαίωσε την αρχική μας υπόθεση: ότι δηλαδή, ο ρόλος των σκληρών ποινικών κρατουμένων στις Φυλακές Κέρκυρας είναι αρκετά σημαντικός παράγοντας διαβίωσης. Ακόμη, από την ακτίνα των Γεωργιανών, Ρωσσόφωνων και Ελλήνων του Πόντου (περίπου 25 άτομα) επίσης συμμετείχε ένα πολύ μικρό δείγμα δείχνοντας μεγάλη καχυποψία για την έρευνα. Επιπλέον το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κάποιων κρατουμένων καθώς και η μη δυνατότητα καλού χειρισμού της Ελληνικής Γλώσσας δεν βοήθησε έτσι ώστε να συμπληρωθούν από όλους τα ερωτηματολόγια. Πολύ σημαντικός παράγοντας (θετικός για κάποιους λόγους ή αρνητικός για κάποιους άλλους) αφορούσε την πρώτη ιδιότητα του ερευνητή ο οποίος υπήρξε φύλακας για αρκετά χρόνια στο Κ.Κ. Κέρκυρας και ήταν γνωστός σε

αρκετούς κρατούμενους. Η χρήση ξενόγλωσσων ερωτηματολογίων όπως Γεωργιανά, Αλβανικά, Ούρντου, Βουλγαρικά θα μπορούσε ίσως να βοηθήσει σε μία καλύτερη αντιπροσώπευση και συμμετοχή των κρατουμένων σε μία αντίστοιχη έρευνα. Τέλος, η χρήση σταθμισμένων ερωτηματολογίων ή ο συνδυασμός της χρήσης ερωτηματολογίων και συνέντευξης από ένα εξωτερικό ερευνητή που θα μιλούσε στην μητρική γλώσσα των κρατουμένων, θα μπορούσε να αυξήσει την πιθανότητα σε μία ίσως αυξημένη συμμετοχή των κρατουμένων και κατ'επέκταση σε πιο έγκυρα αποτελέσματα.

5.6 Οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Για την καλύτερη κατανόηση των παραγόντων που διαμορφώνουν την ταυτότητα των κρατουμένων στην Φυλακή Κέρκυρας θα μπορούσε να ήταν χρήσιμη η αξιοποίηση σταθμισμένων ερωτηματολογίων, που έχουν ήδη δοκιμαστεί στην εγχώρια και διεθνή ερευνητική βιβλιογραφία.. Επίσης, θα μπορούσαν να επιπλέον να εξεταστούν επιπλέον παράγοντες όπως, τα ποσοστά υποτροπής σε πειθαρχικά παραπτώματα, συμμετοχής σε βίαια επεισόδια, η διάρκεια και ο τύπος εργασίας ή αποχώρησης από την εργασία, το ποσοστό μη επιστροφής από τις άδειες όπως και η κατανομή του ελεύθερου χρόνου μέσα στην φυλακή, το ποσοστό κρατουμένων που κάνουν χρήση ψυχοφαρμάκων ή ναρκωτικών ουσιών κ.τ.λ. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να συγκριθούν με αντίστοιχες έρευνες σε άλλα καταστήματα κράτησης, ανά την ελληνική επικράτεια, κλειστού ή ανοιχτού τύπου. Επιπλέον πολύ χρήσιμη θα μπορούσε να αποδειχθεί μία διαχρονική έρευνα (Gaes, 1994) έτσι ώστε να είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε καλύτερα την σύνθεση και την ποικιλία του πληθυσμού των φυλακών, να την συγκρίνουμε με προγενέστερες περιόδους και να μπορούμε έτσι κάθε φορά να προτείνουμε την χάραξη ειδικών και στοχευόμενων πολιτικών. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο Gaes, επανεκτιμώντας τα αποτελέσματα της ερευνητικής προσπάθειας που είχε κάνει το 1985, για το υπερπληθυσμό στις φυλακές και τις συνέπειες του, επανέλεγε τα ερευνητικά δεδομένα και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, κανένα από τα προηγούμενα συμπεράσματα στα οποία είχε καταλήξει δεν ήταν έγκυρα καθώς η αύξηση για παράδειγμα της βίας στις φυλακές μπορεί να μην συνδέονταν άμεσα με την αύξηση του πληθυσμού των κρατουμένων αλλά να οφείλονταν σε άλλους παράγοντες (ό. π.).

Επιπροσθέτως, θα μπορούσε να διεξαχθεί μία έρευνα σχετικά με την αυστηρότητα της φυλακής και πως την αντιλαμβάνονται οι ίδιοι οι κρατούμενοι (Crewe, 2011:525), με σκοπό τα αποτελέσματα να συγκριθούν με εκείνα άλλων φυλακών μεγαλύτερης ή μικρότερης χωρητικότητας ή ακόμη και διαφορετικού τύπου (π.χ. αγροτική φυλακή). Τέλος θα μπορούσε να ήταν χρήσιμη η διερεύνηση των ταυτοτήτων σε διαφορετικά τακτά χρονικά διαστήματα, για κάθε κρατούμενο ξεχωριστά, όπως για παράδειγμα στην έναρξη του εγκλεισμού μετά ύστερα από κάποιο εύλογο διάστημα και όταν θα είναι σε θέση πλέον να κάνει χρήση των ευεργετικών τακτικών αδειών.

Επίλογος

Αξιολογώντας τα στοιχεία που παρατέθηκαν, τα παραπάνω αποτελέσματα και συμπεράσματα της έρευνας αυτής, γίνεται πλέον αντιληπτό ότι, για την κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν την διαβίωση των κρατουμένων στο Κ.Κ. Κέρκυρας, απαιτείται μία εμπειριστατωμένη ανάλυση και διερεύνηση διαφόρων ζητημάτων. Δεν θα ήταν σίγουρα ορθό να αξιολογηθούν οι κρατούμενοι των φυλακών βασιζόμενοι μόνο στην συνήθη κατηγοριοποίηση του ατόμου στην γενικότερη κατηγορία του φυλακισμένου. Ο κρατούμενος που ανήκει στην μικροκοινωνία των φυλακών Κέρκυρας έχει ξεχωριστές ανησυχίες και προβλήματα που προσπαθεί να καταπραΰνει με διάφορους τρόπους. Οι ανάγκες των κρατουμένων διαφέρουν αρκετά σε σχέση με το παρελθόν όπως διαφέρει σημαντικά και η σύσταση του έγκλειστου πληθυσμού. Για παράδειγμα σε ένα πολυπολιτισμικό και ιδιαίτερο χωροταξικό περιβάλλον όπως αυτό πολύ σημαντική παράμετρος παραμένουν οι σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ κρατουμένων και εθνικής ομάδας και κρατουμένων-υπαλλήλων. Με την ερευνητική μας εργασία αναδείχθηκε ότι, η ταυτότητα της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων στην έρευνα κρατούμενων των φυλακών Κέρκυρας, μπορεί να επηρεάζεται θετικότερα από παράγοντες όπως η παρακολούθηση του σχολείου, τις άδειες, τα επισκεπτήρια, την παροχή υπηρεσιών υγείας, το καθεστώς εργασίας, την εθνικότητα, την καλή σχέση με το προσωπικό, την σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους, την οικονομική κατάσταση, την γνώση της Ελληνικής γλώσσας και λιγότερο από παράγοντες όπως το θρήσκευμα και το διαπραχθέν αδίκημα. Για τους παράγοντες της εθνικότητας και της γνώσης άλλων γλωσσών οι απαντήσεις των κρατουμένων ήταν μοιρασμένες. Επιπρόσθετα

προβλήθηκαν θέματα όπως η έλλειψη επιστημονικού και ιατρικού προσωπικού, ο σημαντικός ρόλο κάποιων θεσμικών οργάνων όπως το Συμβούλιο της φυλακής, τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν οι κρατούμενοι, τα προβλήματα που προκύπτουν από την μόλυνση Covid-19, η μεγαλύτερη εξάρτηση κάποιων εθνοτικών ομάδων σε σχέση με κάποιες άλλες από τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών, η διαφορετικότητα των θέσεων εργασίας στις φυλακές, η ανάγκη επισκέψεων από συγγενείς και φίλους των κρατουμένων, τα οικονομικά ζητήματα, την χρήση της Ελληνικής Γλώσσας ως Lingua Franca, η σημαντικότητα του θεσμού του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας του Κ.Κ. Κέρκυρας.

Συμπερασματικά λοιπόν, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων είναι εφικτό να προκύψει από την εξέταση των αντιλήψεων των κρατουμένων, για τα κύρια ζητήματα που τους απασχολούν σε συνδυασμό με την σύντομη θέληση της πολιτείας να επέμβει ενισχύοντας κάποιους υφιστάμενους θεσμούς οι οποίοι κατέχουν ένα σημαντικό ρόλο στην διαβίωση των κρατουμένων. Η συγκρότηση ταυτοτήτων με θετικά χαρακτηριστικά θα μπορούσε να αποτελέσει στο μέλλον μία από τις πιο σημαντικότερες προκλήσεις της κοινωνίας μας από την στιγμή που ο πληθυσμός των φυλακών συνεχώς αυξάνεται.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αλοσκόφης, Ουίλιαμ, (2010), *Ο άτυπος κώδικας συμπεριφοράς των κρατουμένων-Στρατηγικές επιβίωσης στη σύγχρονη φυλακή*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή

Αλοσκόφης, Ουίλιαμ, (2006), *Το Αλφαβητάρι του κρατούμενου, Δικαιώματα και υποχρεώσεις*, Εθνικό Τυπογραφείο.

Ανδρίτσου, Αγγελική, Δασκαλάκη, Καλλιρόη, Κατσουγιάννη, Κλέα, Παπαδοπούλου, Παναγιώτα, Σινόπουλος, Παναγιώτης, Τσαμπαρλή, Δήμητρα, Φρονίμου, Έμμη, (1988), *Ο θεσμός της φυλακής στην Ελλάδα*, Προκαταρκτική Έκθεση της Ερευνητικής ομάδας Εγκληματολογίας του Ελληνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.

Αραβαντινός Αντώνης, (2009), *Μέτρα Ασφαλείας και Διαχείρισης Κρίσεων*, (Εισαγωγική Σχολή Σωφρονιστικών Υπαλλήλων 2010), Κορυδαλλός.

Αρχάκης, Αργύρης και Κονδύλη Μαριάννα, 2011, *Εισαγωγή σε ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας*, Τρίτη Έκδοση, Εκδόσεις Νήσος.

Γαλανού, Μαρία Ανδρ., (2011), *Σωφρονιστική μεταχείριση και δικαιώματα των τελούντων υπό κράτηση προσώπων*, Εκδόσεις Σακκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

Γάτση Παναγιώτα, (2009/0), *Θέματα ταυτότητας και γλώσσας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Η περίπτωση του Αμίν Μααλούφ*, Διπλωματική εργασία, Ελληνογαλλικό Μεταπτυχιακό.

Coyle, Andrew, (2012), *Η διοίκηση των φυλακών μία θεώρηση υπό το πρίσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*, Εκδόσεις Α.Ν. Σάκκουλας

Δημητρούλη, Κ, Ρηγούτσου, Ε, (2017), *Η Εκπαίδευση στην Φυλακή-Οδηγός για τους Εκπαιδευτές Σ.Δ.Ε*, Γενική Γραμματεία Δια βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Δρόσου, Ξένη-Ιωάννα, (2016), *Η μικροκοινωνία των φυλακών και ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος*, Σχολή Κοινωνικών και Επιστημών και Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Εθνικό αρχείο Διδακτορικών Διατριβών, Αθήνα.

Θεμελή, Όλγα, (2011), *Συμβουλευτική και ανάπτυξη μεθόδων προσέγγισης και διαμεσολάβησης, Πρόγραμμα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης προσωπικού καταστημάτων κράτησης*, Έργον ΚΕΚ-Integration ΚΕΚ-Εταιρεία Μελέτης των επιστημών του ανθρώπου, Αθήνα

Κρεμμύδας, Ανδρέας, (2006), *Δυσκολίες και προοπτικές στην κοινωνική ένταξη αποφυλακισμένων τοξικοεξαρτημένων ατόμων*, Εξαρτήσεις, Επιστημονική Περιοδική Έκδοση για θέματα εξαρτήσεων, Ειδικό αφιέρωμα χρήση ουσιών+φυλακή, τεύχος 10.

Κωνσταντινίδου, Όλγα, (2014), *Η κατασκευή της ταυτότητας κρατουμένων ανδρών κατά την διάρκεια του εγκλεισμού μέσα από την φωτογραφία*, Διπλωματική Εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας.

Λαμπροπούλου, Έφη, (2017), *Εξελίξεις της Εγκληματικότητας, του πληθυσμού των κρατουμένων και το κόστος των ελληνικών φυλακών*, τρίτο τεύχος, The art of crime.

Λιάργκοβας, Παναγιώτης, Δερμάτης, Ζαχαρίας, Κομνηνός, Δημήτριος, (2018), *Μεθοδολογία της Έρευνας και Συγγραφή Επιστημονικών Εργασιών*, Εκδόσεις Τζιόλα.

Maerkl, Chr, Αποστολοπούλου, Α., Βουτσινάς, Θ., Γιοβανόγλου, Σ., Μαρκου, Ε., Πόγκα, Α., Σκάγκου, Μ., (2019) *Στρατηγικό σχέδιο για το σωφρονιστικό σύστημα 2018-2020*, Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εθνικό Τυπογραφείο

Μπαμπασίκας, Κων/νος, (2013), *Τρόφιμοι σε ελληνικές φυλακές και συμπεριφορά, ο ρόλος του θεσμικού, ψυχοκοινωνικού και χωρικού πλαισίου*, Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Τομέας Περιβαλλοντικής Ψυχολογίας, Θεσσαλονίκη, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Διδακτορικών Διατριβών

Τόγκας, Κων/νος, (2014), *Σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής (ΣΥΠΖ) των κρατουμένων-Βιβλιογραφική ανασκόπηση*, Research Gate.

Παπαδοπούλου, Π., (1988), *Γλώσσα και φυλακή. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 68(68), 163-203. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.849>

Φραγκουδάκη, Άννα,(1987), *Γλώσσα και ιδεολογία- Κοινωνιολογική προσέγγιση της Ελληνικής Γλώσσας*, Εκδόσεις Οδυσσέας

Χαϊδου, Άνθοζωή, (2002), *Το Σωφρονιστικό σύστημα-Ζητήματα Θεωρίας και Πρακτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη., Αθήνα.

Χαχάμης, Θωμάς, (2016), *Η ορθολογικότητα σε καθεστώς εγκλεισμού: Μελέτη Περίπτωσης, υπάρχει ο Homo economicus στην φυλακή; Διπλωματική Εργασία*, Οικονομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Arsovska, Jana (2014), *The ‘G-Local’ Dimension of Albanian Organized Crime: Mafias, Strategic Migration and State Repression*, Springer Science+Business Media Dordecht, pp. 205-223.

Bhopal, R, (2004) *Glossary of terms relating to ethnicity and race: for reflection and debate*, Journal of Epidemiology and Community Health, 58:441-445.

Boduszek, Daniel, Adamson, Gary, Shevlin, Mark, Mallet, John, Hyland, Philip, (2012), *‘The role of Self- Esteem, Family and criminal Friends’*, Springer Science and+ Business Media, LLC.

Cameron, James E, (2004), *A-three factor model of social identity*, Self and Identity, Volume 3, Issue 3, p.p.239-262.

Chatsipoulidis, Nikos, (2015), *Kanoun, The unwritten Law*, στο <https://www.slideshare.net/NickChatzipoulidis/kanoun-the-albanian-unwritten-law>, πρόσβαση 13/12/2020.

Cheliotis, Leonidas, K., (2005), *The prison furlough programme in Greece, Findings from a research project in the Male Prison of Korydallos*, Institute of Criminology, PunSoc 7 (2):201-215, University of Cambridge, UK.

Chen, Guo Ming and Starosta William J., (1996), *Intercultural Communication Competence: A synthesis.*, Communication Year Book, 19:353-384.

Crafts, Nicholas, (2004), *Globalisation and Economy Growth: A historical Perspective*, The World Economy, Volume 27, 1:45-58.

Crewe, Ben, (2011), *Depth, weight, tightness: Revisiting the pains of imprisonment*, Punishment and Society 13(5):509-525, Sage

De Giorgi, Alessandro, (2013) *Prisons and social structures in late-capitalist societies*, pp: 25-43 στο www.academia.edu.com, πρόσβαση 16/12/20

Haasen, Sophie, Wangmo, Tenzin, Elger, Bernice, S., (2017), *Identity as an older prisoners: Findings from a qualitative study in Switzerland*, Springer European Journal of Ageing.

Hamm, Mark, (2012), *Prisoner Radicalization in the United States*, Prison Service Journal, N.203.

Ireland, Jane, L., (2002), *Bullying among prisoners: Evidence, Research and Intervention Strategies*, Psychology Press.

Gaes, Gerald G. (1994) *Prison Crowding Research Reexamined*, Federal Bureau of Prisons Revised. The Prison Journal 74(3):329-363, στο https://www.researchgate.net/publication/252737750_Prison_Crowding_Research_Reexamined, πρόσβαση 15/12/20.

Goffman, Erving, (1961, 1990), *Asylums, Essays on the social situation of the mental patients and their inmates*, Anchor Books

Goodman Benny, (2013), *Erving Goffman and the total institution*, Nurse Education Today, 33:81-82.

Griffiths, EV., Willis, J., Spark, MJ., (2012), *A systematic review of psychotropic drug prescribing for prisoners*, Aust N Z J Psychiatry, 46(5):407-421.

Giddens, Antony, (1991), *Modernity and Self identity*(*τρίτο κεφάλαιο*), *Self and Society in the Late Modern Age*, Stanford University Press, Stanford, California

Koulouris, Nickolaos. K., Aloskofis, William, (2013/9), *Prison Conditions in Greece*, European Prison Observatory, Antigone Edizioni, Rome.

Liebling, Alison and Straub, Christina, (2012), *Identity Challenges and the Risks of Radicalization in High Security Custody*, Prison Service Journal, n.203

Maalouf, Amin, (2001), *In the name of identity*, Penguin Books, U.S.A.

Maddoni, Paolo, (2015), «*Il mio paesano*» *Identita e comunita' del detenuto straniero nelle carceri Italiane, La casa di reclusione di porto Azzuro*, Rassegna Penitenziaria e Criminologica n.2.

McCarthy, Daniel, Brunton-Smith, Ian, (2017/9), *Prisoner Family ties during imprisonment: reassessing resettlement outcomes and the role of visitation*, Prison Service Journal n.233:23-27.

Moran, Dominique, Jewkes, Yvonne, (2015/2), *Linking the carceral and the punitive state: A review of research on prison architecture, design, technology and the lived experience of carceral space*, Colin Armand “Annales de Geographie” n.2:163-184.

Neuber, Anke, (2011), *Understanding violence in the Society of Captives': Sykes meets Bourdieu in Prison*, The Harvard Journal, Vol.50, n.1

Nichols, Helen, (2017), *Encouragment, Discouragment and Connection: The role of Relationships in Prison Education Experiences*, Prison Service Journal, n. 233:4-10.

Obintsov, Vladimir, (2013), *The Scope of Activities of Georgian Organized Crime Groups*, στο <https://journal-neo.org/2013/09/12/rus-o-razmahe-deyatel-nosti-gruzinskih-opg/>, πρόσβαση 14/12/2020.

Phillips, Coretta, (2007), *Etnicity, identity and community cohesion in prison*, LSE Research on line: June 2010, <http://eprints.lse.ac.uk/3174/>

Rowe, Abigail, (2014), *Situating the Self in Prison Research: Power, Identity, and Epistemology*, Qualitative inquiry, 20(4): 404-416

Scott, David, (2012), *Guarding the Ghosts of time: Working personalities and the prison officer-prisoner relationship*, Prison Service Journal, n. 201:18-21.

Scott, David, Flynn, Nick, (2014), *Prisons and Punishment, The essentials*, Second Edition, Sage.

Sloan, Jennifer, (2012/05), *Cleanliness, spaces and Masculine Identity in an adult male prison*, στο Prison Service Journal', n. 201.

South, Catherine, R. and Wood, Jane, Dr., (2006), *Bullying in Prisons: the Importance of Perceived Social Status and Moral Disengagement*, Prisonization, Aggressive Behavior, 32:490-501, Department of Psychology, University of Kent, Canterbury, United Kingdom.

Stevens, Alisa, (2011), *A very decent nick: Ethical treatment in prison-based democratic therapeutic communities*, Journal of Forensic Psychology Practice

Stevens, Alisa, (2012), *'I am the person now I was always meant to be': Identity reconstruction and narrative reframing in therapeutic community prisons*, Criminology and Criminal Justice, 12(5):527-547.

Suang, Liu, Zala, Volcic, Cindy, Gallois, (2018), *Εισαγωγή στην Διαπολιτισμική Επικοινωνία –Παγκόσμιοι Πολιτισμοί και πλαίσια*, εκδόσεις Gutenberg, Θεσσαλονίκη

Sykes, Gresham, M., (1958, 2007) *The society of Captives, A Study of a maximum Security prison*, Princeton University Press.

Tajfel, Henry, (1982), *Social psychology of intergroup relations*, Annual Review Psychology, 33:1-39 στο www.annualreviews.org/ online πρόσβαση 14/12/2020.

Tolson, A. (1977), *The limits of masculinity*, Tavistock Publications limited, London.

Williamson Carrie E., (2007). Sykes, G.M. *The society of captives: A study of a Maximum Security Prison*, NJ. Princeton University Press, 156 pp.

Άλλες πηγές

Βιβλιοθήκη/Πανεπιστήμιο Πειραιώς, *Μεθοδολογία της Έρευνας, Σχεδιασμός Έρευνας, Είδη έρευνας, Σκοπός Είδος έρευνας* στο https://www.lib.unipi.gr/files/Stratigikes_Anazitisis_Pliroforiakon_Pigon/1.Μεθοδολογία της Έρευνας.pdf, πρόσβαση στις 29/10/20

CPT, (2009/9), *Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, Council of Europe, CPT/Inf (2010) 33 στο <https://www.coe.int/en/web/cpt/greece> πρόσβαση στις 29/10/2020.

CPT, (2009/9), *Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, Council of Europe, CPT/Inf (2010) 34 στο <https://www.coe.int/en/web/cpt/greece> πρόσβαση 25/12/20

CPT, (2019), *Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* Council of Europe, CPT/Inf (2020) 15, στο <https://www.coe.int/en/web/cpt/greece> πρόσβαση 20/12/20.

Human Rights Commission of Pakistan στο <http://hrcp-web.org/hrcpweb/death-penalty-offences/>, πρόσβαση 13/12/20

Criminal code of the Republic of Albania στο <http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/08/Criminal-Code-11-06-2015-EN.pdf>, πρόσβαση 13/12/20

Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, (2019), *Έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2018*, Αθήνα, στο http://www.astynomia.gr/images/stories/2019/files19/201ekthesi_organomenou_egklimatos.pdf, πρόσβαση 13/12/2020.

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης, ΥΑ 58819/7 στο <http://www.dsanet.gr> > [Epikairothta](#) > [Nomothesia](#).

Έκθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, (2017), *Δράσεις Υπουργείου*, στο https://www.ministryofjustice.gr/?page_id=3421 πρόσβαση 20/12/20, Εθνικό Τυπογραφείο.

Νόμος 4760/2020: *Ρυθμίσεις Σωφρονιστικής Υπηρεσίας*, (ΦΕΚ 247/11-02-2020) διατάξεις για το Ταμείο Πρόνοιας Απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, Εθνικό Τυπογραφείο.

<https://www.tanea.gr/2020/09/06/greece/astynomika/fylakes-kerkyras-anakalypsano-pla-se-kelia-poinikon-kratoumenon/>, πρόσβαση στις 28/12/2020.

<http://www.osye.org.gr/DeltiaTipou.php>, πρόσβαση στις 02/01/2021.

<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=8568092>, πρόσβαση στις 07/01/2021.

<https://www.ergonomia.net.gr/gr/dimosia-erga/diatiritea-ktiria/item/> πρόσβαση στις 07/01/2021.

<https://www.corfuhistory.eu/?p=15086> πρόσβαση στις 08/01/21

Παράρτημα:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Εθνικότητα:

Ηλικία:

Μητρική Γλώσσα/Μητρικές Γλώσσες:.....

Άλλες Γλώσσες:

Θρήσκευμα:

Πόσο καιρό βρίσκεσαι στην Κέρκυρα:.....

Επάγγελμα πριν την φυλάκιση σου:.....

Οδηγίες συμπλήρωσης: Κύκλωσε μόνο μία από τις δυο απαντήσεις που αντιστοιχούν στις παρακάτω ΠΕΝΤΕ ερωτήσεις:

1. Εργάστηκες ή εργάζεσαι στις φυλακές: ΝΑΙ ΟΧΙ
2. Παίρνεις ή έπαιρνες άδειες: ΝΑΙ ΟΧΙ
3. Παρακολουθείς ή παρακολούθησες το Σχολείο Φυλακής: ΝΑΙ ΟΧΙ
4. Σε επισκέπτονται συγγενείς και φίλοι: ΝΑΙ ΟΧΙ
5. Έχεις σοβαρά προβλήματα υγείας; ΝΑΙ ΟΧΙ

Οδηγίες Συμπλήρωσης:Βάλε σε κύκλο μόνο μία από τις τέσσερις απαντήσεις που αντιστοιχούν σε κάθε ερώτηση και η οποία σε αντιπροσωπεύει πιο πολύ. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Μην γράψεις πουθενά το όνομα σου!!

1. Πόσο σημαντική είναι για εσένα η παρακολούθηση του Σχολείου στην φυλακή;

Καθόλου σημαντική Λίγο σημαντική Αρκετά σημαντική Πολύ σημαντική

2. Πόσο σημαντική είναι διαμονή σου σε συγκεκριμένη ακτίνα (πτέρυγα);

Καθόλου σημαντική Λίγο σημαντική Αρκετά σημαντική Πολύ σημαντική

3. Πόσο σημαντική θεωρείς την τοποθέτηση σε εργασία εντός του καταστήματος;

Καθόλου σημαντική Λίγο σημαντική Αρκετά σημαντική Πολύ σημαντική

4. Η εθνοτική σου καταγωγή (για παράδειγμα: Ελληνική, Αλβανική, Γεωργιανή, Πακιστανική κ.τ.λ.) πόσο σε βοηθάει στην φυλακή;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πάρα πολύ

5. «Η καλή σχέση με τον Διευθυντή/Διευθύντρια, τον Αρχιφύλακα και με κάποιους υπαλλήλους μπορεί να εξασφαλίσει σε ένα κρατούμενο καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στις φυλακές Κέρκυρας». Εσύ τι πιστεύεις;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πάρα πολύ

6. Το θρήσκευμα σου (π.χ. χριστιανός, μουσουλμάνος κ.τ.λ.) κατά πόσο επηρεάζει την καθημερινότητα σου στο κατάστημα, τις σχέσεις με τους συγκρατούμενους και τους υπαλλήλους;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πάρα πολύ

7. Πόσο σημαντικό είναι για εσένα να σε επισκέπτονται συχνά συγγενείς και φίλοι;

Καθόλου σημαντικό Λίγο σημαντικό Αρκετά σημαντικό Πάρα πολύ σημαντικό

8. Πόσο σημαντικό είναι για εσένα το να παίρνεις τακτικές άδειες από την φυλακή;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πάρα πολύ

9. Πόσο σημαντικό είναι το να γνωρίζει κανείς Ελληνικά (προφορικά και γραπτά) στις φυλακές Κέρκυρας;

Καθόλου Λίγο Πολύ Πάρα πολύ

10. Πόσο επηρεάζει κατά την γνώμη σου, το είδος του αδικήματος που διέπραξε στο παρελθόν ένας κρατούμενος, την καθημερινότητα του στις φυλακές Κέρκυρας;

Καθόλου Λίγο Πολύ Πάρα Πολύ

11. Πόσο σημαντική θεωρείς είναι η οικονομική κατάσταση για ένα κρατούμενο (πλούσιος ή φτωχός) στις φυλακές Κέρκυρας;

Καθόλου Λίγο Πολύ Πάρα Πολύ

12. Μια καλή σχέση με τους ισχυρούς κρατούμενους των φυλακών Κέρκυρας (αρχηγούς) είναι:

Καθόλου σημαντική Λίγο σημαντική Πολύ σημαντική Πάρα πολύ σημαντική

13. Κατά πόσο μπορεί να είναι χρήσιμη η γνώση άλλων γλωσσών (για παράδειγμα Αλβανικά, Ρωσικά, Αραβικά κ.τ.λ.) για την καλύτερη διαβίωση σου στο κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας;

Καθόλου χρήσιμη Αρκετά χρήσιμη Πολύ χρήσιμη Πάρα πολύ χρήσιμη

14. Πόσο αρνητικά επηρεάζεται η ψυχολογική σου κατάσταση από την συγκατοίκηση σου στο κελί με έναν ή περισσότερους συγκρατούμενους;

Καθόλου Λίγο Πολύ Πάρα Πολύ

15. Η παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας (ΙΑΤΡΕΙΟ ΦΥΛΑΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ) πόση σημασία έχει για εσένα;

Καμία Λίγη Μεγάλη Πολύ Μεγάλη

Ανάφερε κάποιον ή κάποιους παράγοντες που κατά την γνώμη σου έχουν σημαντικό ρόλο στην διαβίωση σου μέσα στο κατάστημα και τον οποίο ή τους οποίους δεν αναφέραμε στο ερωτηματολόγιο.

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΑΣ!!

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

ΘΡΗΣΚ.	ΕΘΝΟΣ	ΔΙΧ.ΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΧ. ΑΔΕΙΕΣ	ΔΙΧ. ΣΔΕ	ΔΙΧ. ΥΓΕΙΑΣ	ΔΙΧ. ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡ.
α/α						
1 Χ.Ο	ΒΟΥΛ.	1	0	0	0	0
2 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	0	1
3 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	1	1
4 Χ.Ο	ΟΥΚΡ.	1	0	0	1	0
5 Μ.	ΣΥΡ.	0	0	0	0	0
6 Μ.	ΣΕΝ.	1	0	0	0	0
7 Μ.	ΣΕΝ.	1	0	0	0	0
8 Χ.Ο	ΕΛ.	0	0	0	0	1
9 Χ.Ο	ΕΛ.	1	1	0	1	0
10 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	0	1
11 Χ.Ο	ΕΛ.	0	0	0	0	0
12 Μ.	ΠΑΚ.	1	0	1	0	0
13 Μ.	ΠΑΚ.	1	1	0	0	1
14 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	0	1
15 ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	1	0	0	0	0
16 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	0	0
17 Χ.Ο	ΕΛ.	0	0	0	1	1
18 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	0	1
19 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	1	0
20 Μ.	ΠΑΚ.	1	0	1	0	0
21 Μ./ΙΣΛ.	ΠΑΚ.	1	0	0	0	1
22 Μ/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	1	0	1	0	0
23 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	1	0	0
24 Μ./ΙΣΛ.	ΠΑΚ.	0	0	1	0	0
25 Μ.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
26 Χ.Ο	ΕΛ.	1	1	0	0	0
27 Χ.Ο	ΑΛΒ.	1	0	0	0	1
28 Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	0	1	0
29 Χ.Ο	ΒΟΥΛ.	1	1	0	0	0
30 Χ.Ο	ΕΛ.	1	1	1	0	0
31 Μ.	ΜΑΡ/ΙΤΑΛ.	0	0	0	1	0
32 Μ.	ΠΑΛΑΙΣΤΙΝ	1	0	0	1	0
33 ΑΘΕΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	1	1	1	1	1
34 Χ.Ο	ΕΛ.	0	0	0	0	0
35 Μ.	ΑΛΒ.	1	1	1	1	1
36 Χ.Ο	ΕΛ.	1	1	1	0	1
37 ΚΑΘ.	ΑΛΒ.	1	0	1	0	0
38 ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	1	0	0	0	1
39 Μ.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
40 Μ.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
41 Μ.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
42 Μ.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
43 ΣΙΧ.	ΙΝΔ.	1	0	0	0	0
44 Μ.	ΜΠΑΓΚΛ.	1	0	0	0	0
45 Μ.	ΚΟΥΡΔ.	1	0	0	0	0
46 Χ.Ο	ΒΟΥΛ.	0	0	0	0	1

47	X.O	ΑΛΒ.	1	0	1	0	0
48	M.	ΑΛΓ.	1	0	0	1	0
α/ο	ΘΡΗΣΚ.	ΕΘΝΟΣ	ΔΙΧ. ΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΧ ΑΔΕΙΕΣ	ΔΙΧ Σ.Δ.Ε	ΔΙΧ. Υ	ΔΙΧ. ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ
49	X.O	ΑΛΒ.	1	1	1	0	1
50	X.O	ΕΛ.	1	0	0	0	0
51	M.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	1
52	M.	ΑΛΓ.	1	0	1	1	0
53	M.	ΙΡΑΚ	0	1	0	0	0
54	X.O	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
55	X.O	ΒΟΥΛΓ	1	0	0	0	0
56	0	ΕΛ.	1	0	0	0	1
57	X.O	ΕΛ.	1	0	1	1	0
58	M.	ΑΦΓΑΝ.	1	0	1	0	0
59	X	ΓΕΡΜ.	1	0	0	1	0
60	X.O	ΕΛ.	1	0	0	0	0
61	X.O	ΕΛ.	1	0	0	0	0
62	M/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	1	0	1	0	0
63	M/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	1	0	0	0	0
64	X.O.	ΕΛ.	1	1	0	0	1
65	ΑΘΕΟΣ	ΑΛΒ.	1	0	0	0	0
66	ΣΙΧ.	ΙΝΔΙΑ	1	0	1	0	0
67	M.	ΙΡΑΚ	1	0	1	0	0
68	X.O	ΕΛ.	0	0	0	1	0
69	X.O	ΕΛ.	0	1	1	0	0
70	X.O	ΕΛ.	1	0	0	1	0
71	X.O	ΕΛ.	1	1	0	0	0
72	M.	ΑΛΒ.	1	0	0	0	1
73	X.O	ΕΛ.	1	0	0	1	1
74	X	ΑΛΒ.	1	1	0	0	1
75	X.O	ΡΟΥΜ.	1	0	0	0	1
76	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	1	0	0	1	1
77	M/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	1	0	0	1	1
78	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	1	0	0	0	1
79	M./ΙΣΛ.	ΑΦΓΑΝ.	1	0	0	1	1
80	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	1	0	0	0	0
81	M/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	1	0	0	1	0
82	0	ΑΛΒ.	1	0	0	0	1
83	X.O	ΕΛ.	1	0	0	0	1
84	0	ΑΛΒ.	1	0	0	0	1
85	X.O	ΕΛ.	0	0	0	1	1
86	X.O	ΕΛ.	1	0	0	1	0
87	X.O	ΕΛ.	1	0	0	0	1
88	X.O	ΕΛ.	1	0	0	0	1
89	ΙΕΧΩΒΑΣ	ΑΛΒ.	1	0	0	1	0
90	X.O	ΕΛ.	1	1	0	0	0

1 ΝΑΙ
0 ΟΧΙ

0 ΚΑΘΟΛΟΥ
1 ΛΙΓΟ
2 ΑΡΚΕΤΑ Η' ΠΟΛΥ
3 ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

Μ.:ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΣ

Χ.Ο: ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΟΡΘΟΔ.

Μ./ΙΣΛ.:ΜΟΥΣΟΥΛΜ.ΙΣΛΑΜ
Χ.:ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

ΔΙΧ.: ΔΙΧΟΤΟΜΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (BINARY)
ΣΜ.: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ (FACTOR)

	ΘΡΗΣΚ.	ΕΘΝΟΣ	ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΜ.	ΕΠΙΣΚ. ΣΜ	ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΜ.	ΑΔΕΙΕΣ ΣΜ.	ΥΓΕΙΑ ΣΜ	ΕΘΝ.ΣΜ.
α/α								
1	Χ.Ο	ΒΟΥΛ.	3	3	2	3	2	0
2	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	1
3	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	1
4	Χ.Ο	ΟΥΚΡ.	2	2	2	3	3	1
5	Μ.	ΣΥΡ.	0	0	0	0	0	0
6	Μ.	ΣΕΝ.	3	3	3	3	3	0
7	Μ.	ΣΕΝ.	3	3	3	3	3	0
8	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	0	3	3	3
9	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	1	3	3	3
10	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	1	3	3	0
11	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	2	2
12	Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	0
13	Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	0
14	Χ.Ο	ΕΛ.	0	0	0	3	3	0
15	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	1
16	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	2
17	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	0	3	0	1
18	Χ.Ο	ΕΛ.	3	2	3	3	0	0
19	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	1	3	1	0
20	Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	0
21	Μ./ΙΣΛ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	3
22	Μ/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	2
23	Χ.Ο	ΕΛ.	1	0	3	0	3	1
24	Μ./ΙΣΛ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	2
25	Μ.	ΑΛΒ.	2	3	2	3	3	1
26	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	0
27	Χ.Ο	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	2
28	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	0	3	3	0
29	Χ.Ο	ΒΟΥΛ.	2	2	2	2	2	0
30	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	2	1
31	Μ.	ΜΑΡ/ΙΤ	3	3	2	3	3	0
32	Μ.	ΠΑΛ.	1	3	3	3	0	0
33	ΑΘΕΟΣ	ΕΛ.	3	3	3	3	3	2
34	Χ.Ο	ΕΛ.	2	0	0	3	2	3
35	Μ.	ΑΛΒ.	2	3	3	3	1	0
36	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	2
37	ΚΑΘ.	ΑΛΒ.	2	3	3	3	3	1
38	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	3	3	2	3	3	1
39	Μ.	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	2
40	Μ.	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	2
41	Μ.	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	2
42	Μ.	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	2
43	ΣΙΧ.	ΙΝΔ.	3	3	3	3	3	3
44	Μ.	ΜΠΑΓΚ	3	0	3	2	3	1
45	Μ.	ΚΟΥΡΔ.	3	3	2	3	3	2
46	Χ.Ο	ΒΟΥΛ.	3	3	3	0	2	2

α/α	47	Χ.Ο	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	0
	48	Μ.	ΑΛΓ.	3	3	3	3	3	0
		ΘΡΗΣΚ.	ΕΘΝΟΣ	ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΜ.	ΕΠΙΣΚ. ΣΜ	ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΜ.	ΑΔΕΙΕΣ ΣΜ.	ΥΓΕΙΑ ΣΜ	ΕΘΝ.ΣΜ.
	49	Χ.Ο	ΑΛΒ.	2	3	2	3	3	1
	50	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	3
	51	Μ.	ΑΛΒ.	2	3	3	2	3	2
	52	Μ.	ΑΛΓ.	2	0	3	2	3	3
	53	Μ.	ΙΡΑΚ	0		2	0	3	2
	54	Χ.Ο	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	0
	55	Χ.Ο	ΒΟΥΛΓ	3	2	0	3	3	3
	56		ΕΛ.	2	2	2	3	3	1
	57	Χ.Ο	ΕΛ.		0	1	0	3	
	58	Μ.	ΑΦΓΑΝ	3	3	3	3	2	2
	59	Χ	ΓΕΡΜ.	1	1	0	3	2	0
	60	Χ.Ο	ΕΛ.	2	3	2	3	2	3
	61	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	2	2
	62	Μ/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	3
	63	Μ/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	3
	64	Χ.Ο.	ΕΛ.	3	3	3	3	3	2
	65	ΑΘΕΟΣ	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	0
	66	ΣΙΧ.	ΙΝΔΙΑ	3	3	3	3	1	0
	67	Μ.	ΙΡΑΚ	3	3	3	3	3	0
	68	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	1	3	1	2
	69	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	2	3	3	2
	70	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	2	3	3	2
	71	Χ.Ο	ΕΛ.	3	0	0	3	3	0
	72	Μ.	ΑΛΒ.	2	3	2	3	2	1
	73	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	3
	74	Χ	ΑΛΒ.	3	3	2	3	2	0
	75	Χ.Ο	ΡΟΥΜ.	3	3	0	3	3	0
	76	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	3
	77	Μ/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	1
	78	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	3
	79	Μ./ΙΣΛ.	ΑΦΓΑΝ	3	3	3	3	3	2
	80	ΙΣΛ./Μ.	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	2
	81	Μ/ΙΣΛ	ΠΑΚ.	3	3	3	3	3	2
	82	0	ΑΛΒ.	3	3	3	3	3	3
	83	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	0	3	3	2
	84	0	ΑΛΒ.	3	3	1	3	3	2
	85	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	2
	86	Χ.Ο	ΕΛ.	3		0	3	3	3
	87	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	0	3	3	3
	88	Χ.Ο	ΕΛ.	3	3	3	3	3	0
	89	ΙΕΧΩΒΑΣ	ΑΛΒ.	3	3	1	3	3	2
	90	Χ.Ο	ΕΛ.	3	0	1	3	0	0

1 ΝΑΙ Σ.Μ.: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ(FACTOR)

0 ΟΧΙ ΔΙΧ.:ΔΙΧΟΤΟΜΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (BINARY)

0 ΚΑΘΟΛΟΥ

1 ΛΙΓΟ

2 ΑΡΚΕΤΑ Η ΠΟΛΥ

3 ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

	ΕΘΝΟΣ	ΘΡΗΣΚΑΚΤΙΝΑ ΣΜ.	ΑΔΙΚΗΜΑ ΣΜ.	ΚΕΛΙ ΣΜ.	ΟΙΚΟΝ.ΣΜ.	ΘΡΗΣΚ ΣΜ.	
1	ΒΟΥΛ.	Χ.Ο	2	0	3	3	0
2	ΕΛ.	Χ.Ο	2	1	3	3	1
3	ΕΛ.	Χ.Ο	2	1	3	3	1
4	ΟΥΚΡ.	Χ.Ο	3	0	0	2	2
5	ΣΥΡ.	Μ.	0	0	0	0	0
6	ΣΕΝ.	Μ.	2	3	1	3	0
7	ΣΕΝ.	Μ.	2	3	1	3	0
8	ΕΛ.	Χ.Ο	0	0	0	3	3
9	ΕΛ.	Χ.Ο	3	0	3	3	3
10	ΕΛ.	Χ.Ο	3	0	3	3	0
11	ΕΛ.	Χ.Ο	3	0	2	3	3
12	ΠΑΚ.	Μ.	3	3	0	3	0
13	ΠΑΚ.	Μ.	3	3	0	3	0
14	ΕΛ.	Χ.Ο	2	2	0	0	0
15	ΠΑΚ.	ΙΣΛ./	1	3	0	3	0
16	ΕΛ.	Χ.Ο	3	2	3	3	0
17	ΕΛ.	Χ.Ο	0	0	0	3	2
18	ΕΛ.	Χ.Ο	0	0	3	3	0
19	ΕΛ.	Χ.Ο	0	0	3	3	0
20	ΠΑΚ.	Μ.	3	2	0	3	0
21	ΠΑΚ.	Μ./ΙΣ	2	3	1	3	1
22	ΠΑΚ.	Μ/ΙΣ	3	3	2	3	1
23	ΕΛ.	Χ.Ο	1	0	0	3	0
24	ΠΑΚ.	Μ./ΙΣ	3	1	1	2	0
25	ΑΛΒ.	Μ.	1	1	1	2	0
26	ΕΛ.	Χ.Ο	3		3	0	0
27	ΑΛΒ.	Χ.Ο	0	0	3	1	0
28	ΕΛ.	Χ.Ο	3	0	3	3	0
29	ΒΟΥΛ.	Χ.Ο	1	0	2	2	0
30	ΕΛ.	Χ.Ο	0	0	1	3	0
31	ΜΑΡ/ΙΤΑ/ Μ.		0	2	3	3	0
32	ΠΑΛ.	Μ.	0	3	1	1	0
33	ΕΛ.	ΑΘΕ	2	3	3	0	0
34	ΕΛ.	Χ.Ο	0	3	2	3	0
35	ΑΛΒ.	Μ.	0	0	2	2	0
36	ΕΛ.	Χ.Ο	3	1	3	3	1
37	ΑΛΒ.	ΚΑΘ.	2	0	0	0	0
38	ΠΑΚ.	ΙΣΛ./	2	2	2	2	0
39	ΑΛΒ.	Μ.	1	2	1	2	0
40	ΑΛΒ.	Μ.	1	2	1	2	0
41	ΑΛΒ.	Μ.	1	2	1	2	0
42	ΑΛΒ.	Μ.	1	2	1	2	0
43	ΙΝΔ.	ΣΙΧ.	0	1	3	3	0
44	ΜΠΑΓΚΛ.	Μ.	3	3	0	3	0
45	ΚΟΥΡΔ.	Μ.	2	0	1	3	0
46	ΒΟΥΛ.	Χ.Ο	3	3	0	3	2

47	ΑΛΒ.	Χ.Ο	3	0	3	2	0
48	ΑΛΓ.	Μ.	1	0	2	3	0
	ΕΘΝΟΣ	ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ	ΑΔΙΚΗΜΑ	ΚΕΛΙ	ΟΙΚΟΝ.	ΘΡΗΣΚ.	
49	ΑΛΒ.	Χ.Ο	2	0	3	3	0
50	ΕΛ.	Χ.Ο	3	3	0	3	0
51	ΑΛΒ.	Μ.	0	1	1	3	0
52	ΑΛΓ.	Μ.	0	1	0	3	0
53	ΙΡΑΚ	Μ.	1	0	1	0	0
54	ΑΛΒ.	Χ.Ο	3	0	0	3	3
55	ΒΟΥΛΓ	Χ.Ο	3	3	3	3	0
56	ΕΛ.	0	2	2	3	3	1
57	ΕΛ.	Χ.Ο		0	0	3	3
58	ΑΦΓΑΝ.	Μ.	1	3		3	0
59	ΓΕΡΜ.	Χ	0	0	1	0	0
60	ΕΛ.	Χ.Ο	2	2	2	3	2
61	ΕΛ.	Χ.Ο	1	0	2	2	0
62	ΠΑΚ.	Μ/ΙΣ	2	1	1	3	1
63	ΠΑΚ.	Μ/ΙΣ	3	3	3	2	0
64	ΕΛ.	Χ.Ο.	2	3	2	3	1
65	ΑΛΒ.	ΑΘΕΙ	1	0	2	3	0
66	ΙΝΔΙΑ	ΣΙΧ.	1		3	0	0
67	ΙΡΑΚ	Μ.	0	0	3	3	0
68	ΕΛ.	Χ.Ο	1	0	0	3	0
69	ΕΛ.	Χ.Ο	3	2	3	3	0
70	ΕΛ.	Χ.Ο	3	2	2	3	0
71	ΕΛ.	Χ.Ο	2	2	3	3	0
72	ΑΛΒ.	Μ.	2	0	3	3	0
73	ΕΛ.	Χ.Ο	3	0	2	3	0
74	ΑΛΒ.	Χ	1	2	3	2	0
75	ΡΟΥΜ.	Χ.Ο	3	3	3	3	0
76	ΠΑΚ.	ΙΣΛ./	3	3	1	3	3
77	ΠΑΚ.	Μ/ΙΣ	2	2	1	3	1
78	ΠΑΚ.	ΙΣΛ./	2	3	2	3	0
79	ΑΦΓΑΝ.	Μ./ΙΣ	3	1	1	3	0
80	ΠΑΚ.	ΙΣΛ./	3	3	3	2	3
81	ΠΑΚ.	Μ/ΙΣ	2	0	1	3	1
82	ΑΛΒ.	0	3	1	3	3	0
83	ΕΛ.	Χ.Ο	3	2	3	0	0
84	ΑΛΒ.	0	3	1	3	2	0
85	ΕΛ.	Χ.Ο	3	2	1	2	2
86	ΕΛ.	Χ.Ο	2	2	2	3	1
87	ΕΛ.	Χ.Ο	3	2	2	3	0
88	ΕΛ.	Χ.Ο	3	1	3	2	1
89	ΑΛΒ.	ΙΕΧΩ	3	2	2	3	0
90	ΕΛ.	Χ.Ο	2	1	3	2	0

ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	0

ΚΑΘΟΛΟΥ	0
ΛΙΓΟ	1
ΑΡΚΕΤΑ Η ΠΟΛΥ	2
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3

ΕΘΝΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΜΗΤΡΙΚΗ	ΓΛΩΣΣΕΣ γνώση	Ελληνικά ΣΜ	Άλλες γλωσσες ΣΜ.
1 ΒΟΥΛ.	29	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ	ΕΛΛ.	0	0
2 ΕΛ.	31	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣΙΚΑ	2	0
3 ΕΛ.	50	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	0
4 ΟΥΚΡ.	29	ΟΥΚΡΑΝΙΚΑ	ΟΥΚΡΑΝ.	2	0
5 ΣΥΡ.	22	ΑΡΑΒΙΚΑ	ΕΛΛ.	0	0
6 ΣΕΝ.	42	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	3	0
7 ΣΕΝ.	42	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	3	0
8 ΕΛ.	32	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3
9 ΕΛ.	47	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3
10 ΕΛ.	64	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	0	3
11 ΕΛ.	22	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3
12 ΠΑΚ.	37	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΕΛΛ.	3	0
13 ΠΑΚ.	35	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΕΛΛ.	3	0
14 ΕΛ.	28	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	
15 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	3	0
16 ΕΛ.	40	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΤΣΙΓΚΑΝΙΚΑ	3	0
17 ΕΛ.	66	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3
18 ΕΛ.	30	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΤΟΥΡΚΙΚΑ	3	0
19 ΕΛ.	52	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
20 ΠΑΚ.	30	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΕΛΛ./ΤΟΥΡΚ./ΟΥΡΝΤ./ΙΤΑ.	3	0
21 ΠΑΚ.	35	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	3	1
22 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	3	2
23 ΕΛ.	47	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	0
24 ΠΑΚ.	60	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ.	3	1
25 ΑΛΒ.	27	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	1
26 ΕΛ.	37	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	3
27 ΑΛΒ.	42	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	3
28 ΕΛ.	49	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	3	1
29 ΒΟΥΛ.	33	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ	ΕΛΛ.	2	2
30 ΕΛ.	41	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	1
31 ΜΑΡ/ΙΤΑΛ.	29	ΓΑΛ/ΙΤ/ΑΡΑΒ.		0	3
32 ΠΑΛ.	28		4	0	3
33 ΕΛ.	42	ΡΩΣ/ΕΛΛ.	ΑΓΓΛ.	3	1
34 ΕΛ.	62	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣ/ΟΥΖΜΠΕΚ/ΑΓΓΛ.	3	3
35 ΑΛΒ.	43	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ/ΕΛΛ.	2	1
36 ΕΛ.	35	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3
37 ΑΛΒ.	46	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	2
38 ΠΑΚ.	32	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	3	1
39 ΑΛΒ.	40	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	1
40 ΑΛΒ.	26	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	1
41 ΑΛΒ.	26	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	1
42 ΑΛΒ.	26	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	1
43 ΙΝΔ.	44	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ.	3	1
44 ΜΠΑΓΚΛ.	43	ΜΠΑΓΚΛΑ	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΕΛΛ.	2	2
45 ΚΟΥΡΔ.	57	ΚΟΥΡΔΙΚΑ	5 ΓΛΩΣΣΕΣ	2	2
46 ΒΟΥΛ.	58	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ	9 ΓΛΩΣΣΕΣ	3	1
47 ΑΛΒ.	31	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	2
48 ΑΛΓ.	33	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΕΛΛ./ΑΡΑΒ.	3	3

ΕΘΝΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΜΗΤΡΙΚΗ	ΓΛΩΣΣΕΣ γνώση	Ελληνικά ΣΜ	Άλλες γλωσσες ΣΜ.
49 ΑΛΒ.	37	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	3
50 ΕΛ.	54	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	3	2
51 ΑΛΒ.	34	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	1	2
52 ΑΛΓ.	31	ΑΡΑΒΙΚΑ	ΕΛΛ./ΓΑΛΛΙΚΑ	1	2
53 ΙΡΑΚ	30	ΑΡΑΒΙΚΑ		0	3
54 ΑΛΒ.	55	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	0
55 ΒΟΥΛΓ	52	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ		0	3
56 ΕΛ.	45	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
57 ΕΛ.	60	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
58 ΑΦΓΑΝ.	32	ΦΑΡΣΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	3
59 ΓΕΡΜ.	59	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	0	2
60 ΕΛ.	28	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
61 ΕΛ.	27	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
62 ΠΑΚ.	45	ΟΥΝΤΟΥ/ΠΑΝΤ:	ΕΛΛ.	1	3
63 ΠΑΚ.	30	ΟΥΡΝΤΟΥ		0	2
64 ΕΛ.	34	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣΣΙΚΑ	3	3
65 ΑΛΒ.	32	ΑΛΒ./ΕΛΛ	ΑΓΓΛ.	2	3
66 ΙΝΔΙΑ	42	ΙΝΔΙΚΑ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ.	3	1
67 ΙΡΑΚ	48	ΚΟΥΡΔΙΚΑ	ΑΡΑΒ/.ΤΟΥΡΚ./ΕΛΛ.	3	3
68 ΕΛ.	21	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣΣΙΚΑ	2	2
69 ΕΛ.	51	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	3	0
70 ΕΛ.	48	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
71 ΕΛ.	42	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3
72 ΑΛΒ.	39	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	2	1
73 ΕΛ.	72	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ/ΙΣΠΑΝ/ΠΟΡΤ/ΦΛΑΜ	3	3
74 ΑΛΒ.	41	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ.	1	1
75 ΡΟΥΜ.	30	ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ/ΑΓΓΛ/ΓΕΡΜ/ΓΑΛΛ	3	1
76 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ		0	3
77 ΠΑΚ.	33	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	3	1
78 ΠΑΚ.	33	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΕΛΛ.	3	2
79 ΑΦΓΑΝ.	32	ΦΑΡΣΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	1
80 ΠΑΚ.	22	ΟΥΡΝΤΟΥ		0	3
81 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΕΛΛ.		0	3
82 ΑΛΒ.	40	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	3	3
83 ΕΛ.	43	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ./ΓΑΛΛ.	3	3
84 ΑΛΒ.	32	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ/ΒΟΥΛΓ/ΑΓΓΛ/ΙΤΑΛ	3	3
85 ΕΛ.	29	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	3	1
86 ΕΛ.	40	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	2
87 ΕΛ.	52	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	3	2
88 ΕΛ.	44	ΟΥΓΓΑΡΕΖΙΚΑ	ΕΛΛΗΝ./ΓΕΡΜ./ΙΤΑΛ/ΑΓΓ/	3	3
89 ΑΛΒ.	39	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ	2	2
90 ΕΛ.	38	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	3

ΣΜ: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

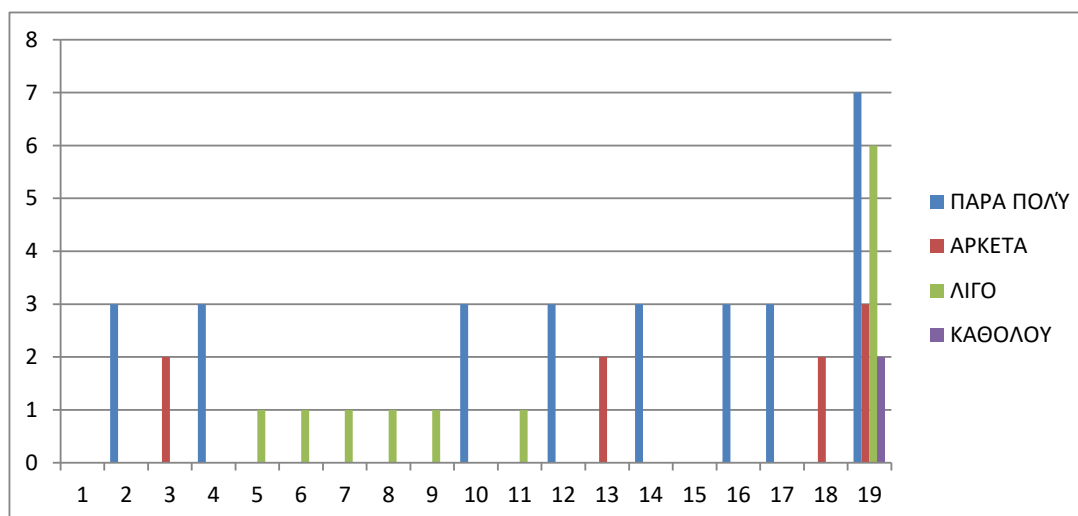
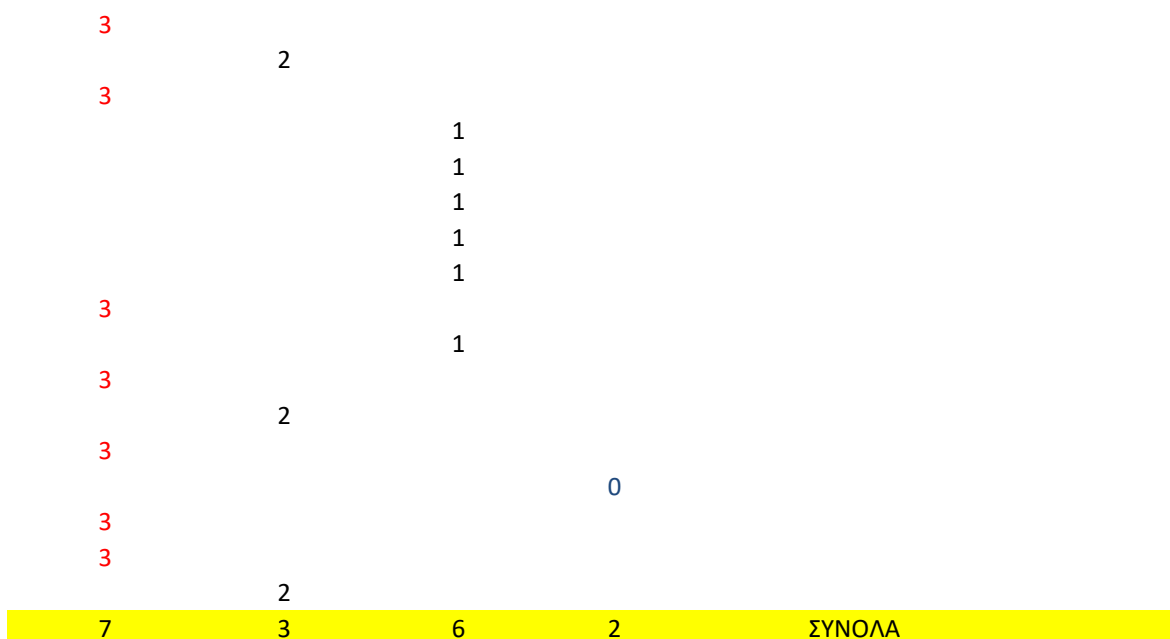
3	2	1	0
Π.ΠΟΛΥ	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘ'ΟΛΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤ.

ΑΛΒΑΝ	18
ΕΛΛΗΝ.	35
ΠΑΚΙΣΤΑΝ.	15
ΒΟΥΛΓ.	4
ΑΦΓΑΝ.	2
ΚΟΥΡΔ.	1
ΣΕΝΕΓ.	2
ΠΑΛ.	1
ΜΑΡΟΚ.	1
ΙΡΑΚ	2
ΑΛΓΕΡ.	2
ΣΥΡΙΑ	1
ΙΝΔΙΑ	2
ΜΠΑΓΚΛ.	1
ΟΥΚΡ	1
ΓΕΡΜ.	1
ΡΟΥΜ	1
ΣΥΝΟΛΟ	90

ΑΛΒΑΝΟΙ + παράγοντας σχέση με προσωπικό

ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΑΡΚΕΤΑ ΛΙΓΟ ΚΑΘΟΛΟΥ
0

18 κρατούμενοι Αλβανοί + Παράγοντας 'σχέση με Προσωπικό'

3	2	1	0
Πάρα πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
38.8%	16.6%	33.30%	11.11%

ΑΛΒΑΝΟΙ + παράγοντας καλή σχέση με ισχυρούς

ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

ΑΡΚΕΤΑ

ΛΙΓΟ

ΚΑΘΟΛΟΥ

1

2

2

0

2

2

3

2

3

2

0

0

1

3

0

2

0

3

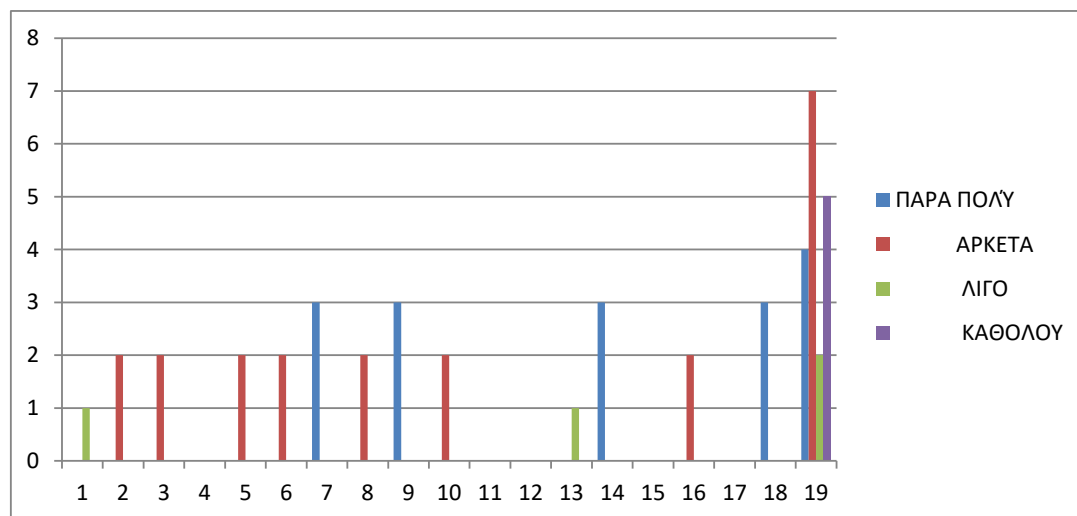
4

7

2

5

ΣΥΝΟΛΑ

Αλβανοί +

παράγοντας 'σχέση με ισχυρούς κρατούμενους'

3

Πάρα πολύ

22.22%

2

Αρκετά

38.8%

1

Λίγο

11.11%

0

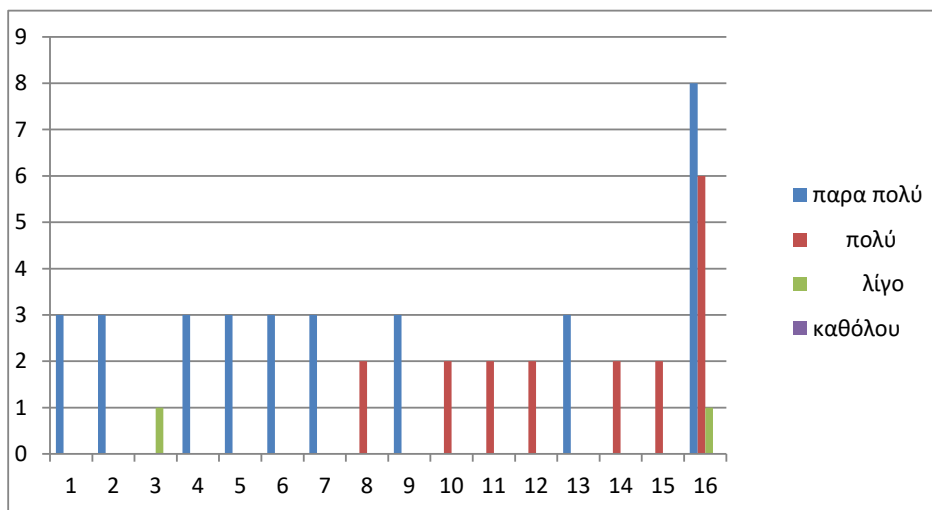
Καθόλου

27.77%

ΠΑΚΙΣΤΑΝΟΙ + Παράγοντας Καλή Σχέση με προσωπικό

	παρα πολύ	πολύ	λίγο	καθόλου
14	3			
15	3			
17			1	
22	3			
23	3			
24	3			
26	3			
40		2		
64	3			
65		2		
78		2		
79		2		
80	3			
82		2		
83		2		

ΣΥΝΟΛΑ: 8 6 1 0

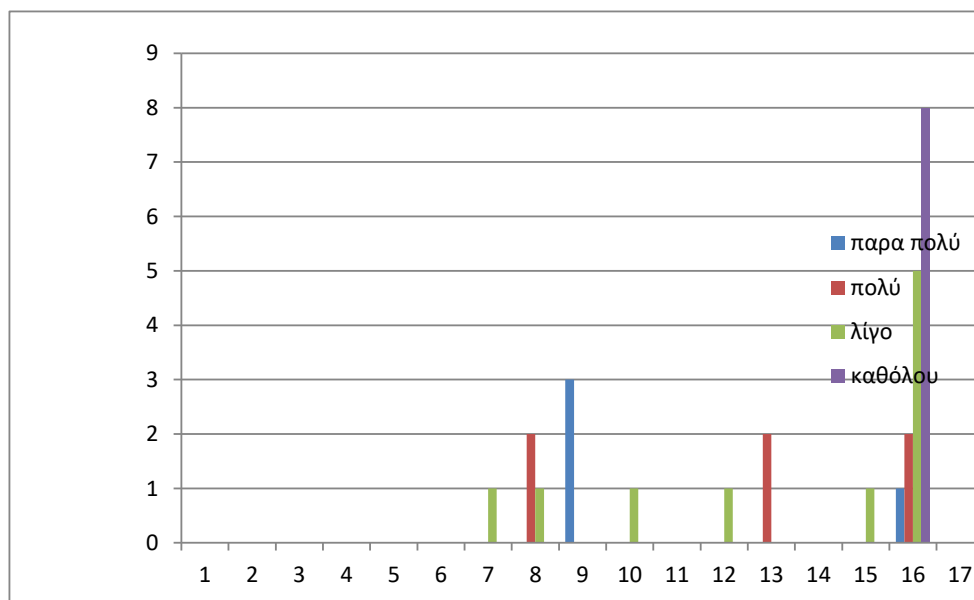
3	2	1	0
παρα πολύ	πολύ	λίγο	καθόλου
53.33%	40%	6.6%	0%

Πακιστανοί + παράγοντας καλή σχέση με ισχυρούς

παρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

14					0
15					0
17					0
22					0
23					0
24					0
26				1	
40			2	1	
64	3				
65				1	
78					0
79				1	
80			2		
82					0
83				1	

ΣΥΝΟΛΑ: 1 2 5 8

3
παρα πολύ
3.33%

2
πολύ
6.66%

1
λίγο
33.3%

0
καθόλου
53.33%

ΕΛΛΗΝΕΣ + παράγοντας καλή σχέση με το προσωπικό

4		2		
5		2		
10			1	
11	3			
12	3			
13	3			
16				0
18		2		
19			1	
20	3			
21	3			
25				0
28	3			
30	3			
32		2		
35		2		
36			1	
38	3			
52	3			
58		2		
59	3			
62	3			
63		2		
66	3			
70			1	
71		2		
72		2		
73	3			
75	3			
85	3			
87		2		
88		2		
89		2		
90		2		
92		2		

τριάντα πέντε	Ελληνες +	Προσωπικό	
3	2	1	0
42.87%	40%	11.42%	5.71%
παρα πολύ	πολύ	λίγο	καθολ.

Ελληνες + παράγοντας καλή σχέση με ισχυρούς			
αριθμός κρατούμενου			
4		1	
5			0
10			0
11	3		
12			0
13	3		
16			0
18		1	
19	3		
20			0
21			0
25		2	
28			0
30			0
32			0
35		1	
36	3		
38		2	
52			0
58		1	
59			
62	3		
63			0
66	3		
70			0
71	3		
72		2	
73	3		
75			0
85			0
87		2	
88	3		
89		2	
90		2	
92		1	
	3	Ελληνες + 2	Ισχυροί κρατουμενοι 1 0
	25.71%	17.14%	4.28% 40%
	πάρα πολύ	πολύ	λιγο καθόλου

ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ +παράγοντας καλή σχέση με το προσωπικό

3	3		
6		1	
7			0
8		1	
9		1	
31		2	
33	3		
34			0
45	3		
46		1	
47			0
48	3		
50		1	
54		1	
55			0
57	3		
60	3		
61			0
68	3		
69		2	
77		2	
81	3		

εικοσι δύο

αλλοδαποί

3	2	1	0
πάρα πολύ	πολύ	λίγο	καθόλου
22.36%	13.63%	27.27%	22.72%

ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ + παράγοντας καλή σχέση με ισχυρούς				
αριθμός κρατούμενου				
3				0
6		2		
7				0
8			1	
9			1	
31		2		
33	3			
34			1	
45		2		
46				0
47		2		
48				0
50	3			
54				0
55			1	
57	3			
60		2		
61				0
68	3			
69	3			
77				0
81			1	

εικοσι δύο αλλοδαποί			
3	2	1	0
πάρα πολύ	πολύ	λίγο	καθόλου
22.72%	22.72%	22.72%	31.81%

Α/Α

ΕΘΝΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΜΗΤΡΙΚΗ	ΓΛΩΣΣΕΣ	ΘΡΗΣΚ.	Χ.Φ.Κ.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
1 ΒΟΥΛ.	29	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο		2 ΟΥΔΕΝ
2 ΕΛ.	31	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣΙΚΑ	Χ.Ο		3 ΔΗΜ.ΥΠ.
3 ΕΛ.	50	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο	7μ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜ.
4 ΟΥΚΡ.	29	ΟΥΚΡΑΝΙΚΑ	ΟΥΚΡΑΝ.	Χ.Ο		3 ΜΑΓΕΙΡΑΣ
5 ΣΥΡ.	22	ΑΡΑΒΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.	1μ	ΖΑΧΑΡΟΠ.
6 ΣΕΝ.	42	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Μ.	1μ	ΠΩΛΗΤΗΣ
7 ΣΕΝ.	42	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Μ.	1μ	ΠΩΛΗΤΗΣ
8 ΕΛ.	32	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο	3μ	ΟΥΔΕΝ
9 ΕΛ.	47	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		1.6 ΔΙΑΦΟΡΑ
10 ΕΛ.	64	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Χ.Ο		4.6 ΣΥΝΤ.ΑΣΤΥΝ.
11 ΕΛ.	22	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο	3μ	ΜΑΝΑΒΙΚΗ
12 ΠΑΚ.	37	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΙΜ.			4.10 ΟΙΚΟΔΟΜΗ
13 ΠΑΚ.	35	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΙΜ.			4.3 ΟΙΚΟΔΟΜΗ
14 ΕΛ.	28	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		2.6 ΟΥΔΕΝ
15 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	ΙΣΛ./Μ.		1 ΑΓΡΟΤΗΣ
16 ΕΛ.	40	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΤΣΙΓΚΑΝΙΚΑ	Χ.Ο		3.6 ΕΜΠΟΡΑΣ
17 ΕΛ.	66	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		1.2 ΟΥΔΕΝ
18 ΕΛ.	30	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΤΟΥΡΚΙΚΑ	Χ.Ο		2.2 ΒΟΣΚΟΣ
19 ΕΛ.	52	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο	4μ	ΓΕΩΡΓΟΣ
20 ΠΑΚ.	30	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΕΛΛ./ΤΟΥΡ Μ.			17 ΣΥΝΤΗΡ. ΣΚΑΦ.
21 ΠΑΚ.	35	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	Μ./ΙΣΛ.		1.3 ΛΑΙΚΗ
22 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.			1.1 ΟΙΚΟΔΟΜΗ
23 ΕΛ.	47	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		2.6 ΝΤΕΛΙΒΕΡΙ
24 ΠΑΚ.	60	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ. Μ./ΙΣΛ.			2 ΜΙΚΡΟΠΩΛ.
25 ΑΛΒ.	27	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		1.9 ΑΓΡΟΤΗΣ
26 ΕΛ.	37	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο		2.3 ΜΙΚΡΟΠΩΛ.
27 ΑΛΒ.	42	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο		1.2 ΔΥΤΗΣ
28 ΕΛ.	49	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Χ.Ο		1.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜ.
29 ΒΟΥΛ.	33	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο		7 ΠΩΛΗΤΗΣ
30 ΕΛ.	41	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		2 ΠΩΛΗΤΗΣ
31 ΜΑΡ/ΙΤΑΛ.	29	ΓΑΛ/ΙΤ/ΑΡΑΒ		0 Μ.	8μ	ΛΑΙΚΗ
32 ΠΑΛ.	28	4		0 Μ.		2 ΣΕΦ
33 ΕΛ.	42	ΡΩΣ/ΕΛΛ.	ΑΓΓΛ.	ΑΘΕΟΣ	5μ	ΟΥΔΕΝ
34 ΕΛ.	62	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣ/ΟΥΖΜ	Χ.Ο		2 ΜΗΧ.ΜΗΧΑΝ.
35 ΑΛΒ.	43	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ/ΕΛΛ.	Μ.		3 ΟΔΗΓΟΣ
36 ΕΛ.	35	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο	2μ	ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ
37 ΑΛΒ.	46	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	ΚΑΘ.		2 ΟΙΚΟΔΟΜΗ
38 ΠΑΚ.	32	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	ΙΣΛ./Μ.	8μ	ΑΓΡΟΤΗΣ
39 ΑΛΒ.	40	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		2 ΠΑΛΙΑΤΖΗΣ
40 ΑΛΒ.	26	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		1 ΛΑΙΚΗ
41 ΑΛΒ.	26	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		1 ΟΥΔΕΝ
42 ΑΛΒ.	26	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		1 ΝΤΕΛΙΒΕΡΙ
43 ΙΝΔ.	44	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ. ΣΙΧ.			7.6 ΕΡΓΑΤΗΣ(ΑΓΝΩ)
44 ΜΠΑΓΚΛ.	43	ΜΠΑΓΚΛΑ	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΙΜ.			7 ΑΓΡΟΤΗΣ
45 ΚΟΥΡΔ.	57	ΚΟΥΡΔΙΚΑ	5 ΓΛΩΣΣΕΣ	Μ.		7 ΟΔΗΓΟΣ
46 ΒΟΥΛ.	58	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ	9 ΓΛΩΣΣΕΣ	Χ.Ο		5 ΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
47 ΑΛΒ.	31	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο	9μ	ΟΙΚΟΔΟΜΗ
48 ΑΛΓ.	33	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΕΛΛ./ΑΡΑΒ	Μ.		1.4 ΜΗΧ.ΑΥΤ.

Α/Α

ΕΘΝΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΜΗΤΡΙΚΗ	ΓΛΩΣΣΕΣ	ΘΡΗΣΚ.	Χ.Φ.Κ.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
49 ΑΛΒ.	37	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο		2 ΟΔΗΓΟΣ
50 ΕΛ.	54	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	Χ.Ο		1 ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ
51 ΑΛΒ.	34	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		3 ΟΥΔΕΝ
52 ΑΛΓ.	31	ΑΡΑΒΙΚΑ	ΕΛΛ./ΓΑΛΛ	Μ.	1μ	ΟΥΔΕΝ
53 ΙΡΑΚ	30	ΑΡΑΒΙΚΑ		0 Μ.	1μ	ΟΔΗΓΟΣ
54 ΑΛΒ.	55	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Χ.Ο	6μ	ΟΙΚΟΔΟΜΗ
55 ΒΟΥΛΓ	52	ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ		0 Χ.Ο		3 μαρμαροτεχν.
56 ΕΛ.	45	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0	0	0 ΙΔΙΩΤ.ΥΠΑΛ.
57 ΕΛ.	60	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		1.3 ΟΔΗΓΟΣ
58 ΑΦΓΑΝ.	32	ΦΑΡΣΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.		3.2 ΡΑΦΤΗΣ
59 ΓΕΡΜ.	59	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Χ		10 ΟΥΔΕΝ
60 ΕΛ.	28	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο	2,5μ	ΒΟΣΚΟΣ
61 ΕΛ.	27	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο	2μ	ΠΑΛΙΑΤΖΗΣ
62 ΠΑΚ.	45	ΟΥΝΤΟΥ/ΠΑΙ	ΕΛΛ.	Μ/ΙΣΛ		6.2 ΟΙΚΟΔΟΜΗ
63 ΠΑΚ.	30	ΟΥΡΝΤΟΥ		0 Μ/ΙΣΛ		1.2 ΑΓΡΟΤΗΣ
64 ΕΛ.	34	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣΣΙΚΑ	Χ.Ο.		6 ΦΑΝΟΠΟΙΟΣ
65 ΑΛΒ.	32	ΑΛΒ./ΕΛΛ	ΑΓΓΛ.	ΑΘΕΟΣ		1.4 ΦΑΝΟΠΟΙΟΣ
66 ΙΝΔΙΑ	42	ΙΝΔΙΚΑ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ.	ΣΙΧ.		4 ΟΔΗΓΟΣ
67 ΙΡΑΚ	48	ΚΟΥΡΔΙΚΑ	ΑΡΑΒ/.	ΤΟΥ Μ.		2 ΕΛ.ΕΠΑΓΓ.
68 ΕΛ.	21	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΡΩΣΣΙΚΑ	Χ.Ο	4μ	ΑΓΡΟΤΗΣ
69 ΕΛ.	51	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Χ.Ο	6μ	ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΣ
70 ΕΛ.	48	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		3.6 ΕΛΑΙΟΧΡ.
71 ΕΛ.	42	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		1.6 ΜΟΥΣΙΚΟΣ
72 ΑΛΒ.	39	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ.	8μ	ΟΙΚΟΔΟΜΗ
73 ΕΛ.	72	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ/ΙΣΠΑΙ	Χ.Ο		1.10 ΕΠΙΘ./ΜΗΧ.Π.
74 ΑΛΒ.	41	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ./ΑΓΓΛ.	Χ		7 ΟΙΚΟΔΟΜΗ
75 ΡΟΥΜ.	30	ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ/ΑΓΓΛ/Ι	Χ.Ο	7μ	ΙΔΙΩΤ.ΥΠΑΛ.
76 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ		0 ΙΣΛ./Μ.	22ημ.	ΟΥΔΕΝ
77 ΠΑΚ.	33	ΟΥΡΝΤΟΥ	ΕΛΛ.	Μ/ΙΣΛ	11μ	ΕΛΑΙΟΧΡ.
78 ΠΑΚ.	33	ΠΑΝΤΖΑΜΠΙ	ΕΛΛ.	ΙΣΛ./Μ.	20ημ.	ΑΓΡΟΤΗΣ
79 ΑΦΓΑΝ.	32	ΦΑΡΣΙΚΑ	ΕΛΛ.	Μ./ΙΣΛ.		3.5 ΕΛΑΙΟΧΡ.
80 ΠΑΚ.	22	ΟΥΡΝΤΟΥ		0 ΙΣΛ./Μ.	11μ	ΛΑΝΤΖΙΕΡΗΣ
81 ΠΑΚ.	26	ΟΥΡΝΤΟΥ/ΕΛ		0 Μ/ΙΣΛ	10μ	ΟΓΗΓΟΣ
82 ΑΛΒ.	40	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ.		0	6 ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΣ
83 ΕΛ.	43	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ./ΓΑΛΛ	Χ.Ο	2μ	ΜΕΣΙΤΗΣ
84 ΑΛΒ.	32	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ/ΒΟΥΛΓ		0 11μ	ΟΥΔΕΝ
85 ΕΛ.	29	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛ.	Χ.Ο		3 ΣΙΔΗΡΟΚΑΤΑΣ
86 ΕΛ.	40	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		2 ΠΑΛΙΑΤΖΗΣ
87 ΕΛ.	52	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	Χ.Ο		1.7 ΟΔΗΓΟΣ
88 ΕΛ.	44	ΟΥΓΓΑΡΕΖΙΚΑ	ΕΛΛΗΝ./ΓΕ	Χ.Ο		3.6 ΟΔΗΓΟΣ
89 ΑΛΒ.	39	ΑΛΒΑΝΙΚΑ	ΕΛΛ	ΙΕΧΩΒΑΣ		2 ΕΡΓΑΤΗΣ
90 ΕΛ.	38	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		0 Χ.Ο		7.6 ΕΜΠΟΡΟΣ

Χ.ΦΥΛ.ΚΕΡ.: ΧΡΟΝΙΑ ΦΥΛΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΣΜ: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

μ: μήνες

ΔΙΧ: ΔΙΧΟΤΟΜΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ

0 ΟΧΙ

1 ΝΑΙ

0 ΚΑΘΟΛΟΥ

1 ΛΙΓΟ

2 ΠΟΛΥ

3 Π.ΠΟΛΥ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΑΡΙΘ.

ΑΛΒΑΝΟΣ	18
ΕΛΛΗΝΑΣ	35
ΠΑΚΙΣΤΑΝΟΣ	15
ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ	4
ΑΦΓΑΝΟΣ	2
ΚΟΥΡΔΟΣ	1
ΣΕΝΕΓΑΛΕΖΟΣ	2
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟ	1
ΜΑΡΟΚΙΝΟΣ	1
ΙΡΑΚΙΝΟΣ	2
ΑΛΓΕΡΙΝΟΣ	2
ΣΥΡΙΟΣ	1
ΙΝΔΟΣ	2
ΜΠΑΓΚΛ.	1
ΟΥΚΡΑΝΟΣ	1
ΓΕΡΜΑΝΟΣ	1
ΡΟΥΜΑΝΟΣ	1
ΣΥΝΟΛΟ	90

Α/Α	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΔΕΙΕΣ	Σ.Δ.Ε	ΕΠΙΣΚΕΠΤ.ΥΓΕΙΑ.ΠΡ.		ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΡ.	ΣΧΕΣΕΙΣ.ΙΣΧΥΡ.	
	ΔΙΧ.	ΔΙΧ.	ΔΙΧ.	ΔΙΧ.	ΔΙΧ.	ΣΜ.	ΣΜ.	
1	1	0	0	0	0	0	3	0
2	1	0	0	1	0	2	2	1
3	1	0	0	1	1	2	2	0
4	1	0	0	0	1	1	1	2
5	1	0	0	0	0	0	0	0
6	1	0	0	0	0	1	1	1
7	1	0	0	0	0	1	1	1
8	0	0	0	1	0	1	1	0
9	1	1	0	0	1	3	3	3
10	1	0	0	1	0	3	3	0
11	0	0	0	0	0	3	3	3
12	1	0	1	0	0	3	3	0
13	1	1	0	1	0	3	3	0
14	1	0	0	1	0	0	0	0
15	1	0	0	0	0	1	1	0
16	1	0	0	0	0	2	2	1
17	0	0	0	1	1	1	1	3
18	1	0	0	1	0	3	3	0
19	1	0	0	0	1	3	3	0
20	1	0	1	0	0	3	3	0
21	1	0	0	1	0	3	3	0
22	1	0	1	0	0	3	3	2
23	1	0	1	0	0	0	0	2
24	0	0	1	0	0	3	3	1
25	1	0	0	0	0	0	0	1
26	1	1	0	0	0	3	3	0
27	1	0	0	1	0	3	3	2
28	1	0	0	0	1	3	3	0
29	1	1	0	0	0	2	2	2
30	1	1	1	0	0	2	2	0
31	0	0	0	0	1	3	3	3
32	1	0	0	0	1	0	0	1
33	1	1	1	1	1	2	2	1
34	0	0	0	0	0	1	1	3
35	1	1	1	1	1	2	2	2
36	1	1	1	1	0	3	3	2
37	1	0	1	0	0	3	3	0
38	1	0	0	1	0	2	2	1
39	1	0	0	0	0	1	1	2
40	1	0	0	0	0	1	1	2
41	1	0	0	0	0	1	1	2
42	1	0	0	0	0	1	1	2
43	1	0	0	0	0	3	3	2
44	1	0	0	0	0	1	1	0
45	1	0	0	0	0	0	0	2
46	0	0	0	1	0	3	3	0
47	1	0	1	0	0	2	2	3
48	1	0	0	0	1	1	1	3

A/A	ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΧ.	ΑΔΕΙΕΣ ΔΙΧ.	Σ.Δ.Ε ΔΙΧ.	ΕΠΙΣΚΕΠΤ-ΥΓΕΙΑ.ΠΡ. ΔΙΧ.	ΥΓΕΙΑ.ΠΡ. ΔΙΧ.	ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ.. ΣΜ	ΣΧΕΣΕΙΣ.ΙΣΧΥΡ. ΣΜ
49	1	1	1	1	0	3	2
50	1	0	0	0	0	3	0
51	1	0	0	1	0	1	0
52	1	0	1	0	1	1	0
53	0	1	0	0	0	0	1
54	1	0	0	0	0	3	0
55	1	0	0	0	0	3	3
56	1	0	0	1	0	2	1
57	1	0	1	0	1	3	3
58	1	0	1	0	0	3	2
59	1	0	0	0	1	0	0
60	1	0	0	0	0	3	3
61	1	0	0	0	0	2	0
62	1	0	1	0	0	3	3
63	1	0	0	0	0	2	1
64	1	1	0	1	0	3	3
65	1	0	0	0	0	2	1
66	1	0	1	0	0	3	3
67	1	0	1	0	0	2	3
68	0	0	0	0	1	1	0
69	0	1	1	0	0	2	3
70	1	0	0	0	1	2	2
71	1	1	0	0	0	3	3
72	1	0	0	1	0	3	3
73	1	0	0	1	1	3	0
74	1	1	0	1	0	0	0
75	1	0	0	1	0	2	0
76	1	0	0	1	1	2	0
77	1	0	0	1	1	2	1
78	1	0	0	1	0	3	2
79	1	0	0	1	1	3	1
80	1	0	0	0	0	2	0
81	1	0	0	0	1	2	1
82	1	0	0	1	0	3	0
83	1	0	0	1	0	3	0
84	1	0	0	1	0	3	2
85	0	0	0	1	1	2	2
86	1	0	0	0	1	2	3
87	1	0	0	1	0	2	2
88	1	0	0	1	0	2	2
89	1	0	0	0	1	2	3
90	1	1	0	0	0	2	1
	79	15	19	33	24	184	116

0 ΚΑΘΟΛΟΥ

1 ΛΙΓΟ

2 ΠΟΛΥ

3 Π.ΠΟΛΥ

0 ΌΧΙ

1 ΝΑΙ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΡ.: παράγοντας καλή σχέση με προσωπικό

ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΧ.: παράγοντας καλή σχέση με ισχυρούς